

การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลหัวสำโรงให้เป็นเมืองน่าอยู่

นันท์ธนาดา ศรีทหาร

งานนิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต

กลุ่มวิชาการจัดการภาครัฐและภาคเอกชน

วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา

พฤษภาคม 2559

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยบูรพา

อาจารย์ผู้ควบคุมงานนิพนธ์ และคณะกรรมการสอบงานนิพนธ์ ได้พิจารณางานนิพนธ์
ของ นางสาวนันท์ธนาดา ศรีทหาร ฉบับนี้แล้ว เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต กลุ่มวิชาการจัดการภาครัฐและภาคเอกชน
ของมหาวิทยาลัยบูรพาได้

อาจารย์ผู้ควบคุมงานนิพนธ์

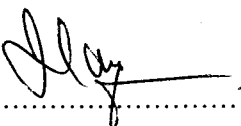

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นันทวัน อินทชาติ)

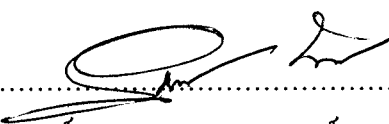
คณะกรรมการควบคุมมาตรฐานงานนิพนธ์

ประธานกรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นันทวัน อินทชาติ)

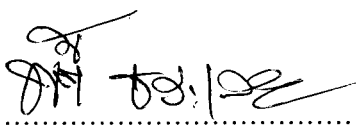

กรรมการ
(อาจารย์ ดร.สุณี หงษ์วิเศษ)

กรรมการและเลขานุการ
(อาจารย์ ดร.อุษณกร ทาวะรัมย์)

วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ อนุมัติให้รับงานนิพนธ์ฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต กลุ่มวิชาการจัดการภาครัฐและภาคเอกชน
ของมหาวิทยาลัยบูรพา

คณบดีวิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พนัญย์ ธารเสนา)

วันที่ 8 พฤศจิกายน พ.ศ. 2559

กิตติกรรมประกาศ

งานนิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงได้ด้วยความกรุณาเป็นอย่างยิ่งจาก ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พัชนีธ์ ธารเสนา คณบดีวิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา และอาจารย์เอกลักษณ์ นัถฤทธิ์ อาจารย์ที่ปรึกษา ผู้ให้คำแนะนำ ให้คำปรึกษา ตลอดจนช่วยเหลือข้อบกพร่องต่าง ๆ ในงานนิพนธ์ฉบับนี้ ด้วยความเอาใจใส่เป็นอย่างดี ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งในความกรุณาของท่านเป็นอย่างยิ่ง จึงขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูง

ขอขอบพระคุณ ผู้เชี่ยวชาญทุกท่านที่กรุณาให้ข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์ ในการทำวิจัยและขอขอบพระคุณคณาจารย์สาขาการจัดการภาครัฐและภาคเอกชนทุกท่าน ที่ได้ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้ และประสบการณ์ในการศึกษาที่มีคุณค่ายิ่งจนประสบความสำเร็จ และบุคลากรที่เกี่ยวข้องของเทศบาลตำบลบางคล้า ที่ช่วยอำนวยความสะดวก ในการเก็บรวบรวมข้อมูลครั้งนี้

สุดท้ายนี้ ผู้วิจัยกราบขอบพระคุณบิดา มารดา ตลอดจนท่านนายก นายเฉลิมเกียรติ นพเกตุ นายกองกำกับการบริหารส่วนตำบลหัวสำโรงที่ท่านเป็นแบบอย่างในการดำเนินชีวิต และเพื่อนร่วมรุ่นที่เป็นกำลังใจ ทำให้งานนิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงด้วยดี คุณค่าและประโยชน์ที่ได้ จากงานนิพนธ์ ผู้วิจัยขอมอบแด่ทุกท่านที่ได้กล่าวมา

นันท์ธนาดา ศรีทหาร

57930234: กลุ่มวิชา: รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต (การจัดการภาครัฐและภาคเอกชน)

คำสำคัญ: การมีส่วนร่วม/ เมืองน่าอยู่/ การพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล

นันทธนาดา ศรีทหาร: การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลหัวสำโรงให้เป็นเมืองน่าอยู่ (PUBLIC PARTICIPATION IN DEVELOPING HUASAMRONG SUB-DISTRICT TO BECOME A LIVABLE CITY) อาจารย์ที่ปรึกษา
งานนิพนธ์: นันทวัน อินทชาติ, ปร.ด. 86 หน้า. ปี พ.ศ. 2559.

การศึกษาเรื่อง “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลหัวสำโรงให้เป็นเมืองน่าอยู่” มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลหัวสำโรงให้เป็นเมืองน่าอยู่และเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลหัวสำโรงให้เป็นเมืองน่าอยู่ จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ของครอบครัว ต่อเดือน สถานภาพทางสังคมระยะเวลาในการอยู่อาศัยและการเป็นเจ้าของที่ดินหรือที่พักอาศัย กลุ่มตัวอย่างที่ใช้คือ เป็นประชากรในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลหัวสำโรง อำเภอแปลงยาว จังหวัดฉะเชิงเทรา จำนวน 5,012 คน โดยแบ่งออกเป็น 11 หมู่บ้าน เลือกกลุ่มตัวอย่างได้มาจากการคำนวณหาขนาดของกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้สูตรของยามานะ ได้จำนวน 371 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสอบถามและสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าที (t-test) และการทดสอบความแปรปรวนทางเดียว (One-way ANOVA) และทดสอบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธี LSD

ผลการวิจัยพบว่า ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลหัวสำโรงให้เป็นเมืองน่าอยู่ โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ด้านคนมีสุข รองลงมา คือ ด้านสิ่งแวดล้อมยั่งยืน ด้านเมืองแห่งการเรียนรู้ และบริหารจัดการที่ดี และด้านเมืองอยู่ดี โดยในด้านคนมีสุข ประชาชนมีส่วนร่วมในการร่วมเสนอแนะเพื่อปรับปรุงโครงการต่าง ๆ ของ อบต. อย่างน้อย 1 โครงการในรอบ 1 ปี ที่ผ่านมา เช่น ร่วมประชุมประชาคมหมู่บ้าน/ ตำบล เพื่อจัดทำแผนพัฒนาสามปีของ อบต. ด้านสิ่งแวดล้อมยั่งยืน ประชาชนมีส่วนร่วมประเมินผลการดำเนินงานโครงการส่งเสริมการบำบัดและฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของ อบต. ในรอบ 1 ปีที่ผ่านมา เช่น เข้าร่วมประชุมติดตามผลการดำเนินการ ด้านเมืองแห่งการเรียนรู้และบริหารจัดการที่ดี ประชาชนมีส่วนร่วมประเมินผลการดำเนินงานตามแผนพัฒนาสามปีของ อบต. ในรอบ 1 ปี ที่ผ่านมา และด้านเมืองอยู่ดี ประชาชนมีส่วนร่วมได้รับการบริการจากโครงการพัฒนาระบบสาธารณูปโภค เช่น ถนน ไฟฟ้า ประปา ภายในชุมชนที่ อบต. จัดให้ในรอบ 1 ปี ที่ผ่านมา ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างของการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลหัวสำโรงให้เป็นเมืองน่าอยู่ พบว่า อาชีพ สถานภาพทางสังคม ระยะเวลาในการอยู่อาศัย และการเป็นเจ้าของที่ดินหรือที่พักอาศัยต่างกัน มีส่วนร่วมแตกต่างกัน ส่วนระดับการศึกษาและรายได้ของครอบครัวต่อเดือนต่างกันมีส่วนร่วมไม่แตกต่างกันที่ระดับนัยสำคัญ .05

57930234: MAJOR: PUBLIC AND PRIVATE MANAGEMENT

KEYWORDS: PARTICIPATION/ LIVABLE CITY/ SUB-DISTRICT ADMINISTRATION
DEVELOPMENT

NANTADA SRITAHAN: PUBLIC PARTICIPATION IN DEVELOPING
HUASAMRONG SUB-DISTRICT TO BECOME A LIVABLE CITY.

ADVISOR: NANTAWA N INTACHART, Ph.D. 86 P. 2016.

This research aimed to study the level of public participation in developing Huasamrong Sub-district to become a livable city and to compare the participation of the people in the studied sub-district based on personal factors (educational level, occupation, household income per month, social status, and lengths of residence and ownership over land or dwelling). The population was consisted of 5, 012 dwellers from 11 villages of Huasamrong Sub-district, Plaeng Yao District, Chachoengsao Province. Relied on Yamane's sample size formula, the samples were 371 dwellers. Questionnaire was used as data collecting tool and the statistics used for data analysis were percentage, mean, standard deviation, t-test, one-way ANOVA, and least square difference (LSD).

The findings showed that the level of public participation was moderate. When considered by element, it was found that the highest mean was of the element of economic development of the city and its ability to provide secure employment followed by those of sustainable urban and environmental management, the ability for the municipality to learn and adapt, efficient management and administration in government, and the city's physical development. The findings of the participation analysis within one-year round identifying by element were as follow. For the element of economic development of the city and its ability to provide secure employment, the participation was in giving suggestion for at least one development project of the Sub-district Administration Organization such as the participation in planning process for the establishment of a 3-year development plan. For the element of sustainable urban and environmental management, the participation was in evaluating the natural resources and environment treatment and restoration such as the participation in a follow-up meeting for the implementation of the plan. For the element of the ability for the municipality to learn and adapt, the participation was in the evaluation of implementation of the plan. For the element of the city's physical development, the participation was in forms of gaining the benefits from infrastructure development (road, electricity, and water supply). The comparison of public participation of the people showed that the participation of people with differences of occupation, social status, and lengths of residence and ownership over land or dwelling was different; meanwhile, the participation of people with differences of educational level and household income per month was indifferent with statistical significance of .05.

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
สารบัญ	ฉ
สารบัญตาราง	ช
สารบัญภาพ	ญ
บทที่	
1 บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	3
สมมติฐานการวิจัย	4
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย.....	4
ขอบเขตของการวิจัย	4
นิยามศัพท์เฉพาะ	5
กรอบความคิดในการวิจัย	7
2 แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	8
แนวคิดทฤษฎีการมีส่วนร่วม	8
แนวคิดเกี่ยวกับเมืองน่าอยู่.....	16
ข้อมูลเกี่ยวกับองค์การบริหารส่วนตำบลหัวสำโรง	28
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	36
3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	41
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	41
เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล	42
การสร้างเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล.....	43
การหาคุณภาพเครื่องมือ	43
การเก็บรวบรวมข้อมูลและการจัดกระทำข้อมูล	44
การวิเคราะห์ข้อมูล	44

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
4 ผลการวิจัย.....	46
ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม.....	46
ตอนที่ 2 การวิเคราะห์ข้อมูลการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนา องค์การบริหารส่วนตำบลหัวสำโรงให้เป็นเมืองน่าอยู่.....	48
ตอนที่ 3 การทดสอบสมมติฐาน.....	57
สรุปผลการทดสอบสมมติฐาน.....	67
5 สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	68
สรุปผลการศึกษา.....	69
อภิปรายผล.....	70
ข้อเสนอแนะ.....	74
บรรณานุกรม.....	77
ภาคผนวก.....	80
ประวัติย่อของผู้วิจัย.....	86

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
1	ประชากรและกลุ่มตัวอย่างในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลหัวสำโรงจำแนกเป็นหมู่บ้าน	42
2	จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามสถานภาพส่วนบุคคล	46
3	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการแปลความหมายของการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลหัวสำโรงให้เป็นเมืองน่าอยู่.....	49
4	จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลหัวสำโรงให้เป็นเมืองน่าอยู่ ด้านเมืองอยู่ดี	50
5	จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลหัวสำโรงให้เป็นเมืองน่าอยู่ ด้านคนมีสุข	52
6	จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลหัวสำโรงให้เป็นเมืองน่าอยู่ ด้านสิ่งแวดล้อมยั่งยืน	54
7	จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลหัวสำโรงให้เป็นเมืองน่าอยู่ ด้านเมืองแห่งการเรียนรู้และบริหารจัดการที่ดี.....	56
8	คะแนนเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของพฤติกรรมการมีส่วนร่วมของประชาชนจำแนกตามระดับการศึกษา.....	57
9	ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนเพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของการมีส่วนร่วมของประชาชนจำแนกตามระดับการศึกษา.....	58
10	คะแนนเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของพฤติกรรมการมีส่วนร่วมของประชาชนจำแนกตามอาชีพ.....	58
11	ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนเพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของการมีส่วนร่วมของประชาชนจำแนกตามอาชีพ	59

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่	หน้า
12	ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบรายคู่ (Post hoc) ของค่าเฉลี่ยการมีส่วนร่วม ของประชาชนในการพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลหัวสำโรงให้เป็นเมืองน่าอยู่ จำแนกตามลักษณะอาชีพ..... 59
13	คะแนนเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของพฤติกรรมการมีส่วนร่วม ของประชาชน จำแนกตามระดับรายได้ครอบครัวต่อเดือน 61
14	ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนเพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของการมีส่วนร่วม ของประชาชน จำแนกตามรายได้ครอบครัวต่อเดือน..... 61
15	คะแนนเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของพฤติกรรมการมีส่วนร่วม ของประชาชน จำแนกตามสถานภาพทางสังคม 62
16	ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนเพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของการมีส่วนร่วม ของประชาชน จำแนกตามสถานภาพทางสังคม 62
17	ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบรายคู่ (Post hoc) ของค่าเฉลี่ยการมีส่วนร่วม ของประชาชนในการพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลหัวสำโรงให้เป็นเมืองน่าอยู่ จำแนกตามสถานภาพทางสังคม 63
18	คะแนนเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของพฤติกรรมการมีส่วนร่วม ของประชาชนจำแนกตามระยะเวลาในการอยู่อาศัย 64
19	ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนเพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของการมีส่วนร่วม ของประชาชนจำแนกตามระยะเวลาในการอยู่อาศัย 64
20	ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบรายคู่ (Post hoc) ของค่าเฉลี่ยการมีส่วนร่วม ของประชาชนในการพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลหัวสำโรงให้เป็นเมืองน่าอยู่ จำแนกตามระยะเวลาที่อยู่อาศัย 65
21	การเปรียบเทียบกิจกรรมการมีส่วนร่วมของประชาชนในเขตองค์การบริหาร ส่วนตำบลหัวสำโรงจำแนกตามการเป็นเจ้าของที่ดินหรือที่พักอาศัย..... 66
22	สรุปผลการทดสอบสมมติฐาน..... 67

สารบัญภาพ

ภาพที่	หน้า
1 กรอบแนวคิดในการวิจัย	7

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

จากการขยายตัวของประชากรโลกที่เพิ่มสูงขึ้นในยุคปัจจุบัน ประกอบกับการขยายตัวทางเศรษฐกิจของสังคมโลกที่มีการเจริญเติบโตอย่างต่อเนื่องและไม่หยุดนิ่ง ทำให้ระบบเศรษฐกิจของสังคมโลกมีการขยายตัวอย่างรวดเร็ว โดยเฉพาะด้านธุรกิจการค้า การขายและการบริการต่าง ๆ ที่เพิ่มมากขึ้น ทำให้โครงสร้างทางสังคมเกิดความเปลี่ยนแปลงตามไปด้วย ก่อให้เกิดการเจริญเติบโตอย่างรวดเร็วของชุมชนเมืองและประชากรเมืองที่เพิ่มขึ้น เกิดชุมชนเมืองขนาดใหญ่ที่มีความแออัดคับคั่งของประชากร อันนำมาซึ่งปัญหาทางสังคมในด้านต่าง ๆ เช่น การขาดแคลนที่อยู่อาศัย การขาดแคลนที่พักผ่อนหรือพื้นที่สาธารณะและทำให้เกิดปัญหาสิ่งแวดล้อม อาทิเช่น การใช้ทรัพยากรเชื้อเพลิงในการใช้รถใช้ถนนมากขึ้น การจราจรติดขัด เกิดความขัดแย้งในด้านการใช้ทรัพยากรและอาจมีปัญหามลพิษตามมาด้วย ปัญหาต่าง ๆ เหล่านี้ ล้วนแต่มีผลกระทบต่อคุณภาพชีวิต และสุขภาพอนามัยของประชากรเมืองอย่างยิ่ง ทั้งสุขภาพด้านร่างกาย จิตใจ และสังคม จากปรากฏการณ์เช่นนี้เองที่ได้เกิดขึ้นกับประเทศกำลังพัฒนาทั้งหลายเปรียบเสมือนเงาของการพัฒนาที่กระจายไปทั่วโลก (วงศกร เจริญเผ่า, 2557) ซึ่งองค์การอนามัยโลกก็ให้ความสำคัญ จึงได้เสนอแนวความคิดในการพัฒนาชุมชนในเขตเมืองให้เป็นเมืองน่าอยู่ โดยเริ่มตั้งแต่ปี พ.ศ. 2527 (ค.ศ. 1984) โดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเมืองโตรอนโต ประเทศแคนาดา ที่มีการประกาศวิสัยทัศน์ของเมืองว่า “โตรอนโต (Toronto) จะเป็นเมืองน่าอยู่ภายในปี ค.ศ. 2000 (ไพศาล สุริยะมงคล, 2551)

ในปัจจุบันการดำเนินงานเมืองน่าอยู่ในประเทศไทย ก้าวหน้าไปมาก มีหน่วยงาน องค์กร และภาคีต่าง ๆ ได้นำนโยบายยุทธศาสตร์เมืองน่าอยู่ไปดำเนินการตามบทบาทภารกิจของแต่ละหน่วยงาน โดยยึดหลักการมีส่วนร่วม ยึดพื้นที่ และมุ่งให้เกิดการบูรณาการ จึงเกิดรูปธรรมขึ้นในหลายพื้นที่ มีทั้งการดำเนินงานในระดับจังหวัดและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทั่วประเทศ การดำเนินงานของเครือข่ายองค์กรชุมชน เครือข่ายภาคประชาสังคมในลักษณะโครงการนำร่องในพื้นที่ต่าง ๆ ที่มักใช้กิจกรรมเป็นเครื่องมือสร้างกระบวนการมีส่วนร่วมจากฐานรากและสร้างการเรียนรู้ การร่วมกันปฏิบัติงานระหว่างชุมชน-ประชาสังคม-ท้องถิ่น เพื่อนำไปสู่ความเป็นเมืองน่าอยู่ ตลอดจนการดำเนินงานของหน่วยงานและองค์กรต่าง ๆ ที่ส่งเสริมและสนับสนุนการพัฒนาเมืองน่าอยู่ ชุมชนน่าอยู่ ทั้งในลักษณะของโครงการศึกษาวิจัย โครงการปฏิบัติการ

การสนับสนุนให้ความร่วมมือกับท้องถิ่นและชุมชนในมิติต่าง ๆ (พจนีย์ สุทธิรัตน์, ม.ป.ป) อีกทั้งในระดับพื้นที่ทั้งในส่วนภูมิภาค ส่วนท้องถิ่นและชุมชน ยังมีการดำเนินการเมื่อนำอยู่ในหลายบริบท ทั้งที่ดำเนินงานโดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเองตามแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาของแต่ละท้องถิ่น และร่วมดำเนินการกับภาคส่วนอื่น ๆ เกิดเป็นเครือข่ายปฏิบัติการในพื้นที่หลากหลาย มีทั้งเครือข่ายชุมชน เครือข่ายภาคประชาสังคม ซึ่งมักเน้นดำเนินงานโดยใช้กระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน ประชาสังคม และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ยึดหลักการให้คนในท้องถิ่น ชุมชนเป็นแกนหลักในการพัฒนาเมืองน่าอยู่ และใช้กิจกรรมเป็นเครื่องมือพัฒนาและสร้างการเรียนรู้ร่วมกันปรับพฤติกรรมสัมพันธ์นำไปสู่ความน่าอยู่ในมิติต่าง ๆ ที่มากกว่าเรื่องกายภาพและเชื่อมโยงไปสู่เรื่องอื่น ๆ ได้อีก ทั้งเรื่องประวัติศาสตร์ท้องถิ่น วิถีชีวิต ถือเป็นแรงกระตุ้นอีกทางหนึ่งในพื้นที่ที่กำลังก่อตัวและทำให้ เกิดกระบวนการทำเมืองน่าอยู่ จากระดับฐานราก โดยการมีส่วนร่วมเรียนรู้และร่วมปฏิบัติจากชุมชน ประชาสังคมและท้องถิ่นอย่างจริงจัง (ณรงค์วรรณศิริ, 2554)

นอกจากนี้ แนวคิดของการพัฒนาอย่างยั่งยืนนั้น ยังได้ให้ความสำคัญกับ “การมีส่วนร่วมและความร่วมมือ” ตั้งแต่ระดับรากฐานของสังคม จึงมีการกล่าวถึง “องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น” อย่างมาก โดยในแผนปฏิบัติการ 21 บทที่ 28 หัวข้อ Local authorities ซึ่งได้เน้นย้ำถึงความสำคัญขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีต่อการทำให้แผนปฏิบัติการ 21 เป็นจริงดังนี้ “เพราะว่ามีปัญหาและทางออกหลายอย่างที่กล่าวไว้ในแผนปฏิบัติการ 21 ที่มีรากเหง้ามาจากกิจกรรมในท้องถิ่น การมีส่วนร่วมและความร่วมมือขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะเป็นปัจจัยตัดสินในการทำให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่ได้วางไว้ โดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ทำให้เกิดการสร้าง ขับเคลื่อน และบำรุงรักษาโครงสร้างพื้นฐานทางเศรษฐกิจสังคมและสิ่งแวดล้อม ผ่านกระบวนการวางแผนการก่อกำเนตนโยบายด้านสิ่งแวดล้อม และกฎระเบียบต่าง ๆ และช่วยให้เกิดการกำเนตนโยบายด้านสิ่งแวดล้อมในระดับชาติและระดับท้องถิ่นให้เป็นจริง ในฐานะที่เป็นองค์กรจัดการที่ใกล้ชิดกับประชาชนมากที่สุด องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จึงมีบทบาทสำคัญในการให้การศึกษา การขับเคลื่อนและการตอบสนองต่อสาธารณะในการพัฒนาที่ยั่งยืน” (นิตยา ศรีนารากุล, 2554)

องค์การบริหารส่วนตำบลหัวสำโรง ภายใต้การบริหารโดย นายเฉลิมเกียรติ นพเกตุ นายกองการบริหารส่วนตำบลเป็นอีกหนึ่งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีแนวคิดในการพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล ด้วยวิสัยทัศน์ที่กำหนดไว้ว่า “เป็นเมืองน่าอยู่ มีการศึกษาที่ดี สืบสานประเพณี เพิ่มพูนรายได้ พลานามัยสมบูรณ์ ปลอดภัยสิ่งแวดล้อม เป็นแหล่งผลิตสินค้าเกษตรและอุตสาหกรรมสู่ตลาดโลก” และได้จัดทำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาขององค์การบริหารส่วน

ตำบลหัวสำโรง โดยกำหนดทิศทางการพัฒนาในระยะ 5 ปี (พ.ศ. 2558-2562) ภายใต้การมีส่วนร่วมของประชาคม เพื่อเป็นทิศทางการพัฒนาที่ทำให้การดำรงชีวิตของประชาชนมีความสุข มีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น ซึ่งในแผนยุทธศาสตร์การพัฒนานี้ได้กำหนดนโยบายของนายกองค์การบริหารส่วนตำบลไว้ทั้งหมด 5 ด้านด้วยกัน คือ นโยบายด้าน โครงสร้างพื้นฐาน ด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคม ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมและด้านการเมืองและการบริหาร การพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลหัวสำโรงให้เป็นเมืองน่าอยู่นั้น ได้ถูกกำหนดไว้ในนโยบาย ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม กล่าวคือ จะดำเนินการปรับปรุงระบบการกำจัดขยะ และการบำบัดน้ำเสียให้มีประสิทธิภาพ พัฒนาสภาพแวดล้อมให้ปลอดสารพิษและจัดการมลพิษมลภาวะ ส่งเสริมอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม สร้างจิตสำนึกให้ประชาชน ชาวชนในท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมที่ดี จัดระเบียบท้องถิ่น พัฒนาปรับปรุงภูมิทัศน์ให้องค์การบริหารส่วนตำบลหัวสำโรงเป็นเมืองน่าอยู่จะเห็นได้ว่านโยบายดังกล่าวจะสำเร็จตามเป้าหมายได้นั้นต้องอาศัยการมีส่วนร่วมของทุกส่วนทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ ภาครัฐ ภาคเอกชน องค์กรพัฒนาเอกชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยเฉพาะการมีส่วนร่วมของประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลหัวสำโรงเพราะผู้ที่อยู่ในพื้นที่จะเป็นผู้ที่รู้ปัญหา และรู้ความต้องการของท้องถิ่นมากกว่าบุคคลภายนอกชุมชนนั่นเอง

ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลหัวสำโรงให้เป็นเมืองน่าอยู่โดยมีตัวแปรที่อาศัยกรอบแนวความคิดในการพัฒนาเมืองน่าอยู่ของสถาบันสิ่งแวดล้อมไทย 1) เมืองอยู่ดี 2) คนมีสุข 3) สิ่งแวดล้อมยั่งยืน 4) เมืองแห่งการเรียนรู้ และการบริหารจัดการที่ดีและได้กำหนดรูปแบบการมีส่วนร่วมของ Cohen and Uphoff (1977, pp. 324-328) ซึ่งมี 4 ขั้นตอน คือ การมีส่วนร่วมด้านตัดสินใจ การมีส่วนร่วมด้านร่วมปฏิบัติ การมีส่วนร่วมด้านผลประโยชน์และการมีส่วนร่วมด้านการติดตามและประเมินผล ซึ่งเป็นกระบวนการภาคประชาชนที่มีบทบาทสำคัญในการนำเสนอปัญหาความต้องการ และเสนอแนะแนวทางแก้ไขปัญหาและการพัฒนาเมืองน่าอยู่ระดับชุมชนและนำข้อมูลมาปรับปรุงพัฒนาการทำงานให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลหัวสำโรงให้เป็นเมืองน่าอยู่
2. เพื่อเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลหัวสำโรงให้เป็นเมืองน่าอยู่ จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้

ของครอบครัวต่อเดือน สถานภาพทางสังคม ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชนและการเป็นเจ้าของที่ดิน หรือที่พักอาศัย

สมมติฐานการวิจัย

1. ประชาชนที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกัน จะมีส่วนร่วมในการพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลหัวสำโรงให้เป็นเมืองน่าอยู่แตกต่างกัน
2. ประชาชนที่มีอาชีพแตกต่างกัน จะมีส่วนร่วมในการพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลหัวสำโรงให้เป็นเมืองน่าอยู่แตกต่างกัน
3. ประชาชนที่มีรายได้ของครอบครัวต่อเดือนแตกต่างกัน จะมีส่วนร่วมในการพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลหัวสำโรงให้เป็นเมืองน่าอยู่แตกต่างกัน
4. ประชาชนที่มีสถานภาพทางสังคมแตกต่างกัน จะมีส่วนร่วมในการพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลหัวสำโรงให้เป็นเมืองน่าอยู่แตกต่างกัน
5. ประชาชนที่มีระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชนแตกต่างกัน จะมีส่วนร่วมในการพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลหัวสำโรงให้เป็นเมืองน่าอยู่แตกต่างกัน
6. ประชาชนที่เป็นเจ้าของที่ดินหรือที่พักอาศัยแตกต่างกัน จะมีส่วนร่วมในการพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลหัวสำโรงให้เป็นเมืองน่าอยู่แตกต่างกัน

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย

1. ได้ข้อมูลเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชน เพื่อนำไปเป็นแนวทางในการพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลหัวสำโรงให้เป็นเมืองน่าอยู่
2. ผลของการวิจัยจะเป็นข้อมูลพื้นฐานให้หน่วยงานที่มีหน้าที่ในการวางแผนและดำเนินงานเพื่อพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลหัวสำโรงให้เป็นเมืองน่าอยู่ได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล
3. เพื่อเป็นข้อมูลประกอบการกระตุ้นให้ประชาชน โดยเฉพาะผู้นำชุมชนให้เกิดความสนใจและเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงานกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลหัวสำโรงให้เป็นเมืองน่าอยู่

ขอบเขตของการวิจัย

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยมุ่งศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชน ในกิจกรรมต่าง ๆ ตามลักษณะของ โครงการเมืองน่าอยู่ จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล

ซึ่งประกอบด้วย ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ของครอบครัวต่อเดือน สถานภาพทางสังคม ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชนและการเป็นเจ้าของที่ดินหรือที่พักอาศัย

2. ขอบเขตด้านประชากร ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ คือ ประชาชนที่มีชื่ออยู่ในทะเบียนราษฎรและอาศัยอยู่ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลหัวสำโรง โดยส่วนใหญ่เป็นประชากรในพื้นที่และมีบ้านเลขที่ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลหัวสำโรง จำนวน 11 หมู่บ้าน รวม 5,012 คน (องค์การบริหารส่วนตำบลหัวสำโรง, 2559)

3. ขอบเขตด้านระยะเวลา ระยะเวลาในการทำวิจัยระหว่างเดือนเมษายน พ.ศ. 2559-เดือนกันยายน พ.ศ. 2559

นิยามศัพท์เฉพาะ

ระดับการศึกษา หมายถึง ระดับการศึกษาของประชาชนที่อยู่ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลหัวสำโรง จำแนกได้ 4 กลุ่ม ปริญญาตรีขึ้นไปสูงกว่ามัธยมศึกษาตอนต้นต่ำกว่าปริญญาตรีมัธยมศึกษาตอนต้น ประถมศึกษา ไม่ได้เรียนหนังสือ

อาชีพ หมายถึง การทำงานหรือปฏิบัติหน้าที่ที่มีรายได้ของประชาชนที่อยู่ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลหัวสำโรง จำแนกได้ 5 กลุ่ม รับราชการ/ รัฐวิสาหกิจ พนักงานบริษัทเอกชน/ รับจ้าง ค้าขาย/ ธุรกิจส่วนตัว เกษตรกร อื่น ๆ

รายได้ของครอบครัวต่อเดือน หมายถึง จำนวนเงินที่ครอบครัวได้รับในภาพรวมเฉลี่ยจากการประกอบอาชีพต่อเดือนก่อนหักค่าใช้จ่าย จำแนกเป็น 4 กลุ่ม ได้แก่ 20,000 บาทขึ้นไป, 10,000-19,999 บาท, 5,000-9,999 บาท และต่ำกว่า 5,000 บาท

สถานภาพทางสังคม หมายถึง การมีตำแหน่งในชุมชน จำแนกเป็น 4 กลุ่ม ได้แก่ เป็นคณะกรรมการชุมชน เป็นคณะกรรมการโครงการอาสาสมัคร เป็นสมาชิกชมรมและไม่ได้เป็นสมาชิกกลุ่มใด ๆ

ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชน หมายถึง ระยะเวลาที่ประชาชนอาศัยอยู่ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลหัวสำโรง

การเป็นเจ้าของที่ดินหรือที่พักอาศัย หมายถึง การที่ประชาชนมีกรรมสิทธิ์เป็นเจ้าของที่ดินหรือที่พักอาศัยที่ตั้งอยู่ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลหัวสำโรง

การมีส่วนร่วมของประชาชน หมายถึง การที่ประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลหัวสำโรงได้เข้าร่วมกิจกรรมการดำเนินงานตามโครงการเมืองน่าอยู่ทั้ง 4 ด้าน คือ

1. ร่วมตัดสินใจ หมายถึง ร่วมคิดและร่วมตัดสินใจ ในการวางแผนการดำเนินงานกิจกรรมหรือโครงการขององค์การบริหารส่วนตำบลหัวสำโรง

2. ร่วมปฏิบัติ หมายถึง ร่วมปฏิบัติงานตามกิจกรรมหรือโครงการที่องค์การบริหารส่วนตำบลหัวสำโรงจัดขึ้น

3. ร่วมรับผลประโยชน์ หมายถึง ร่วมรับผลประโยชน์จากกิจกรรมหรือโครงการขององค์การบริหารส่วนตำบลหัวสำโรง

4. ร่วมติดตามประเมินผล หมายถึง ร่วมในการติดตามและประเมินผลกิจกรรมหรือโครงการขององค์การบริหารส่วนตำบลหัวสำโรง

โครงการเมืองน่าอยู่ หมายถึง แนวทางหรือกระบวนการที่ทำให้เมืองหรือชุมชนหันมาร่วมมือกันพัฒนาเมืองของตนให้ไปสู่ความเป็นเมืองน่าอยู่ คือ เป็นเมืองที่มีการเรียนรู้และบริหารจัดการที่ดีบนหลักธรรมาภิบาล และหลักเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อให้เกิดความเป็นอยู่ที่ดี ผู้คนในเมืองมีความสุข ท่ามกลางสิ่งแวดล้อมที่ยั่งยืน โดยมุ่งให้เกิดความพึงพอใจสูงสุดของคนในเมืองนั้น ตามกรอบแนวความคิดในการพัฒนาเมืองน่าอยู่ของสถาบันสิ่งแวดล้อมไทยมี 4 องค์ประกอบ คือ 1) เมืองอยู่ดี 2) คนมีสุข 3) สิ่งแวดล้อมยั่งยืน 4) เมืองแห่งการเรียนรู้และการบริหารจัดการที่ดี

เมืองอยู่ดี หมายถึง เมืองที่มีการใช้ที่ดินอย่างเหมาะสม มีโครงสร้างพื้นฐานที่ได้มาตรฐานและเอื้อต่อ ผู้พิการและผู้ด้อยโอกาส มีความปลอดภัย มีความมั่นคงด้านที่อยู่อาศัย และมีความมั่นคงทางเศรษฐกิจ

คนมีสุข หมายถึง คนในเมืองมีสุขภาพดี ได้รับการศึกษาอย่างหลากหลายและเท่าเทียม ทุกกลุ่มได้รับสวัสดิการที่เหมาะสม ปลอดภัยเสถียรและอบายมุข ครอบครัวมีความอบอุ่น และชุมชนมีความเอื้ออาทร ประชาชนมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางสังคม เยาวชน สตรี ผู้สูงอายุ ผู้พิการ และผู้ด้อยโอกาสได้รับการพิทักษ์สิทธิตลอดจนวัฒนธรรม ประเพณีและภูมิปัญญาท้องถิ่น ได้รับการสืบสานให้ดำรงไว้

สิ่งแวดล้อมยั่งยืน หมายถึง ทรัพยากรธรรมชาติและ ความหลากหลายทางชีวภาพที่อยู่ในเมืองได้รับการดูแลรักษาให้คงไว้ซึ่งระบบนิเวศที่ดี ของเสียหรือมลพิษถูกจัดการอย่างถูกต้องและเหมาะสม สิ่งแวดล้อมที่มนุษย์สร้างขึ้นได้รับการดูแลรักษาอย่างเหมาะสม สอดคล้องกับสภาพแวดล้อมของท้องถิ่น ประชาชนมีวิถีชีวิต และการบริโภคที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม ใช้ทรัพยากรอย่างประหยัดและคุ้มค่า

เมืองแห่งการเรียนรู้และการบริหารจัดการที่ดี หมายถึง เมืองที่บุคลากรมีความรอบรู้และความเชี่ยวชาญ มีองค์ความรู้และระบบการทำงานได้รับการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง มีวิสัยทัศน์และแผนงานที่ชัดเจน พร้อมด้วยการบริหารจัดการที่ดี และมีนวัตกรรมการพัฒนาเมือง

กรอบแนวคิดในการวิจัย

จากการศึกษาแนวคิดทฤษฎี เอกสาร งานวิจัยที่เกี่ยวข้องของผู้วิจัยได้มากำหนดเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัยครั้งนี้

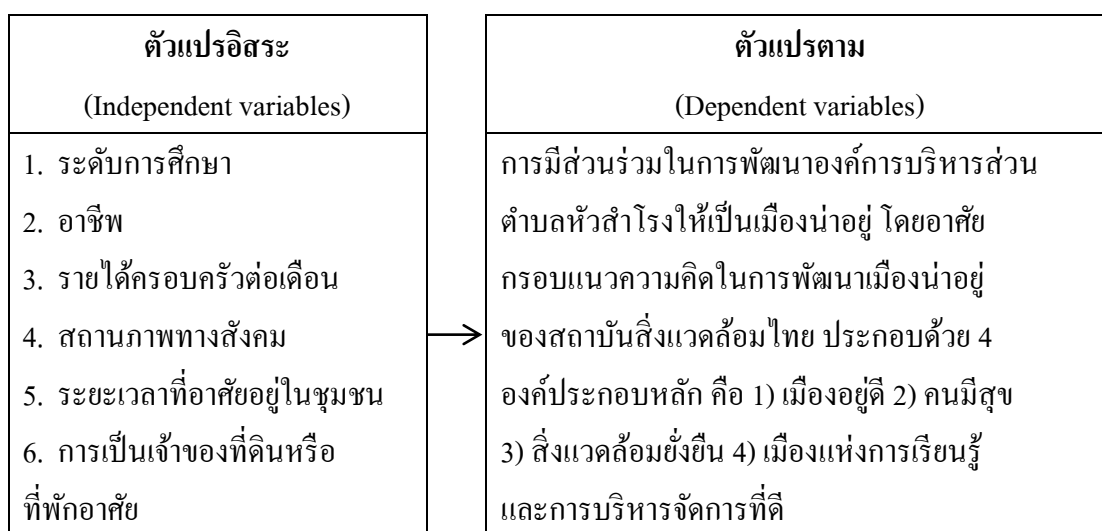
ตัวแปรอิสระ

อาชีพ รายได้ของครอบครัวต่อเดือน ได้มาจากการศึกษาวิจัยของ ชูภาวดี เรืองศรี (2554) ระดับการศึกษาและระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชน ได้มาจากการศึกษาวิจัยของ ธวัช อินทอง (2557)

สถานภาพทางสังคมและการเป็นเจ้าของที่ดินหรือที่พักอาศัย ได้มาจากการศึกษาวิจัยของ ณรงค์ วรรณศิริ (2554)

ตัวแปรตาม

การมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานตามกรอบแนวคิดเมืองน่าอยู่อย่างยั่งยืนของสถาบันสิ่งแวดล้อมไทย ตามรูปแบบของ Cohen and Uphoff (1977 อ้างถึงใน พระมหาประกาศิต สิริเมธ (จุติปลีพิทธีกร), 2556) ได้แบ่งการมีส่วนร่วมออกเป็น 4 ด้าน คือ การมีส่วนร่วมด้านตัดสินใจ การมีส่วนร่วมด้านร่วมปฏิบัติ การมีส่วนร่วมด้านผลประโยชน์และการมีส่วนร่วมด้านการติดตามและประเมินผล โดยผสมผสานแนวคิดเมืองน่าอยู่ของสถาบันสิ่งแวดล้อมไทย ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบหลัก คือ 1) เมืองอยู่ดี 2) คนมีสุข 3) สิ่งแวดล้อมยั่งยืน 4) เมืองแห่งการเรียนรู้และการบริหารจัดการที่ดี เพื่อใช้เป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

บทที่ 2

แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลหัวสำโรงให้เป็นเมืองน่าอยู่ ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิดทฤษฎีและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยแบ่งออกเป็นส่วนต่าง ๆ ดังนี้

1. แนวคิดทฤษฎีการมีส่วนร่วม
2. แนวคิดเกี่ยวกับเมืองน่าอยู่
3. ข้อมูลเกี่ยวกับองค์การบริหารส่วนตำบลหัวสำโรง
4. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

แนวคิดทฤษฎีการมีส่วนร่วม

ความหมายของการมีส่วนร่วมของประชาชน

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (2546, หน้า 7-8)

ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมของประชาชนว่าหมายถึง การเปิดโอกาสให้ประชาชนได้รับรู้ข้อมูลเกี่ยวกับการกิจหรือโครงการที่ส่วนราชการจะดำเนินการ ซึ่งมีผลกระทบต่อชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนในชุมชนนั้น การทำความเข้าใจถึงผลกระทบและแนวทางแก้ไขที่ส่วนราชการจะดำเนินการและปรึกษาหารือร่วมกันระหว่างภาครัฐและภาคประชาชน โดยให้ประชาชนได้แสดงความคิดเห็นและรัฐต้องรับฟังจนประชาชนเกิดความพึงพอใจ การจัดให้ประชาชนมีส่วนร่วมได้แก่ การจัดประชุม การพูดคุยเป็นกลุ่ม การชี้แจงของส่วนราชการ ตลอดจนการจัดทำประชาวิจารณ์

ทงศักดิ์ คุ่มไข่น้ำ (2546, หน้า 8) กล่าวว่า การมีส่วนร่วมของชุมชน หมายถึง ชุมชนจะต้องมีขั้นตอนตั้งแต่ร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมติดตามประเมินผล ตลอดทั้งกระบวนการ โดยต้องมีเงื่อนไขการมีส่วนร่วมที่ประชาชนต้องมีอิสรภาพ มีความสามารถและเต็มใจที่จะมีส่วนร่วมรวมทั้งประชาชนต้องมีเวลา ไม่ต้องเสียค่าใช้จ่าย มีการสื่อสารที่ดี และไม่มีผลต่อหน้าที่การงานหรือสถานภาพทางสังคมและที่สำคัญประชาชนต้องรู้สึกเป็นเจ้าของร่วมกัน

ปรัชญา เวสารัชช (2547, หน้า 103) กล่าวว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นและชนบท หมายถึง การที่ประชาชนหรือชุมชนหรือองค์กรของประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงานพัฒนาท้องถิ่นและชนบทในขั้นตอนใดขั้นตอนหนึ่งหรือทุกขั้นตอนในรูปแบบการตัดสินใจในการกำหนดชีวิตของตน โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อที่จะพัฒนาหรือยกระดับ

ขีดความสามารถของตนในการจัดการทรัพยากร และปัจจัยการผลิตที่มีอยู่ในสังคมเพื่อประโยชน์ต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตในทุก ๆ ด้านของตนให้ดีขึ้นกว่าเดิม

จักรพงษ์ ทองเพชร (2539, หน้า 14) ได้กล่าวว่า การมีส่วนร่วมของประชาชน หมายถึง การที่ประชาชนในสังคมหรือชุมชนได้เข้าไปร่วมในการดำเนินการทุกขั้นตอนในกิจกรรมต่าง ๆ ทั้งกิจกรรมที่รัฐบาลหรือองค์กรต่าง ๆ จัดให้มีขึ้นหรือกิจกรรมที่ประชาชนในชุมชนนั้นร่วมกันคิดขึ้นมาเองเพื่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนในชุมชนนั้นให้ดีขึ้น อันจะนำไปสู่วิวัฒนาการของการปกครองตนเองในอนาคตของชุมชนนั้นต่อไป

ชินรัตน์ สมสืบ (2547, หน้า 254) ได้กล่าวว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนนั้น หมายถึง การให้ประชาชนเป็นผู้ตัดสินใจในกระบวนการดำเนินโครงการที่มีผลกระทบต่อประชาชนทุกขั้นตอน ตั้งแต่การวางแผน การดำเนินงาน การใช้ประโยชน์และการประเมินผล

ประชัย ศรีจามร (2549 อ้างถึงใน พระมหาประกาศิต สิริเมโธ (ฐิติปฐิทธิกร), 2556, หน้า 65) ได้ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมของประชาชนว่าเป็นการสร้างโอกาสให้ประชาชนในชุมชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในแนวทางการพัฒนา โดยผ่านทางกระบวนการส่งเสริม ชักนำ การสนับสนุนให้ประชาชนเข้ามามีบทบาทในการเรียนรู้ การริเริ่มในการคิด ร่วมกำหนดแนวทางในการพัฒนาร่วมแก้ไขและวางแผนปฏิบัติ รวมทั้งมีส่วนร่วมในการช่วยเหลือทรัพยากรทางการบริการ ตลอดจน อำนาจในการตัดสินใจในการกำหนดกิจกรรม แนวทางการดำเนินกิจกรรมของตนเองให้เกิดขึ้นภายในชุมชนด้วยความเต็มใจ และเต็มความสามารถของตนเอง เพื่อเพิ่มและพัฒนาขีดความสามารถในการจัดการและควบคุมการใช้และการกระจายทรัพยากร ตลอดจนปัจจัยการผลิตในสังคม อันจะนำไปสู่การพึ่งพาตนเอง

โดยสรุปการมีส่วนร่วมของประชาชน หมายถึง การกระทำอย่างใดอย่างหนึ่งของประชาชน ซึ่งเกิดขึ้นจากความต้องการหรือความพอใจที่จะดำเนินกิจกรรมร่วมกันและได้เข้าไปมีส่วนร่วมในทุกขั้นตอน ตั้งแต่การมีส่วนร่วมกันค้นหาปัญหาและสาเหตุของปัญหา คิดและเสนอแนวทางดำเนินงาน รับผลประโยชน์ และติดตามหรือประเมินผล เพื่อประโยชน์ที่ดีที่สุดที่จะเกิดกับประชาชนและนำไปสู่การพัฒนาหรือการเปลี่ยนแปลงไปในทิศทางที่ต้องการตลอดจนก่อให้เกิดความร่วมมืออันดีระหว่างหน่วยงานของรัฐและประชาชน ส่งผลทำให้การดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ บรรลุตามวัตถุประสงค์หรือเป็นไปตามแผนงานหรือโครงการที่ได้กำหนดไว้และการศึกษาครั้งนี้ใช้แนวคิดของการมีส่วนร่วมเพื่อศึกษาหาแนวทางในการปรับปรุงการมีส่วนร่วมของประชาชนในโครงการพัฒนาเมืองน่าอยู่

ขั้นตอนการมีส่วนร่วม

ขั้นตอนการมีส่วนร่วมจากการทบทวนเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมของประชาชน ได้มีผู้แสดงขั้นตอนของการมีส่วนร่วมไว้อย่างหลากหลายซึ่งผู้วิจัยได้ศึกษาและเรียบเรียงไว้ดังนี้

Cohen and Uphoff (1977 อ้างถึงใน พระมหาประกาศิต สิริเมโธ (ฐิติปสิทธิกร), 2556, หน้า 67) ได้เสนอขั้นตอนการมีส่วนร่วมออกเป็น 4 ขั้นตอน คือ

1. การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ (Decision making) ในกระบวนการของการตัดสินใจ นั้น ประการแรกสุด คือ การกำหนดความต้องการและจัดลำดับความสำคัญ จากนั้นเลือกนโยบาย และประชากรที่เกี่ยวข้อง การตัดสินใจในช่วงเริ่มต้น การตัดสินใจในช่วงดำเนินการวางแผน และการตัดสินใจในช่วงการปฏิบัติตามแผนที่วางไว้
2. การมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน (Implementation) ในส่วนที่เป็นองค์ประกอบของการดำเนินงานตามโครงการนั้นจะได้มาจากคำถามที่ว่าใครจะทำประโยชน์ให้แก่โครงการได้บ้าง และจะทำประโยชน์ได้โดยวิธีใด เช่น การสนับสนุนด้านทรัพยากรการบริหารงานการประสานงาน และการขอความช่วยเหลือ เป็นต้น
3. การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ (Benefits) ในส่วนที่เกี่ยวกับผลประโยชน์ นอกจากความสำคัญของผลประโยชน์ในเชิงปริมาณและคุณภาพแล้วยังต้องพิจารณาถึงการกระจายผลประโยชน์ ภายในกลุ่ม ผลประโยชน์ของโครงการนี้รวมทั้งผลประโยชน์ในทางบวก และผลที่เกิดขึ้นในทางลบที่เป็น ผลเสียของโครงการซึ่งจะเป็นประโยชน์และเป็นโทษต่อบุคคลในสังคมด้วย
4. การมีส่วนร่วมในการประเมินผล (Evaluation) สิ่งสำคัญที่จะต้องสังเกต คือ ความเห็น ความชอบและความคาดหวัง ซึ่งจะมีอิทธิพลสามารถแปรเปลี่ยนพฤติกรรมของบุคคลในกลุ่มต่าง ๆ ได้

องค์การอนามัยโลก (2550, หน้า 274) ได้เสนอรูปแบบกระบวนการการมีส่วนร่วมที่สมบูรณ์ 4 ขั้นตอน ได้แก่

1. การวางแผน ประชาชนต้องมีส่วนร่วมในการวิเคราะห์ปัญหา จัดลำดับความสำคัญ ตั้งเป้าหมาย กำหนดการใช้ทรัพยากร กำหนดวิธีติดตามประเมินผล และประการสำคัญ คือ ต้องตัดสินใจด้วยตนเอง
2. การดำเนินกิจกรรม ประชาชนต้องมีส่วนร่วมในการดำเนินการและการบริหาร การใช้ทรัพยากร มีความรับผิดชอบในการจัดสรรควบคุมทางการเงิน

3. การใช้ประโยชน์ ประชาชนต้องมีความสามารถในการนำเอากิจกรรมมาใช้ให้เกิดประโยชน์ได้ ซึ่งเป็นการเพิ่มการพึ่งตนเองและควบคุมทางสังคม

4. การได้รับประโยชน์ ประชาชนต้องได้รับผลประโยชน์ในชุมชนในพื้นฐานเท่าเทียมกัน ซึ่งอาจจะเป็นผลประโยชน์ส่วนตัว สังคมหรือในรูปวัตถุก็ได้

ไพรัตน์ เตะระรินทร์ (2527 อ้างถึงใน ณรงค์ วรรณศิริ, 2554, หน้า 9) ได้กำหนดรูปแบบการมีส่วนร่วมไว้ดังนี้

1. มีส่วนร่วมทำการศึกษาค้นคว้าปัญหาและสาเหตุของปัญหาที่เกิดขึ้นของชุมชน และการศึกษาของชุมชน
2. ร่วมคิดหา และสร้างรูปแบบ และวิธีการพัฒนาเพื่อแก้ไขปัญหาของชุมชน หรือสร้างสรรค์สิ่งใหม่ที่เป็นประโยชน์ต่อชุมชนหรือสนองความต้องการของชุมชน
3. ร่วมวางแผนนโยบายหรือแผนหรือโครงการหรือกิจกรรม เพื่อจัด และแก้ปัญหา และสนองความต้องการของชุมชน
4. ร่วมตัดสินใจในการใช้ทรัพยากรที่มีจำกัดให้เป็นประโยชน์แก่ส่วนรวม
5. ร่วมจัดหรือปรับปรุงระบบการบริหารงาน พัฒนาให้มีประสิทธิภาพ
6. ร่วมการลงทุนในกิจกรรม โครงการของชุมชนตามขีดความสามารถของตนเอง และหน่วยงาน
7. ร่วมปฏิบัติตามนโยบาย แผนงาน โครงการ และกิจกรรมให้บรรลุตามเป้าหมายที่วางไว้
8. ร่วมควบคุม ติดตามประเมินผล และร่วมบำรุงรักษาโครงการและกิจกรรมที่ได้ทำไป ซึ่งโดยเอกชนและรัฐบาลให้ใช้ประโยชน์ได้ตลอดไป

จรรยาพันธ์ เชี่ยววิทย์ (2545, หน้า 22 อ้างถึงใน สมปราชญ์ ผลชู, ม.ป.ป., หน้า 7-10) ได้กำหนดรูปแบบการมีส่วนร่วมของประชาชนออกเป็น 4 ขั้นตอน ดังนี้

1. การมีส่วนร่วมในการวางแผนและตัดสินใจเป็นขั้นเริ่มต้นของการมีส่วนร่วม ทั้งนี้ประชาชนจะต้องมีส่วนร่วมในการวิเคราะห์ปัญหาจัดลำดับความสำคัญ ตั้งเป้าหมาย กำหนดการใช้ทรัพยากร กำหนดวิธีติดตามและประเมินผล และการร่วมตัดสินใจ
2. การมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรม ประชาชนจะต้องมีส่วนร่วมในการจัดการ และการบริหารการใช้ทรัพยากร มีความรับผิดชอบในการประสานงาน จัดสรรควบคุมทางการเงิน และบริการ
3. การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ ประชาชนจะต้องได้รับการแจกจ่ายผลประโยชน์จากชุมชนในปริมาณที่ใกล้เคียงกัน ซึ่งอาจเป็นประโยชน์ส่วนตัวหรือส่วนรวมก็ได้

4. การมีส่วนร่วมในการประเมินผล ประชาชนจะต้องมีส่วนร่วมในการควบคุม และตรวจสอบกิจกรรมทั้งหมดภายในขอบเขตที่เหมาะสม

Alastair (1982 อ้างถึงใน พระมหาประกาศิต สิริเมโธ (จิติปติททิกกร), 2556, หน้า 68) ได้กล่าวถึงรูปแบบการมีส่วนร่วมว่า การมีส่วนร่วม คือ พฤติกรรมการมีส่วนร่วมแบ่งออกได้เป็น 4 มิติดังนี้

มิติที่ 1 มีส่วนร่วมในการตัดสินใจว่าจะไรควรทำและทำอย่างไร

มิติที่ 2 มีส่วนร่วมเสี่ยสละในการพัฒนา และลงมือปฏิบัติการตามที่ตัดสินใจ

มิติที่ 3 มีส่วนร่วมในผลประโยชน์จากการดำเนินงาน

มิติที่ 4 มีส่วนร่วมในการประเมินผล

นอกจากนี้ยังมีผู้ศึกษาเรื่องการมีส่วนร่วม โดยสรุปรูปแบบของการมีส่วนร่วมไว้หลายประการ เช่น การมีส่วนร่วมในการประชุม การมีส่วนร่วมในการออกเงิน การมีส่วนร่วมเป็นกรรมการ การมีส่วนร่วมเป็นผู้นำ การมีส่วนร่วมในการตีปัญหาให้กระจ่าง รวมทั้งการมีส่วนร่วมออกเสียงสนับสนุนหรือคัดค้านด้านปัญหา สรุปได้ว่า รูปแบบของการมีส่วนร่วมของประชาชน คือ การมีส่วนร่วมของประชาชนแบบทางตรง แบบทางอ้อม และโดยการเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้าร่วมในการตัดสินใจ การดำเนินงาน การรับผลประโยชน์ และการประเมินผล

ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วม

Cohen and Uphoff (1977 อ้างถึงใน ณรงค์ วรรณศิริ, 2554, หน้า 10) ได้เสนอแนวความคิดเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งเสริมในการมีส่วนร่วมและปัจจัยที่เป็นอุปสรรคต่อการมีส่วนร่วมของชุมชน โดยพิจารณาแยกเป็น 2 ประเด็น คือ

1. พิจารณากิจกรรมการมีส่วนร่วมว่า ทำอะไรบ้าง ใครเป็นผู้นำ และทำด้วยวิธีการอย่างไร ซึ่ง Cohen and Uphoff (1977 อ้างถึงใน ณรงค์ วรรณศิริ, 2554, หน้า 10) กล่าวว่า การมีส่วนร่วมดังกล่าวตั้งอยู่บนพื้นฐาน 3 มิติดังนี้

มิติที่ 1 มีส่วนร่วมในเรื่องอะไร (What participation are we concerned with?) จัดว่าเป็นประเภทหรือลักษณะของการมีส่วนร่วม (Kinds of participation) แยกการมีส่วนร่วมออกเป็น 4 ประเภท คือ

1. การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ (Participation in decision making)
2. การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ (Participation in implementation)
3. การมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ (Participation in benefits)
4. การมีส่วนร่วมในการประเมินผล (Participation in evaluation)

มิติที่ 2 ใครที่เข้ามามีส่วนร่วม (Whose participation are we concerned with?) กล่าวถึงการมีส่วนร่วมของประชาชน (Popular participation) ได้จำแนกกลุ่มบุคคลที่เข้ามามีส่วนร่วมเป็น 4 กลุ่ม ได้แก่

1. ผู้ที่อยู่อาศัยในท้องถิ่น (Local resident, or local people)
2. ผู้นำท้องถิ่น (Local leaders)
3. เจ้าหน้าที่ของรัฐ (Government personnel)
4. คนต่างชาติ (Foreign personnel)

กลุ่มคนทั้ง 4 กลุ่มดังกล่าว มีคุณลักษณะส่วนบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมที่แตกต่างกัน โดยพิจารณาจาก

1. เพศ
2. อายุ
3. สถานภาพของครอบครัว
4. การศึกษา
5. การแบ่งกลุ่มในสังคม ได้แก่ กลุ่มชนชาติเผ่า เชื้อชาติ ศาสนาที่นับถือ ชั้นวรรณะ ภาษาที่ใช้ แหล่งกำเนิดและอื่น ๆ

6. อาชีพ
7. รายได้
8. ระยะเวลาที่อยู่อาศัยในชุมชน
9. ระยะทางของที่พักกับที่ตั้งของโครงการความนับถือ
10. สถานภาพของการถือครองที่ดิน
11. สถานภาพของการได้รับการจ้างงาน (ทำงานเต็มเวลาหรือไม่เต็มเวลา) เป็นต้น

มิติที่ 3 การมีส่วนร่วมนั้นเกิดขึ้นได้อย่างไร (How is participation occurring within the project?) โดยมีประเด็นที่ควรพิจารณา 4 ประเด็น คือ

1. พื้นฐานของการมีส่วนร่วม พิจารณาเกี่ยวกับ
  - 1.1 แรงที่กระทำให้เกิดการมีส่วนร่วม มาจากเบื้องบนหรือเบื้องล่าง
  - 1.2 แรงที่ส่งเสริมการมีส่วนร่วมมาจากที่ใด
2. รูปแบบของการมีส่วนร่วม พิจารณาเกี่ยวกับ
  - 2.1 รูปแบบขององค์กร
  - 2.2 การมีส่วนร่วมโดยตรงหรือโดยอ้อม
3. ขอบเขตของการมีส่วนร่วม พิจารณาเกี่ยวกับ

- 3.1 ระยะเวลาที่เข้ามามีส่วนร่วม
- 3.2 ช่วงของกิจกรรม
4. ประสิทธิภาพของการมีส่วนร่วมพิจารณาเกี่ยวกับ
  - 4.1 การให้อำนาจแก่การมีส่วนร่วม
  - 4.2 ปฏิสัมพันธ์ของคุณลักษณะต่าง ๆ ของสิ่งที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วม
2. พิจารณาถึงบริบทของการมีส่วนร่วม ได้แก่ คุณลักษณะของโครงการที่กระทบต่อการมีส่วนร่วมกับสภาพแวดล้อมที่กระทบต่อการมีส่วนร่วม จำแนกออกเป็น 2 ส่วน คือ
  - 2.1 คุณลักษณะของโครงการที่มีผลกระทบต่อการมีส่วนร่วม (Effects of project characteristics on participation) ได้แก่
    - 2.1.1 ผลกระทบของสิ่งนำเข้าสู่โครงการ (Entry effect) ได้แก่
      - 2.1.1.1 ความซับซ้อนของเทคโนโลยีที่ใช้ในโครงการ เช่น โครงการที่ใช้เทคโนโลยีที่ซับซ้อนมากจะเป็นข้อจำกัดในการเข้ามามีส่วนร่วมของบางคน
      - 2.1.1.2 ทรัพยากรที่ซับซ้อนของโครงการ เช่น โครงการเงินกู้ที่ให้โอกาสเฉพาะผู้ที่มีที่ดินมาค้ำประกันเงินกู้
    - 2.1.2 ผลกระทบของประโยชน์จากโครงการ (Benefit effect) ได้แก่
      - 2.1.2.1 ผลประโยชน์ที่สัมผัสได้หรือมีตัวตนที่ให้สัมผัสได้ (Tangibility) เช่น โครงการชลประทานที่สามารถแจกจ่ายน้ำให้กับเกษตรกรได้ใช้ประโยชน์อย่างรวดเร็ว จะดูเหมือนว่าเป็นสิ่งที่ประเมินได้ง่ายกว่าโครงการที่ออกแบบอย่างดี จนมั่นใจได้ว่าจะสามารถแจกจ่ายน้ำได้แม้ในปีแห้งแล้ง
      - 2.1.2.2 ความเป็นไปได้ของผลประโยชน์ที่จะได้รับ (Probability) โครงการที่แนะนำให้ปลูกพืชชนิดใหม่แต่มีความเสี่ยงสูง (ผลประโยชน์สูง) ย่อมจะประเมินผลได้ยากกว่าโครงการที่แนะนำให้ปลูกพืชชนิดที่มีความเสี่ยงต่ำ (ผลประโยชน์ไม่สูง)
      - 2.1.2.3 ผลประโยชน์ที่ได้รับทันที (Immediacy) เช่น โครงการอาหารที่ใช้วิธีการแจกอาหารเพิ่มย่อมจะประเมินได้ง่ายกว่าการแนะนำพืชชนิดใหม่ที่ทำให้คุณค่าทางอาหารมากกว่า (แต่ปริมาณเท่าเดิม)
    - 2.1.3 ผลกระทบของการออกแบบ (Design effect) ได้แก่
      - 2.1.3.1 การเชื่อมโยงโครงการ (Programmed linkages) เช่น โครงการพัฒนาชนบทแบบเบ็ดเสร็จซึ่งมีหลายโครงการผสมผสานกัน ย่อมประเมินได้ยากกว่าโครงการที่มีกิจกรรมและวัตถุประสงค์เดียว

2.1.3.2 ความยืดหยุ่นของโครงการ (Programmed flexibility) เช่น โครงการก่อสร้างถนนพาร์มไปสู่ตลาดที่ได้มีการเตรียมวางแผนไว้อย่างละเอียดและค่อนข้างแน่นอน ย่อมประเมินได้ง่ายกว่าโครงการยืดหยุ่นและต้องคำนึงถึงความต้องการของท้องถิ่น ได้แก่ ความต้องการเกี่ยวกับประเภทของถนน สถานที่ที่จะสร้าง รวมถึงวิธีการดำเนินงาน เพื่อให้ท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมในโครงการที่แสดงถึงการมีส่วนร่วมนั่นเอง

2.1.3.3 ความสามารถของการเข้าถึงในแง่ของการบริหาร (Administrative accessibility) เช่น การมีส่วนร่วมในโครงการปรับปรุงการศึกษาของท้องถิ่น ซึ่งมีผู้รับผิดชอบในการตัดสินใจหลายฝ่ายทั้งภาครัฐบาลกลางและฝ่ายท้องถิ่น การประเมินในเรื่องนี้ย่อมจะยากกว่าโครงการที่มีฝ่ายบริหารเข้ามาแทรกแซงน้อยกว่า กล่าวคือ ปริมาณการมีส่วนร่วมจะมากหรือน้อยขึ้นอยู่กับโครงสร้างของการบริหารโครงการ

2.1.3.4 ความครอบคลุมในแง่บริหาร (Administrative coverage) เช่น กรณีที่มีคณะทำงานอยู่ไม่เพียงพอทำให้การบริการและการติดต่อกับผู้เข้ามามีส่วนร่วมทำได้อย่างจำกัด หรือมีการติดต่ออย่างผิวเผิน การดำเนินงานเช่นนี้ย่อมเป็นข้อขัดขวางต่อการเข้ามามีส่วนร่วมของประชาชน

2.2 ผลกระทบของสิ่งแวดล้อมต่อกิจกรรมการมีส่วนร่วม (Task environment) ได้แก่

2.2.1 ปัจจัยด้านกายภาพและชีวภาพ (Physical and biological factors)

2.2.2 ปัจจัยด้านเศรษฐกิจ (Economic factors)

2.2.3 ปัจจัยด้านการเมือง (Political factors)

2.2.4 ปัจจัยด้านสังคม (Social factors)

2.2.5 ปัจจัยด้านวัฒนธรรม (Cultural factors)

2.2.6 ปัจจัยด้านประวัติความเป็นมา (Historical factors)

พิชาย รัตนดิถ ฅ ฎุเก็ด (2552, หน้า 2-4) ได้อธิบายปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนขึ้นอยู่กับว่ามีส่วนร่วมในเรื่องอะไร แต่อย่างไรก็ตามมีปัจจัยหลักกรวม 4 ปัจจัยที่เป็นแกนกลางของการมีส่วนร่วมในเรื่องต่าง ๆ ได้แก่

1. ผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจของการมีส่วนร่วม การมีส่วนร่วมเป็นกิจกรรมที่มีต้นทุนที่ผู้เข้ามามีส่วนร่วมต้องจ่าย ต้นทุนเหล่านี้อาจเป็นเรื่องของค่าเดินทาง เวลา และการเสียโอกาสในการทำกิจกรรมที่สร้างรายได้หรือกิจกรรมในครัวเรือน การที่ประชาชนจะมีส่วนร่วมในระดับใดของโครงการ แผนงานหรือนโยบาย ประชาชนย่อมคาดหวังว่า การเข้ามามีส่วนร่วมจะทำให้ตนเองหรือครอบครัวได้รับผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจ ในรูปแบบใดรูปแบบหนึ่ง ทั้งในเรื่องของการเพิ่มรายได้หรือการมีอาชีพที่มั่นคง

2. ความไว้วางใจต่อหน่วยงานหรือบุคลากรที่จัดการการมีส่วนร่วม ความไว้วางใจเป็นความคาดหวังเชิงบวกในการสร้างการมีส่วนร่วม ความไว้วางใจต่อผู้ปฏิบัติงาน โครงการหรือเจ้าหน้าที่หน่วยงานที่ต้องการสร้างการมีส่วนร่วม นับว่าเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลให้ประชาชนให้มีส่วนร่วมในโครงการ วางแผนนโยบายของหน่วยงานต่าง ๆ

3. ความไว้วางใจระหว่างประชาชนที่มีส่วนร่วม การที่ประชาชนเข้าร่วมกิจกรรมหรือโครงการขึ้นอยู่กับความไว้วางใจระหว่างประชาชนที่มีส่วนร่วม เนื่องจากได้รับการชักชวนจากเพื่อนหรือญาติที่มีความสัมพันธ์ที่ดีต่อกันหรือเมื่อเห็นเพื่อนบ้านหรือญาติเข้าไปมีส่วนร่วมในโครงการจึงทำให้ตนเองอยากเข้าร่วมกิจกรรมบ้าง

4. การตระหนักต่อปัญหา เป็นการรับรู้สภาพปัญหาของเรื่องใด เรื่องหนึ่งว่ามีผลกระทบในด้านลบต่อการดำเนินชีวิตความเป็นอยู่หรือต่อสิ่งทีบุคคลให้ความสำคัญ มากน้อยเพียงใด เมื่อรับรู้ผลกระทบเชิงลบของปัญหาผ่านเข้าไปสู่จิตสำนึกบุคคลควรตระหนักหรือความสำคัญของปัญหาที่จะเกิดขึ้น จึงทำให้แนวโน้มในการมีส่วนร่วมใน โครงการ แผนงาน และนโยบายที่มีวัตถุประสงค์เพื่อแก้ไขปัญหา

สรุปได้ว่า ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในด้านการแสดงความคิดเห็น การตัดสินใจ การวางแผน การลงมือปฏิบัติ ตลอดจนร่วมรับผิดชอบในผลการกระทำนั้น ๆ หรือสนับสนุนการดำเนินงานต่าง ๆ ให้บรรลุวัตถุประสงค์ตามที่วางไว้อยู่ที่การเปิดโอกาสให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมนั้น ๆ ซึ่งจะส่งผลให้เกิดความมุ่งมั่นร่วมมือร่วมใจกันทำกิจกรรมอย่างเต็มที่ ทำให้กิจกรรมบรรลุวัตถุประสงค์และมีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้น

แนวคิดเกี่ยวกับเมืองน่าอยู่

ความหมายของเมืองน่าอยู่

เมืองน่าอยู่ (กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข, 2559 ก) ความเป็นเมืองน่าอยู่นั้นประกอบด้วยปรัชญาหลักเพียงสองประการดังนี้คือ ประการที่หนึ่ง คือ ความเป็นเมืองน่าอยู่นั้นต้องเป็นความน่าอยู่ของชาวเมืองนั่นเอง มิใช่ของกรมอนามัย หรือหน่วยงานองค์กรภายนอกใด ๆ ประการที่สอง คือ ความน่าอยู่ หรือไม่น่าอยู่ ทั้งสองประการย่อมเป็นอนิจจัง วันนี้อาจน่าอยู่ แต่รุ่งขึ้นพลเมืองของเมืองนั้น อาจต้องการให้น่าอยู่ยิ่งขึ้นว่าเดิมหรือวันนี้ไม่น่าอยู่ แต่รุ่งขึ้นอาจเห็นว่าน่าอยู่ดีอยู่แล้ว (เพราะเริ่มเคยชิน) ก็ได้ แต่โดยความเป็นพลเมืองที่เป็นมนุษย์ การพัฒนาจึงน่าจะมีความหมาย เพียงด้านเดียว คือ เปลี่ยน ไปสู่สิ่งที่ดีขึ้นเท่านั้น ไม่ใช่เปลี่ยนเพียงได้ชื่อว่าเปลี่ยน

เมืองน่าอยู่ ชุมชนน่าอยู่ (จිරนันท์ อินทนิม, ชุติ อัสวพิชยนต์ และศรีนวล วิหครัตน์, 2551, หน้า 8) คือ การสร้างเมืองสร้างชุมชนให้มีสภาพแวดล้อมที่ดี ประชาชนมีคุณภาพชีวิตที่ดี มีงาน มีเงิน มีสุขภาพกาย และสุขภาพจิตที่ดี สังคมเกิดความสงบสุขภายใต้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัด สภาพเศรษฐกิจและการเมืองที่มั่นคง

องค์การอนามัยโลก (2550) ให้ความหมายเมืองน่าอยู่ว่า คือ เมืองที่มีความพยายามอย่างต่อเนื่องที่จะสร้างสรรค์และปรับปรุงสภาพแวดล้อมทั้งกายภาพและทางสังคมให้อยู่ในสภาพที่เหมาะสม พร้อมทั้งพยายามขยายทรัพยากรของชุมชนเหล่านี้ให้เพียงพอที่จะส่งเสริมให้ประชาชนสามารถช่วยเหลือสนับสนุนซึ่งกันและกันในวิธีการดำรงชีวิตทุกรูปแบบเพื่อให้สามารถพัฒนาศักยภาพของแต่ละคนให้สูงสุดเท่าที่จะทำได้

มูลนิธิสถาบันสิ่งแวดล้อมไทย (2558) ได้กล่าวถึงเมืองน่าอยู่ไว้ว่า แนวคิดเรื่องเมืองน่าอยู่เป็นที่เข้าใจกันดีว่าเป็นพัฒนาการต่อเนื่องของแนวคิดสาธารณสุขมูลฐาน และยุทธศาสตร์สุขภาพดีถ้วนหน้าซึ่งได้เน้นพื้นที่ ชุมชนเมือง ซึ่งมีลักษณะความหนาแน่นของประชากรและลักษณะปัญหาที่มีความสลับ ซับซ้อนเกี่ยวพันกันหลายด้าน ทั้งนี้ โดยมุ่งเน้นประเด็นปัญหา ด้านความสลับซับซ้อนของสิ่งแวดล้อมในเมืองด้านต่าง ๆ ทั้งสิ่งแวดล้อมทางเศรษฐกิจ การเมือง วัฒนธรรมหรืออื่น ๆ ในขณะที่เดียวกันเมืองน่าอยู่ ยังมีพัฒนาการมาอย่างแนบแน่นกับพัฒนาการด้านการส่งเสริมสุขภาพ ในระดับโลกซึ่งมีการตื่นตัวกันมากในการประชุมนานาชาติ เรื่องส่งเสริมสุขภาพ ในปี พ.ศ. 2529 ที่เมืองออกตาวา ประเทศแคนาดา

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (2546 อ้างถึงใน พจนีย์ สุทธิรัตน์, ม.ป.ป., หน้า 3-4) ได้วางกรอบแนวคิดการพัฒนาเมืองน่าอยู่ไว้ว่าเป็นกระบวนการพัฒนาที่เป็นองค์รวม ยึดคนเป็นศูนย์กลาง อาศัยความเข้มแข็งของชุมชนเป็นรากฐานในการพัฒนา มุ่งให้เกิดความสงบ สะอาด สะดวก ปลอดภัย มีระเบียบวินัย มีเศรษฐกิจฐานรากเข้มแข็ง มีระบบบริหารที่ดี มีความสุขและมีความสำคัญ การทำเมืองและชุมชนให้น่าอยู่ต้องอาศัยพลังการมีส่วนร่วมจากทุกส่วนอย่างจริงจังและต่อเนื่อง ซึ่งจะนำไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืนและความอยู่ดีมีสุข ทั้งนี้องค์ประกอบสำคัญ 4 ประการที่ไม่อาจมองข้ามได้ คือ

1. สภาพแวดล้อมและคุณภาพชีวิตที่ดีของประชากรซึ่งสภาพแวดล้อมที่ดีนี้นอกจากจะหมายถึง สภาพแวดล้อมทางธรรมชาติอย่างแม่น้ำลำคลองที่ใสสะอาด ปราศจากมลภาวะ บ้านเมืองมีการจัดวางผังเมืองที่ดีแล้วยังหมายความครอบคลุมถึงความสะอาด

ในด้านสาธารณสุขโรค เช่น ไฟฟ้า ประปา การคมนาคม การติดต่อสื่อสาร ความปลอดภัยในชีวิต และทรัพย์สิน ซึ่งปัจจัยแวดล้อมเหล่านี้จะนำมาสู่คุณภาพชีวิตที่ดี สุขภาพที่แข็งแรงของผู้คนที่อาศัยอยู่ในเมือง

2. การพัฒนาจะต้องสอดคล้องและวางอยู่บนรากฐานของภูมิปัญญาท้องถิ่นซึ่งเป็นชุดความรู้ที่สั่งสมมาในแต่ละท้องถิ่นไม่ว่าจะเป็นภูมิปัญญาทางการแพทย์โบราณ ตำราสมุนไพรรักษาโรคภัย เป็นต้น ดังนั้นไม่ว่าการพัฒนาจะเดินรุดหน้าอย่างรวดเร็วด้วยความทันสมัยและความเปลี่ยนแปลงปานใดแต่ก็ต้องเป็นการพัฒนาที่มองไปข้างหน้าสู่โลกอนาคตและมองย้อนกลับหลังสู่คุณค่าของรากเหง้าของวัฒนธรรมท้องถิ่นไว้ การพัฒนาจึงเป็นความยั่งยืน สมดุลของ “โลกใหม่” ประสานกับ “โลกเก่า” อย่างลงตัวและไม่หลงทาง

3. ระบบเศรษฐกิจเข้มแข็ง ซึ่งเป็นระบบเศรษฐกิจที่ต้องเริ่มต้นจากรากฐาน คือ ชุมชน ซึ่งระบบเศรษฐกิจของชุมชนจะอิงอยู่กับทรัพยากรในท้องถิ่นของตนเองเป็นทรัพยากรทั้งแรงงานฝีมือภูมิปัญญาของคนไทยในท้องถิ่นและวัตถุดิบที่หาง่ายจากธรรมชาตินำมาพัฒนาเป็นผลิตภัณฑ์ที่เป็นเอกลักษณ์ จากนั้นมีการสร้างองค์กรชุมชนเพื่อร่วมกันบริหาร ซึ่งทำให้เกิดรายได้จากการจ้างงานคนชุมชน และสามารถสร้างเครือข่ายร่วมมือกับธุรกิจชุมชนอื่น ในด้านการแลกเปลี่ยนสินค้า วัตถุดิบ และการแลกเปลี่ยนความรู้ของแต่ละท้องถิ่น

4. มีระบบการบริหารจัดการที่ดี อันเกิดจากความร่วมมือกันในการบริหารจัดการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นภาครัฐกับเอกชน ในการกำหนดทิศทางพัฒนาท้องถิ่นชุมชน สรุปได้ว่า เมืองน่าอยู่ นอกจากจะหมายถึง เมืองที่มีสิ่งแวดล้อมที่ดี เมืองที่มีการจราจรที่ดี เมืองที่มีภาวะมลพิษที่น้อยที่สุด ยังรวมถึงเมืองที่ประชาชนมีสุขภาพร่างกายและจิตใจที่มั่นคงแข็งแรง การมีงานทำและรายได้ที่เพียงพอต่อการครองชีพ สภาพสังคมที่สงบสุข รวมทั้งการมีระบบเศรษฐกิจและการเมืองที่มั่นคง โดยมีประชาชนในพื้นที่เข้ามามีส่วนร่วมและสร้างสรรค์แนวคิดใหม่ ๆ โดยการร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมคิดตามความสำเร็จภายใต้การสนับสนุนร่วมมือร่วมใจอย่างจริงจังและต่อเนื่องเพื่อรักษาความเป็นเมืองน่าอยู่ให้มีความยั่งยืนคงอยู่ตลอดไป

ลักษณะของเมืองน่าอยู่

เมืองน่าอยู่อย่างยั่งยืนตามบริบทของ สถาบันสิ่งแวดล้อมไทย (2559, หน้า 3-4) ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบหลัก คือ 1) เมืองอยู่ดี 2) คนมีสุข 3) สิ่งแวดล้อมยั่งยืน 4) เทศบาลแห่งการเรียนรู้และการบริหารจัดการที่ดี โดยรายละเอียดของแต่ละองค์ประกอบแสดงไว้เป็นกรอบแนวคิดเมืองน่าอยู่อย่างยั่งยืนในบริบทของเทศบาลไทยและคำอธิบายเพิ่มเติมสำหรับแต่ละองค์ประกอบ ดังนี้

1. เมืองอยู่ดี เป็นเมืองที่มีการใช้ที่ดินอย่างเหมาะสม มีโครงสร้างพื้นฐานที่ได้มาตรฐานและเอื้อต่อผู้พิการและผู้ด้อยโอกาส มีความปลอดภัย มีความมั่นคงด้านที่อยู่อาศัย และมีความมั่นคงทางเศรษฐกิจ

2. คนมีสุข คนในเมืองมีสุขภาพดี ได้รับการศึกษาอย่างหลากหลายและเท่าเทียมทุกกลุ่ม ได้รับสวัสดิการที่เหมาะสม ปลอดภัยเสถียรและอบายมุข ครอบครัวมีความอบอุ่นและชุมชนมีความเอื้ออาทร ประชาชนมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางสังคม เยาวชน สตรี ผู้สูงอายุ ผู้พิการ และผู้ด้อยโอกาสได้รับการพิทักษ์สิทธิตลอดจนวัฒนธรรม ประเพณี และภูมิปัญญาท้องถิ่น ได้รับการสืบสานให้ดำรงไว้

3. สิ่งแวดล้อมยั่งยืน โดยที่ทรัพยากรธรรมชาติและ ความหลากหลายทางชีวภาพ ในเมืองได้รับการดูแลรักษาให้คงไว้ซึ่งระบบนิเวศที่ดี ของเสียหรือมลพิษถูกจัดการอย่างถูกต้อง และเหมาะสม สิ่งแวดล้อมที่มนุษย์สร้างขึ้นได้รับการดูแลรักษาอย่างเหมาะสม สอดคล้องกับสภาพแวดล้อมของท้องถิ่น ประชาชนมีวิถีชีวิตและการบริโภคที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม ใช้ทรัพยากรอย่างประหยัดและคุ้มค่า

4. เทศบาลแห่งการเรียนรู้และการบริหารจัดการที่ดี โดยบุคลากรมีความรอบรู้ และ ความเชี่ยวชาญ องค์ความรู้ และระบบการทำงาน ได้รับการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง มีวิสัยทัศน์ และแผนงานที่ชัดเจน พร้อมด้วยการบริหารจัดการที่ดี และมีนวัตกรรมการพัฒนาเมือง

ลักษณะสำคัญของเมืองน่าอยู่และชุมชนน่าอยู่ตามบริบทของกรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุขประกอบไปด้วย 5 ด้าน คือ

1. ด้านสังคม เมืองน่าอยู่ และชุมชนน่าอยู่ควรมีสังคมที่มีคุณลักษณะ

1.1 ประชาชนได้รับการศึกษา ความรู้ การฝึกอบรม ข้อมูลข่าวสารอย่างกว้างขวาง และรวดเร็ว

1.2 มีบริการสาธารณสุขและบริการสาธารณะอื่น ๆ ที่เพียงพอและสะดวก

1.3 มีความปลอดภัยในการดำรงชีวิตและรักษาทรัพย์สิน

1.4 มีคดีอาชญากรรม ยาเสพติดจำนวนน้อย

1.5 ภาวการณ์พัฒนาทุกระดับมีส่วนร่วมในการวางแผนการพัฒนาเมือง

1.6 สิทธิของประชาชนและความยุติธรรมได้รับการคุ้มครอง

2. ด้านเศรษฐกิจ ภายในเมืองน่าอยู่และชุมชนน่าอยู่ ควรมีลักษณะ

2.1 มีบรรยากาศที่ดีสำหรับกิจกรรมทางเศรษฐกิจ

2.2 ค่าครองชีพไม่สูง ประชาชนมีงานทำ และมีการประกอบสัมมาอาชีพที่ดี

3. ด้านกายภาพ ภายในเมืองน่าอยู่และชุมชนน่าอยู่ ควรมีสภาพ

3.1 เป็นเมืองที่มีระเบียบด้วยการวางผังเมืองที่มีข้อกำหนดการใช้ประโยชน์ที่ดินอย่างชัดเจน

3.2 มีการวางแผนและจัดบริการโครงสร้างพื้นฐานได้ทันต่อความต้องการ

ของประชาชน

3.3 มีระบบการคมนาคมขนส่งที่สะดวก ปลอดภัย และไม่สิ้นเปลือง

3.4 มีสถานที่พักผ่อนหย่อนใจ สวนสาธารณะ พื้นที่สีเขียว และที่ว่างโล่ง

อย่างพอเพียง

3.5 มีระบบบำบัดน้ำเสีย กำจัดขยะอย่างเหมาะสม

4. ด้านสิ่งแวดล้อม สิ่งแวดล้อมของเมืองน่าอยู่ และชุมชนน่าอยู่ควรมีลักษณะ

4.1 สามารถควบคุมมลภาวะทางน้ำ อากาศ ดิน และความดังของเสียง

4.2 เมืองมีจิตวิญญาณและความสุนทรีย์ที่ประชาชนมีความภาคภูมิใจและช่วยกัน

บำรุงรักษาไว้ซึ่งมรดกทางประวัติศาสตร์ ศิลปกรรม และวัฒนธรรมของท้องถิ่น

4.3 ประชาชนมีที่อยู่อาศัยที่ได้มาตรฐานพอเพียงและค่าใช้จ่ายไม่แพง

5. ด้านการบริการจัดการ เมืองน่าอยู่และชุมชนน่าอยู่ควร

5.1 มีความโปร่งใสและยุติธรรม

5.2 มีประสิทธิภาพและยึดผลประโยชน์ของประชาชนเป็นหลัก

5.3 ประชาชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาทุกขั้นตอน

องค์การอนามัยโลก (2016 อ้างถึงใน จิรนนต์ อินทนิม และคณะ, 2551, หน้า 9)

ได้กำหนดลักษณะของเมืองน่าอยู่ไว้ 11 ประการ ดังนี้

1. สิ่งแวดล้อมทางกายภาพและที่อยู่อาศัยสะอาดและปลอดภัย

2. ระบบนิเวศน์อยู่ในภาวะดุลยภาพ และสามารถดำรงอยู่ในดุลยภาพนี้ได้อย่างยั่งยืน

3. ชุมชนเข้มแข็งมีการช่วยเหลือเอื้อกันเป็นอย่างดี ไม่มีการเอารัดเอาเปรียบ

4. ชุมชนมีส่วนร่วมในการควบคุมดูแลกำหนดการตัดสินใจ ในสิ่งที่มีผลต่อสุขภาพ

และความเป็นอยู่ของชุมชน

5. ความจำเป็นพื้นฐานต่าง ๆ มีเพียงพอสำหรับทุกคน ได้แก่ อาหาร น้ำสะอาด

ที่อยู่อาศัย ความปลอดภัย มีรายได้ และมีงานทำ

6. การเข้าถึงประสบการณ์และทรัพยากรอันหลากหลาย เพื่อให้ได้การติดต่อปฏิสัมพันธ์ และการสื่อสารที่หลากหลายรูปแบบ

7. เศรษฐกิจของเมืองมีความหลากหลาย และมีการพัฒนารูปแบบอยู่เสมอ

8. ส่งเสริมให้มีการเชื่อมโยงความสัมพันธ์ระหว่างเมืองในรูปของปัจเจกชนและกลุ่มคน

โดยผ่านทางมรดกทางวัฒนธรรมและวิถีการดำรงชีวิต

9. การพัฒนาเป็นไปอย่างกลมกลืนและส่งเสริมคุณลักษณะที่ดีมีมาตั้งแต่ในอดีต

10. ระบบบริการสาธารณสุขและดูแลสุขภาพผู้เจ็บป่วยที่เหมาะสมเข้าถึงบริการได้ทุกคน

11. ประชาชนมีสภาวะสุขภาพดีมาก มีการเจ็บป่วยน้อย

ขั้นตอนเมืองนำอยู่

กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข (2559 ข) นำหลักการและแนวคิดเมืองนำอยู่ มาดำเนินการด้วยเหตุผลหลาย ๆ ประการ ดังนี้

1. การดำเนินงานเมืองนำอยู่เน้นการกระจายอำนาจให้หน่วยงานท้องถิ่นซึ่งสอดคล้องกับกฎหมายรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2540 เป็นการกระจายอำนาจให้หน่วยงานท้องถิ่นดำเนินงานสนองต่อความต้องการของประชาชนในพื้นที่
2. การดำเนินงานเมืองนำอยู่ช่วยให้หน่วยงานส่วนท้องถิ่นมีความเข้มแข็งและตระหนักถึงบทบาทของตนเองมากขึ้น ปรับการทำงานจากการดำเนินงานเอง เป็นผู้อำนวยการความสะดวกและประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและเปิดโอกาสให้ชุมชนมีส่วนร่วมในกระบวนการวางแผนดำเนินงานและประเมินผล
3. การดำเนินงานเมืองนำอยู่เน้นการทำงานแบบบูรณาการระหว่างหน่วยงานภาครัฐ ซึ่งสอดคล้องกับแนวทางตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติให้มีการดำเนินงานโดยยึดหลักการใช้พื้นที่เป็นหลัก ประสานภารกิจและประสานความร่วมมือระหว่างหน่วยงาน
4. การดำเนินงานเมืองนำอยู่ เป็นการทางานร่วมกันระหว่างภาครัฐ เอกชน และสังคม โดยเฉพาะมีส่วนร่วมกับภาคประชาชนให้มีสิทธิ มีเสียงเพื่อสะท้อนความต้องการของชุมชน
5. การดำเนินงานเมืองนำอยู่ เป็นกระบวนการ ไม่ใช่ผลลัพธ์สุดท้ายที่ทุกพื้นที่จะต้องไปถึงที่หมายเดียวกัน แต่จะเริ่มต้นที่สถานภาพพื้นที่นั้นและเข้าสู่กระบวนการที่ทำให้เกิดความนำอยู่ โดยเน้นการเปลี่ยนแปลงกระบวนการทำงานมากกว่าผลที่ได้รับ
6. การดำเนินงานเมืองนำอยู่ ไม่เน้นการทางานเฉพาะด้านสาธารณสุขแต่ทุกหน่วยงานมีการดำเนินงานเพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงรูปแบบการดำเนินงาน เป็นการร่วมคิดร่วมทำหรือร่วมคิดแยกกันทำแล้วแต่กิจกรรม โดยมีหน่วยงานท้องถิ่นเป็นแกนกลางการประสานงาน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดการดำเนินงานสาธารณสุขแนวใหม่ที่ไม่ใช่เฉพาะการรักษา แต่เป็นการส่งเสริมสุขภาพให้คนมีความสุขทั้งทางกาย ทางใจ อยู่ในสิ่งแวดล้อมดี ทั้งเศรษฐกิจ สังคม และกายภาพ
7. การดำเนินงานเมืองนำอยู่เน้นการทำงานลักษณะเครือข่าย เพราะการดำเนินงานเมืองนำอยู่ก่อให้เกิดความเชื่อมโยงเพื่อการเรียนรู้และเข้าใจซึ่งกันและกัน (กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข, 2559 ข)

ทั้งนี้ ในการพัฒนาเมืองนั้นจำเป็นต้องมีการวิเคราะห์จุดเด่นและจุดด้อย เพื่อให้การพัฒนาที่เกิดขึ้นนั้นมีความสอดคล้องกับ ประเพณี วัฒนธรรม ค่านิยม และวิถีชีวิต ซึ่งถือเป็นอัตลักษณ์ของแต่ละชุมชนท้องถิ่น ซึ่งจะยิ่งทำให้รูปแบบและกระบวนการเมืองของเรา

มีความแตกต่างจากเมืองอื่น ๆ ที่สำคัญที่สุด คือ เป็นการพัฒนาที่ตรงกับความต้องการของคนที่อยู่อาศัยในเมืองนั้น อันจะนำไปสู่การมีส่วนร่วมของภาคีต่าง ๆ ในเมือง และสร้างความภาคภูมิใจในเมืองที่ตนเองอยู่อาศัยให้แก่พลเมืองด้วย นอกจากนี้ การพิจารณาถึงปัจจัยหรือทรัพยากรต่าง ๆ ที่มีอยู่อย่างจำกัด ได้แก่ งบประมาณ วัสดุอุปกรณ์ เทคโนโลยีและทรัพยากรบุคคล ถือเป็นสิ่งที่ผู้บริหารเมือง ควรให้ความสำคัญ และวิเคราะห์ถึงสถานภาพที่เป็นอยู่ และศักยภาพที่ควรพัฒนาให้ลึกซึ้งด้วย

องค์การอนามัยโลก (องค์การอนามัยโลก, 2550 อ้างถึงใน กมลรัตน์ รัศม์บริสุทธีศรี, 2554) ได้เสนอขั้นตอนในการทำให้เมืองน่าอยู่ 20 ขั้นตอน ดังนี้

1. เพิ่มความตระหนักด้านสุขภาพ (Taking action health awareness) ขั้นนี้

มีกลุ่มเป้าหมาย คือ ผู้บริหารจัดการองค์การของเมือง และภาคีทุกส่วนของเมืองที่ประเมินว่ายังขาดความตระหนักในเรื่องสุขภาพ ขยายความว่าเป็นสุขภาพ หรือสุขภาพะของคนและของเมืองโดยรวม “ผู้เริ่มลงมือ” จะเป็นใครก็ได้ อาจเป็นนักการเมืองท้องถิ่น เจ้าหน้าที่สาธารณสุข สื่อมวลชน องค์กร เอกชน มูลนิธิ หรือประชาชน ประชาสังคม ส่วนใดก็ได้

2. ให้คำชี้แนะและความเห็นในการจัดทำแผนยุทธศาสตร์ (Advocate strategy planning)

กลุ่มเป้าหมาย คือ ผู้มีหน้าที่จัดทำแผนยุทธศาสตร์ ของการพัฒนาเมือง และถ้าเป็นการทำงานแนวใหม่ในสังคมใหม่ ที่เป็นประชาธิปไตยยิ่งขึ้น เป้าหมายของการชี้แนะนี้ ก็ให้รวมทุกภาคีในสังคมด้วย (ภาคราชการส่วนท้องถิ่น ราชการส่วนภูมิภาค ประชาสังคม และการเมือง/ ทูทางสังคมทุกส่วน)

3. ขับเคลื่อนการมีส่วนร่วมและการมีสัมพันธภาพระหว่างภาคีต่าง ๆ (Mobilize intersectoral action) โดยอาศัยการสื่อสาร การพบปะพูดคุย แลกเปลี่ยนประชุมทำงานแบบสร้างสรรค์หรือจัดเวทีสาธารณะในการแลกเปลี่ยนข้อมูลทัศนะและเรียนรู้ร่วมกัน สร้างและปฏิบัติการกิจตามพันธกิจร่วมกัน

4. การกระตุ้น หนุนเสริม การมีส่วนร่วมของภาคีต่าง ๆ ในกิจกรรมทุกกิจกรรม ทุกขั้นตอนอย่างเหมาะสม (Encourage community participation) โดยเฉพาะในสังคมต้องพยายามหากลวิธีกลเม็ด ในการกระตุ้นหนุนเสริมค่อนข้างมาก จึงจะดึงศักยภาพออกมาเป็นกำลังขับเคลื่อนของสังคม

5. การส่งเสริม การคิดค้นนวัตกรรม (Promotion innovation) เช่นเดียวกับการมีส่วนร่วมในการกระทำกิจกรรมต่าง ๆ คนไทยที่เป็นภาคีอยู่ในสังคมไทย จำนวนมากที่มีความรู้ ภูมิปัญญา และความสามารถที่จะคิดค้นประดิษฐ์กรรมและวิทยาการรูปแบบวิธีการใหม่ ๆ แต่ต้องการค้นหาให้พบกระตุ้นและสนับสนุนยกย่องให้สร้างนวัตกรรมขึ้น เพื่อประโยชน์ในการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง

6. ต้องสร้างหลักประกันว่า ประเด็นเรื่องสุขภาพหรือสภาวะไม่ว่าของคนหรือของเมืองจะต้องปรากฏอยู่ในนโยบายสาธารณะของเมืองนั้น ๆ (Secure healthy public policy) ทั้งนี้เพื่อให้ปรากฏต่อมาเป็นแผนงาน โครงการ กิจกรรมที่มีงบประมาณ และทรัพยากรสนับสนุนให้ปฏิบัติอย่างจริงจัง

7. การจัดตั้งคณะกรรมการ (Appoint a committee) เพื่อให้เกิดองค์การรับผิดชอบโดยตรงที่จะดำเนินการต่อเนื่อง จริงจัง และยั่งยืน ทั้งนี้ต้องคำนึงถึงองค์ประกอบของคณะกรรมการเพื่อสามารถรองรับภารกิจได้อย่างเหมาะสมในทุกประเด็น

8. การเชื่อมโยง สภาวะสุขภาพ (ของคน และของเมือง) เข้ากับเงื่อนไขการดำรงชีวิต (Link health status to living conditions) ซึ่งต้องอาศัยความรู้ และประสบการณ์ที่เป็นสหวิทยาการ โดยมีความรู้ทางการแพทย์ การสาธารณสุข และระบาดวิทยาเป็นแกน ผสมกับความรู้ด้านสังคม วัฒนธรรม และเศรษฐกิจการเมืองมาประกอบ ทั้งนี้เพื่อเห็นเหตุและผลหรือปัจจัยเกี่ยวข้องในการดำเนินการที่ครอบคลุมเป็นองค์รวมและชัดเจนในการควบคุมป้องกัน แก้ไขหรือส่งเสริมสนับสนุนไปจนถึงการบำบัดหรือจัดปัญหาหรือฟื้นฟูอนุรักษ์สภาวะต่าง ๆ ตามความเหมาะสมของเหตุผลแต่ละด้าน

9. การกำหนด กิจกรรม และเนื้องานโครงการ (Define project work) เพื่อให้เกิดความเข้าใจชัดเจนในกิจกรรม หรือเนื้องานแต่ละชิ้นที่จะปฏิบัติ ทั้งในแง่เหตุผล เจตนารมณ์ เป้าหมาย กิจกรรมเทคนิควิธีการ ระยะเวลา สถานที่ ผู้รับผิดชอบและทรัพยากร

10. จัดตั้งสำนักงานของโครงการ (Set up an office) ทั้งนี้เพื่อเป็นแหล่งเน้ซัดในการอำนวยความสะดวก ส่งเสริมปฏิบัติงาน การสนับสนุน และการติดต่อประสานงานหรืออาจรวมเรียกว่าเป็นสำนักงานบริหาร โครงการ ทั้งนี้ อาจจัดเป็นส่วนหนึ่งขององค์กรที่มีอยู่แล้ว เช่น เทศบาล หรือที่ทำการ อบต. หรือจะจัดไว้ต่างหากก็แล้วแต่ความเหมาะสม

11. จัดทำแผนยุทธศาสตร์และพัฒนาแผนสุขภาพของเมือง (Plan strategy and develop a city health plan) หรือจะเรียกว่า พัฒนาแผนเมืองนำอยู่ก็ได้

12. การสร้างขีดความสามารถ (Build capacity) ซึ่งเป็นความสำคัญและเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่งขาด เพราะทุก ๆ ภาคีที่เข้าร่วมงานทาเมืองให้นำอยู่นั้น ย่อมมีภูมิหลัง มีความรู้ ความเชี่ยวชาญและประสบการณ์ต่าง ๆ กัน ย่อมไม่อาจจะมีความสามารถครบถ้วนทุก ๆ ด้าน จึงต้องแยกแยะความจำเป็นที่จะต้องสร้าง หรือเพิ่มพูนความสามารถในด้านใด ๆ ที่ต้องการให้ชัดเจนและจัดกลุ่มหรือลำดับความสำคัญไว้และจัดกิจกรรมสร้างเสริมความสามารถด้านต่าง ๆ เพื่อประสิทธิภาพของงานต่อไป

13. การวางระบบตรวจสอบ (Establish accountability) ทั้งนี้เพื่อให้สามารถติดตาม

ความเคลื่อนไหว ความก้าวหน้า อุปสรรค และปัญหาในการดำเนินการ ตลอดไปจนถึงติดตาม ประเมินผลความสำเร็จในการดำเนินการไปจนถึงตรวจสอบดูความโปร่งใส บริสุทธิ์ สะอาด ในการดำเนินงาน

14. จัดตั้งกลุ่มสนับสนุน (Build support group) ในแต่ละแผนงาน โครงการหรือกิจกรรม ในการทำเมื่องนำอยู่ ย่อมต้องการกำลังคนในการร่วมปฏิบัติงานจำนวนมาก ซึ่งเป็นไปไม่ได้ที่จะ กำหนดให้เป็นบทบาทของ “เจ้าหน้าที่” ไปเสียทุกอย่าง เพราะย่อมติดขัดด้วยเงื่อนไข ด้านอัตรากำลังและยังอาจติดขัดด้วยเงื่อนไขด้านความรู้ประสบการณ์หรือความสามารถเฉพาะตัว อื่น ๆ จึงจำเป็นต้องสรรหา และแต่งตั้งให้เป็นคณะปฏิบัติงานสนับสนุนดังกล่าวขึ้น ตามความเหมาะสม

15. ทำความเข้าใจในความเชื่อมโยงระหว่างสุขภาพของคน/ สุขภาวะของเมือง กับสภาพแวดล้อม (Understand ideas and health environment links) ตลอดจนแนวคิดและความคิด ความเห็นที่เกี่ยวข้อง

16. รู้ประวัติศาสตร์ความเป็นมา ปุ่มหลังของเมือง รัฐภูมิศาสตร์ของเมือง วิวัฒนาการ และความเป็นเมืองที่ต่อเนื่องมา รู้ทุนเมือง ทุนทางสังคม รู้ระบบเศรษฐกิจ รู้จักสังคม และวัฒนธรรมของเมือง ค่านิยม ความเชื่อ วิถีชีวิตของชาวเมือง และเหตุผลปัจจัยต่าง ๆ ของสิ่งเหล่านี้ เพื่อสามารถกำหนดปัญหาของปัจจุบัน ปัญหาที่คาดหวังในอนาคต ตลอดจนรู้ วิสัยทัศน์ และความปรารถนาในสภาวะของเมืองของชาวเมืองรู้โอกาสแห่งความสำเร็จ และจุดแข็ง ต่าง ๆ เช่นเดียวกันกับอุปสรรคและจุดอ่อนของเมือง

17. การหาพันธมิตรหรือกำหนดภาคีที่มีศักยภาพ (Identify potential project partner) ทั้งนี้ ก็เพื่อประโยชน์ในการกำหนดยุทธศาสตร์ กำหนดยุทธวิธีและกิจกรรม ตลอดไปจนถึงการกำหนด คณะผู้สนับสนุนหรือผู้ปฏิบัติการในแต่ละด้าน

18. การตัดสินใจในเรื่ององค์กร (Decide on organization) อันเป็นขั้นตอนที่สืบเนื่อง และทำให้ประเด็นการจัดตั้งสำนักงานสมบูรณ์พร้อมในด้านอำนาจหน้าที่และกลไก ในการอำนวยความสะดวกการปฏิบัติงานของคณะทำงานแต่ละคณะในกิจกรรมแต่ละขั้นตอนแต่ละบทบาท รับผิดชอบที่ชัดเจน

19. จัดเตรียมร่างข้อเสนอ (Prepare a proposal) ในกรณีที่มีความจำเป็นต้องขอรับ บริการ สนับสนุนจากองค์กรรับผิดชอบโดยตรง หรือรับการสนับสนุนจากองค์กรอื่น ๆ หรือ แหล่งสนับสนุนอื่น นอกเหนือจากปกติ

20. จัดให้มีการรับรองและให้คำมั่นในพันธะสัญญาของการจะทำให้เมื่องนำอยู่ (Get approval) ซึ่งอาจจะจัดให้เป็นการประกาศปฏิญญาต่อสาธารณะทั้งปวงในโอกาสใด ๆ ที่เห็น

เหมาะสม หรือจะจัดทำเป็นคำประกาศที่จารึกไว้ในถาวรวัตถุ จัดทำเป็นสัญญาประชาคม โดยจะมีกำหนดเวลาหรือไม่ก็ได้

อย่างไรก็ตามผู้บริหารเมืองควรคำนึงเสมอว่า การพัฒนาเมืองนั้นเป็น “กระบวนการ” ที่ต้องเริ่มตั้งแต่การวางแผน (Plan) การดำเนินการตามแผน (Do) การตรวจสอบประเมินผลที่ได้รับ (Check) และการปรับปรุงเพื่อให้ดีขึ้น (Action) เช่นเดียวกับการดำเนินกระบวนการผลิตหรือการบริหารจัดการทั่วไปนั่นเอง ต่างกันแต่เพียงเป้าหมายและปัจจัยที่ควรคำนึงถึงระหว่าง การดำเนินงานที่การพัฒนาเมืองจะมีความละเอียดอ่อน เนื่องจากเป้าหมายที่เราต้องการให้เกิดขึ้น ผู้รับบริการก็คือ ประชาชนในเมือง จะเป็นผู้ได้รับผลโดยตรงนั่นเอง ดังนั้น ขั้นตอนการพัฒนาเมืองน่าอยู่อย่างยั่งยืนที่จะเสนอแนะไว้เป็นแนวทางต่อไปนี้เป็นเพียงแนวทางเบื้องต้นและมีได้ หมายความว่า จะต้องปฏิบัติเรียงตามลำดับตามขั้นตอน ซึ่งผู้บริหารเมืองสามารถดำเนินการควบคู่กันไปหรือจะดำเนินการในขั้นตอนใดก่อนหลังก็ได้ แล้วแต่สถานการณ์ ความพร้อม และ ความเหมาะสมหรือเหตุและผลของแต่ละเมือง (ณรงค์ วรรณศิริ, 2554, หน้า 19) ดังนี้

ขั้นการวางแผน (Plan)

1. การเตรียมการเป็นการเตรียมความพร้อมในด้านต่าง ๆ รวมทั้งการศึกษาสถานภาพปัจจุบันของเมือง การเตรียมข้อมูลที่จะเผยแพร่แนวคิดและแนวทางดำเนินการพัฒนาเมืองไปสู่ประชาชนและภาคีต่าง ๆ เพื่อแสวงหาความร่วมมือจากภาคีต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง

2. แต่งตั้ง “คณะกรรมการพัฒนาเมืองน่าอยู่” ซึ่งประกอบด้วยทุกภาคีที่เกี่ยวข้อง หรือจากหลากหลายภาคส่วนที่เราเรียกว่า พหุภาคี ได้แก่ ผู้แทนจากเทศบาลเอง ผู้แทนจากส่วนราชการอื่น ๆ ผู้แทนจากองค์กรภาคธุรกิจและองค์กรพัฒนาเอกชน ผู้แทนจากภาคชุมชน เช่น สถาบันการศึกษา ชาวบ้าน องค์กรทางศาสนา รวมถึงผู้แทนจากภาคสื่อมวลชน ทั้งนี้ นายกเทศมนตรี ควรให้ความสำคัญ โดยเป็นประธานคณะกรรมการชุดนี้

ขั้นดำเนินการ (Do)

3. ร่วมกันกำหนดเป้าประสงค์ วิสัยทัศน์ และยุทธศาสตร์ในการพัฒนาเมืองไปสู่ความน่าอยู่อย่างยั่งยืน

4. นำวิสัยทัศน์และยุทธศาสตร์ที่คิดขึ้นเบื้องต้นนี้ไปสอบถามความคิดเห็นจากประชาชนในเมือง เพื่อให้ได้ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม ผ่านช่องทางต่าง ๆ ที่เทศบาลจัดไว้ เช่น กล้องรับความคิดเห็นสื่อท้องถิ่น หรือเว็บไซต์ เป็นต้น

5. นำความคิดเห็นที่ได้มาปรับปรุงให้สมบูรณ์ขึ้น รวมทั้งร่วมกันระดมสมอง เพื่อคิดโครงการ/ กิจกรรมที่จะดำเนินการภายใต้ยุทธศาสตร์ต่าง ๆ เพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้ โดยจะต้องมีการกำหนดระบบและเครื่องมือขึ้นมาชี้วัดความสำเร็จไว้ด้วย

6. ดำเนินโครงการ/ กิจกรรมต่าง ๆ ตามแผนปฏิบัติการและแผนการดำเนินงานที่วางไว้
ชั้นติดตามตรวจสอบ (Check)
7. จัดงบประมาณและบุคลากรเพื่อทำการติดตามตรวจสอบและประเมินผลการพัฒนา
โดยใช้ “ตัวชี้วัด” ที่กำหนดขึ้น
8. สรุปผลการดำเนินงานและเผยแพร่แก่สาธารณชน
ชั้นปรับปรุงและพัฒนา (Action)
9. นำผลที่ได้จากการติดตามตรวจสอบและประเมินผล มาวิเคราะห์เพื่อหาแนวทาง
ในการปรับปรุงและพัฒนาาร่วมกัน
10. ทบทวนนโยบาย มาตรการ และแผนปฏิบัติการเมื่อนำอยู่ รวมทั้งกระบวนการ
และขั้นตอนการดำเนินงานต่าง ๆ เพื่อปรับปรุงหรือแก้ไขข้อบกพร่องหรือกำจัดปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อ
ความสำเร็จตามเป้าหมายที่ตั้งไว้ สำหรับการดำเนินงานในครั้งต่อไป

ในขณะเดียวกันสำนักงานคณะกรรมการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ หน่วยงานระดับ
นโยบายของประเทศที่มีบทบาทในการประสานและส่งเสริมกระบวนการที่มีส่วนร่วมของทุกกลุ่ม
ในสังคม เพื่อให้เกิดการดำเนินการอย่างสอดคล้องตามกรอบยุทธศาสตร์ในแผนพัฒนา ฯ ฉบับที่ 9
ได้สรุปแนวทางการขยายผลและปัจจัยที่เอื้อต่อความสำเร็จในการพัฒนาเมืองน่าอยู่ชุมชนน่าอยู่
ดังนี้ (พจนีย์ สุทธิรัตน์, ม.ป.ป.)

การดำเนินงานพัฒนาเมืองน่าอยู่ชุมชนน่าอยู่ ไม่ใช่เรื่องของฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งแต่เป็นเรื่อง
ที่ต้องอาศัยความร่วมมือและการจัดการจากหน่วยงานและองค์กรที่เกี่ยวข้องทุกระดับชั้น
ทั้งประชาชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ธุรกิจเอกชน ราชการ ประชาสังคม เข้ามาร่วมคิด
ร่วมทำ เพื่อให้แนวคิดแปรสู่การปฏิบัติจริง

การพัฒนาเพื่อความเป็นเมืองน่าอยู่ ชุมชนน่าอยู่ มีการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา
ดังนั้น การมองไปสู่อนาคตข้างหน้า เพื่อแสวงหาแนวทางรองรับ พร้อมทั้งการให้ความสำคัญกับ
รอยประทับการณ์ที่ผ่านมา จะทำให้ทุกภาคส่วนในสังคมออกเดินไปสู่หนทางของการพัฒนา
ได้อย่างมั่นคง ขณะเดียวกันการให้ความสำคัญและระดม ทุน ที่มีอยู่ในชุมชน ไม่ว่าจะเป็ทุน
ทางสังคม วัฒนธรรม ทุนที่เป็นเงิน ทุนทางความคิด ความรู้ ทั้งหมดคือเครื่องในการทำงาน
หากนำมาประยุกต์และปรับใช้อย่างคิดเป็นทำเป็นจะทำให้พลังขับเคลื่อน ไปในทิศทางที่ต้องการได้

การผสมผสานระหว่างพลังความคิดและกำลังแรงงานเข้าด้วยกัน ถือเป็นหัวใจสำคัญ
ในการดำเนินการเมืองน่าอยู่ ชุมชนน่าอยู่

การพัฒนาในแต่ละพื้นที่ ต้องปรับแนวคิดให้เป็นเจ้าของพื้นที่ เจ้าของเมืองหรือเจ้าของ
ชุมชนนั้น ๆ เป็นหลัก เป็นทั้งผู้คิด และผู้ทำ ดำเนินการบนรากฐานขององค์ความรู้ควบคู่ไปกับ

การใช้เทคโนโลยี และข้อมูลต่าง ๆ สามารถนำไปปรับใช้ได้เหมาะสมกับศักยภาพของแต่ละพื้นที่แต่ละเมือง แต่ละชุมชน เพื่อให้เกิดการแก้ปัญหาอย่างเหมาะสมกับพื้นที่นั้น ๆ

การมีผู้นำระดับที่เข้มแข็ง โดยเฉพาะผู้บริหารท้องถิ่น ผู้นำธรรมชาติ แกนนำชุมชนท้องถิ่น ที่มีจิตสำนึกสาธารณะ มีวิสัยทัศน์ เปิดใจกว้างทำงานต่อเนื่อง มีความตั้งใจ ยึดหยุ่น ยุติธรรม มีการบริหารจัดการที่ดีในการดำเนินงานเมืองน่าอยู่ ชุมชนน่าอยู่

การมีและ การใช้ประโยชน์จากทรัพยากรบุคคลที่มีคุณค่าในท้องถิ่นชุมชน จะช่วยสนับสนุน การขับเคลื่อนและขยายผลการพัฒนาเมืองน่าอยู่ ชุมชนน่าอยู่ โดยสนับสนุนให้เชื่อมโยงและใช้ประโยชน์จากวิทยากรกระบวนการ ผู้นำมีการเปลี่ยนแปลง ปรากฏชาวบ้าน กลุ่มนักวิชาการ ข้าราชการเกษียณ ที่เป็นคลังสมองในท้องถิ่นเพื่อมีบทบาทและช่วยสนับสนุนให้เกิดการเคลื่อนไหวพัฒนาเมือง น่าอยู่ ชุมชนน่าอยู่และขยายได้เร็วขึ้น

บทบาทในการทำให้เมืองให้น่าอยู่

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ไม่ว่าจะเป็นเทศบาล องค์การบริหารส่วนตำบล หรือเขตปกครองพิเศษ เช่น กรุงเทพมหานคร และเมืองพัทยา ถือเป็นเสาหลักที่สำคัญที่สุดในการแสดงบทบาททำให้เมืองให้น่าอยู่ทั้งในปัจจุบันและอนาคตเพราะองค์กรปกครองท้องถิ่นล้วนมีบทบาท หน้าที่ ความรับผิดชอบตามกฎหมายที่บัญญัติไว้ในการพัฒนาด้านเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อมในทุก ๆ ด้าน ในขอบเขตการปกครองของตนอยู่แล้วทั้งสิ้น และยังคงบังคับและสนับสนุนด้วยเงื่อนไขในรัฐธรรมนูญ พระราชบัญญัติเทศบาล พระราชบัญญัติกำหนดระเบียบขั้นตอน การกระจายอำนาจ เป็นต้น และนอกจากความรับผิดชอบและหน้าที่ตามกฎหมาย อันเป็นเงื่อนไขสำคัญที่องค์กรปกครองท้องถิ่นต้องทำหน้าที่เป็นเสาหลัก แล้วในแง่ของการเมืองถือว่าผู้บริหารและสภาองค์กรปกครองท้องถิ่นเหล่านี้มีที่มาจาก การเลือกตั้งโดยประชาชนในเขต มีความเป็นตัวแทนของประชาชนในเมืองนั้นที่ได้รับการเลือกตั้งมา เพื่อทำหน้าที่บริหารจัดการเมืองแทนประชาชนอยู่ตามระบบ (Representative democracy) จึงมีความชอบธรรมที่จะทำหน้าที่ทำให้เมืองน่าอยู่ดังกล่าว (กรมอนามัยกระทรวงสาธารณสุข, 2559 ก)

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (2547) ได้กำหนดกรอบแนวทางการดำเนินการพัฒนาเมืองน่าอยู่และชุมชนน่าอยู่ เพื่อเป็นตัวอย่างและช่วยเสริมสร้างให้เกิดแนวคิดในการพัฒนาเมืองน่าอยู่หรือชุมชนน่าอยู่ซึ่งแต่ละเมืองหรือชุมชนสามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้ตามความเหมาะสมและอาจพัฒนาเป็นแนวคิดการพัฒนาเมืองน่าอยู่หรือชุมชนน่าอยู่ของตนขึ้นมาใหม่ก็ได้ ดังนั้น สมาคมสันนิบาตเทศบาลแห่งประเทศไทย ได้กำหนดหลักเกณฑ์การประกวดเทศบาลเมืองน่าอยู่ เพื่อใช้เป็นเกณฑ์ในการประกวดเทศบาลเมืองน่าอยู่ทั่วประเทศ

(สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2547 อ้างถึงใน ภัศสุริย์ คุณกลาง, 2548 หน้า 24)

สรุปได้ว่า เมืองน่าอยู่และชุมชนน่าอยู่ เป็นพื้นฐานสำคัญในการยกระดับคุณภาพชีวิต ความเป็นอยู่ของประชาชนทั้งในเมืองและชนบททุกระดับ ทั้งผู้มีฐานะดี คนชั้นกลาง และผู้มีรายได้น้อย ด้วยโอกาส สามารถจะมีคุณภาพชีวิตในการอยู่อาศัยในเมืองหรือชุมชนที่น่าอยู่อย่างเท่าเทียมกันด้วยความสงบสุข ความสะดวกสบาย ความสะอาดถูกสุขอนามัย และความปลอดภัยในชีวิต และทรัพย์สิน

ข้อมูลเกี่ยวกับองค์การบริหารส่วนตำบลหัวสำโรง

ลักษณะที่ตั้ง (องค์การบริหารส่วนตำบลหัวสำโรง, 2559)

องค์การบริหารส่วนตำบลหัวสำโรง เป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ตั้งอยู่เลขที่ 75 หมู่ 9 ตำบลหัวสำโรง อำเภอแปลงยาว จังหวัดฉะเชิงเทรา มีพื้นที่รวม 85.17 ตารางกิโลเมตร หรือ 53,231 ไร่ เดิมตำบลหัวสำโรงอยู่ในเขตการปกครองอำเภอบางคล้า จังหวัดฉะเชิงเทรา ต่อมาในวันที่ 16 ตุลาคม พ.ศ. 2521 ขึ้นเป็นกิ่งอำเภอแปลงยาว ประกอบด้วย 12 หมู่บ้าน และในวันที่ 9 มีนาคม พ.ศ. 2528 ได้ถูกยกฐานะเป็นอำเภอแปลงยาว จัดตั้งเป็นองค์การบริหารส่วนตำบลหัวสำโรง เมื่อวันที่ 21 พฤษภาคม 2538

ยุทธศาสตร์และแนวทางการพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลหัวสำโรง พ.ศ. 2558-2562

ยุทธศาสตร์ที่ 1 ยุทธศาสตร์การพัฒนาด้านโครงสร้างพื้นฐานทางเศรษฐกิจ

1. การก่อสร้าง บำรุงรักษา ถนน สะพาน และระบบสาธารณูปโภค
  - 1.1 โครงการก่อสร้างถนน คสล.
  - 1.2 โครงการก่อสร้างถนนลูกรัง
  - 1.3 โครงการเสริมผิวถนนลูกรัง
  - 1.4 โครงการขยายไหล่ทาง
  - 1.5 โครงการตีเส้นจราจร
  - 1.6 โครงการก่อสร้างถนนลูกรัง
  - 1.7 โครงการก่อสร้างถนนลาดยางแอสฟัลท์ติกคอนกรีต
  - 1.8 โครงการขยายเขตไฟฟ้าแรงสูง
  - 1.9 โครงการขยายเขตไฟฟ้าแสงสว่าง
2. การก่อสร้าง ดูแล บำรุงรักษาแหล่งน้ำ
  - 2.1 โครงการขุดลอกคลอง

2.2 โครงการขุดลอกคูน้ำ

2.3 โครงการขุดสระเก็บน้ำ

3. การจัดระบบผังเมืองให้สอดคล้อง รองรับการขยายตัวของเมืองหลวงและสนามบินสุวรรณภูมิ

ยุทธศาสตร์ที่ 2 ยุทธศาสตร์การพัฒนา ด้านการจัดระเบียบชุมชน/ สังคมและการรักษาความสงบเรียบร้อย

1. การจัดระเบียบชุมชนและสังคม

1.1 จัดกิจกรรมบำเพ็ญสาธารณะประโยชน์ให้กับชุมชน

1.2 สนับสนุนด้านการป้องกันและต่อต้านยาเสพติด

2. การรักษาความสงบเรียบร้อย ความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชน

2.1 สนับสนุนด้านการป้องกันและลดอุบัติเหตุทางถนนในช่วงเทศกาล

2.2 สนับสนุนการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด

2.3 การจัดซื้อวัสดุอุปกรณ์ในการป้องกันภัยทางถนน

2.4 การจัดซื้อชุดดับเพลิง

3. การป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย

3.1 ฝึกอบรมอาสาสมัครป้องกันฝ่ายพลเรือน ทบพวน เพิ่มศักยภาพ

3.2 สนับสนุนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยของอำเภอ

3.3 สนับสนุนการป้องกันและบรรเทาความเดือดร้อนจากสาธารณภัย

3.4 ฝึกอบรมการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยให้แก่ประชาชน

3.5 จัดระบบบริการการแพทย์ฉุกเฉิน

3.6 จัดทำแผนปฏิบัติการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย

3.7 การจัดทำแนวกันไฟ (เขาน้ำหยด)

ยุทธศาสตร์ที่ 3 ด้านการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน

1. การส่งเสริมการสร้างจิตสำนึกและความตระหนักในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

1.1 รมณรงค์ให้ประชาชนตระหนักในปัญหาสิ่งแวดล้อม

1.2 ฝึกอบรมอาสาสมัครอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

1.3 ส่งเสริมกิจกรรมเกี่ยวกับการลดปริมาณขยะมูลฝอยของชุมชน

1.4 โครงการธนาคารขยะในสถานศึกษา

1.5 จัดทำแผ่นพับเพื่อเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับการจัดการน้ำเสีย, การกำจัดขยะ

2. การส่งเสริมการบำบัดและฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
  - 2.1 จัดหาปรับปรุงสวนสาธารณะ
  - 2.2 ปรับปรุงภูมิทัศน์ฝายน้ำ
  - 2.3 การขุดลอกคู คลอง กำจัดวัชพืชในคู คลอง และริมทาง
3. ส่งเสริมการป้องกันและดูแลทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
  - 3.1 ส่งเสริมการอนุรักษ์พื้นที่เขาน้ำหยด
  - 3.2 การตรวจวิเคราะห์คุณภาพน้ำ ในแหล่งน้ำสาธารณะ
  - 3.3 การรังวัดตรวจสอบที่สาธารณะประโยชน์
  - 3.4 การคุ้มครองที่สาธารณะและสาธารณะสมบัติของแผ่นดิน
4. ส่งเสริมการศึกษาวิจัยปฏิบัติการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
5. การจัดการระบบบำบัดน้ำเสีย ขยะมูลฝอยและสิ่งปฏิกูล
  - 5.1 โครงการการขุดฝังกลบขยะมูลฝอย
  - 5.2 โครงการจัดซื้อถังขยะ

ยุทธศาสตร์ที่ 4 การพัฒนา ด้านการส่งเสริมคุณภาพชีวิต การศึกษา ศาสนา ศิลปะ วัฒนธรรม ประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น และเทิดทูนพิทักษ์รักษาสถาบันชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์

1. แนวทางการส่งเสริมการดำเนินงาน โดยยึดหลักเศรษฐกิจแบบพอเพียงเพื่อแก้ไขปัญหาความยากจนเชิงบูรณาการ

- 1.1 การสำรวจความจำเป็นขั้นพื้นฐาน (จปฐ.)
- 1.2 สนับสนุนแก้ไขปัญหาความยากจน (บำบัดทุกข์ บำรุงสุข แบบ AEC)
- 1.3 ส่งเสริมสนับสนุนการดำเนินงานตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง
2. การส่งเสริมงานสวัสดิการสังคม
  - 2.1 สนับสนุนเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ
  - 2.2 สนับสนุนเบี้ยยังชีพผู้พิการ
  - 2.3 สนับสนุนด้านการป้องกันและช่วยเหลือผู้ป่วยโรคเอดส์
  - 2.4 สนับสนุนให้ความช่วยเหลือผู้ประสบปัญหาความเดือดร้อน
  - 2.5 สนับสนุนสร้างความเข้มแข็งของครอบครัวในชุมชน
  - 2.6 โครงการชมรมผู้สูงอายุ
  - 2.7 ส่งเสริมสนับสนุนกองทุนหลักประกันสุขภาพ
  - 2.8 ส่งเสริมพัฒนาคุณภาพชีวิต เด็ก ผู้สูงอายุ คนพิการ ผู้ด้อยโอกาส คนไร้ที่พึ่ง

2.9 ส่งเสริมและสนับสนุนกองทุนสวัสดิการชุมชน

2.10 การแก้ไขปัญหาในด้านอาชญากรรม โรคเอดส์ การละเมิดสิทธิเด็ก สตรี

การพนัน การขยายตัวของธุรกิจบริการทางเพศ

3. การส่งเสริมกีฬาและนันทนาการ

3.1 ส่งเสริมและสนับสนุนการกีฬาทุกระดับ

3.2 โครงการจัดซื้ออุปกรณ์กีฬา

3.3 อบรมเสริมทักษะกีฬาต้านภัยยาเสพติด

3.4 ส่งเสริมสุขภาพการออกกำลังกายผู้สูงอายุ

3.5 จัดซื้อเครื่องออกกำลังกาย

4. การส่งเสริมการศึกษา

4.1 จัดเข้าค่ายอบรมคุณธรรม จริยธรรม ด้านยาเสพติด

4.2 ส่งเสริมสุขภาพอนามัยนักเรียนโดยอาหารเสริม (นม)

4.3 โครงการอาหารกลางวัน

4.4 โครงการศึกษาหาความรู้ทางวิทยาศาสตร์

4.5 จัดการเยี่ยมชมศูนย์พัฒนาเด็กเล็กต้นแบบ

4.6 จัดการท่องเที่ยวเชิงทัศนศึกษาของเด็กและเยาวชน

4.7 จัดฝึกอบรม อาชีพระยะสั้นช่วงปิดเทอม

4.8 การพัฒนาที่อ่านหนังสือพิมพ์ประจำหมู่บ้าน

4.9 จัดตั้งห้องเรียนคอมพิวเตอร์

4.10 ส่งเสริมกิจกรรมของเด็กและเยาวชน

4.11 การตรวจสุขภาพ และฉีดวัคซีนสำหรับเด็กปฐมวัย

4.12 การจ้างครูภายนอกสอนวิชาพิเศษ

4.13 การจ้างนักเรียน นักศึกษา ช่วงปิดเทอมให้มีรายได้

4.14 การจ่ายค่าตอบแทนและเงินค่าครองชีพชั่วคราวและเงินสมทบประกันสังคม

4.15 สนับสนุนการพัฒนาองค์ความรู้ในระดับปริญญาตรีให้กับครูผู้ดูแลเด็กฯ

4.16 ส่งเสริมเด็กไทยให้รักการอ่าน (หนูน้อยนักสะกด)

5. การส่งเสริมและบำรุงรักษา ศาสนา ศิลปะ วัฒนธรรม ประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น

และเทิดทูนพิทักษ์รักษาสถาบันชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์

5.1 การจัดประเพณีขึ้นเขาเผาข้าวหลาม

5.2 การจัดกิจกรรมวันสำคัญทางพุทธศาสนา

- 5.3 การจัดกิจกรรม วันรัฐพิธี และวันเฉลิมพระชนมพรรษา
- 5.4 การจัดการบรรพชาสามเณรภาคฤดูร้อน
- 5.5 จัดอบรมหรือสนับสนุนการดำเนินการทางศิลปวัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น

ทุกรูปแบบ

- 5.6 ส่งเสริมพัฒนาการเด็กและเยาวชน ใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์
- 6. การส่งเสริมการสาธารณสุข
  - 6.1 ส่งเสริมการควบคุมและป้องกัน ไข้เลือดออก
  - 6.2 ส่งเสริมการควบคุมและป้องกัน โรคพิษสุนัขบ้า ยาคุมกำเนิด
  - 6.3 ส่งเสริมการควบคุมและป้องกัน โรคขาดสารอาหาร ไอโอดีน
  - 6.4 ส่งเสริมการป้องกันและควบคุม โรคไข้หวัดนก
  - 6.5 ส่งเสริมการออกกำลังกายโดยสนับสนุนให้มีชมรมสร้างสุขภาพในชุมชน
  - 6.6 การตรวจหาสารเสพติด
  - 6.7 การอบรมพัฒนาสาธารณสุขมูลฐาน
  - 6.8 การคุ้มครองผู้บริโภค
  - 6.9 ระบบหลักประกันสุขภาพ
  - 6.10 โครงการแพทย์ทางไกล
  - 6.11 สนับสนุนศูนย์พัฒนาครอบครัวในชุมชน
  - 6.12 อบรมอาสาสมัครสาธารณสุขเยาวชน ประจำหมู่บ้าน (อสม.น้อย)
  - 6.13 ณรงค์การใช้เครื่องปรุงรสที่มีส่วนประกอบของสารไอโอดีน

ยุทธศาสตร์ที่ 5 ยุทธศาสตร์การพัฒนา ด้านการส่งเสริมการลงทุน พาณิชยกรรม

การท่องเที่ยว และการขนส่ง

- 1. การส่งเสริมการลงทุน พาณิชยกรรม และการขนส่ง
  - 1.1 ส่งเสริมการใช้พลังงานทดแทน (ไบโอดีเซล)
  - 1.2 การจัดตั้งธนาคารขยะ
  - 1.3 การจัดซื้อสกัดน้ำมันปาล์ม
- 2. การส่งเสริมและพัฒนาด้านการท่องเที่ยว
  - 2.1 สนับสนุนด้านการส่งเสริมการท่องเที่ยว
- 3. การส่งเสริมและพัฒนาด้านการเกษตร
  - 3.1 สนับสนุนด้านการส่งเสริมการเกษตร
  - 3.2 จัดกิจกรรมปลูกหญ้าแฝกตามแนวพระราชดำริ

- 3.3 การจัดทำปุ๋ยน้ำชีวภาพและแก๊สชีวภาพ
  - 3.4 ส่งเสริมการเลี้ยงปลุสัตัว
  - 3.5 การผลิตปุ๋ยชีวภาพอัดเม็ดและการผลิตน้ำหมักชีวภาพ
  - 3.6 สนับสนุนศูนย์ส่งเสริมและผลิตภัณฑ์ข้าวชุมชน
  - 3.7 การขุดสระน้ำขนาดเล็ก
  - 3.8 ส่งเสริมการเลี้ยงปลาน้ำจืด
  - 3.9 การปรับปรุงบำรุงดิน
  - 3.10 การขุดลอกคลองเพื่อการทำเกษตร
  4. การส่งเสริมและพัฒนาด้านอุตสาหกรรม
- ยุทธศาสตร์ที่ 6 ยุทธศาสตร์การพัฒนา ด้านการบริหารกิจการเมืองและสังคมที่ดี
1. การส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น
    - 1.1 จัดทำประชาคมให้ประชาชนแสดงความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ
    - 1.2 ส่งเสริมสนับสนุนการจัดทำแผนชุมชน และแผนตำบล
    - 1.3 จัดอบรมประชาชนในท้องถิ่นให้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับประชาธิปไตย และการมีส่วนร่วมของประชาชน
    - 1.4 ฝึกอบรมให้ความรู้และทัศนศึกษาดูงานแก่กรรมการกองทุนหมู่บ้าน กลุ่มสตรี กลุ่มอาชีพ
  2. การส่งเสริมประชาธิปไตย ความเสมอภาค สิทธิเสรีภาพของประชาชน
    - 2.1 จัดอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับการเลือกตั้งให้แก่ประชาชน
  3. การปรับปรุงระบบทะเบียนและเอกสาร
  4. การปรับปรุงและพัฒนารายได้
    - 4.1 จัดอบรมเพิ่มพูนความรู้ความเข้าใจในการชำระภาษีและค่าธรรมเนียมต่าง ๆ
    - 4.2 ประชาสัมพันธ์การจัดเก็บภาษี
    - 4.3 โครงการพัฒนากลุ่มอาชีพ
    - 4.4 ฝึกทักษะอาชีพแก่ประชาชน
  5. การพัฒนาศักยภาพของบุคลากร
    - 5.1 จัดอบรมพัฒนาบุคลากรขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
    - 5.2 จัดอบรมพัฒนาบุคลากรขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นด้านการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย
    - 5.3 จัดสอนภาษาต่างประเทศให้แก่กลุ่มเจ้าหน้าที่ อบต. และนักเรียนในเขต อบต.

- 5.4 จัดฝึกอบรมการพัฒนาศักยภาพพนักงานส่วนตำบล สมาชิก และผู้บริหารท้องถิ่น
6. การพัฒนาประสิทธิภาพการให้บริการประชาชน
- 6.1 การติดตั้งเครื่องกระจายข่าวภาครับพร้อมอุปกรณ์
- 6.2 การจัดบอร์ดประชาสัมพันธ์ประจำหมู่บ้าน
- 6.3 จัดตั้งอินเทอร์เน็ตตำบล
7. การก่อสร้าง/ การปรับปรุงสถานที่ปฏิบัติงานและการบำรุงรักษา/ จัดหา วัสดุอุปกรณ์ เครื่องมือ เครื่องใช้
8. การพัฒนาประสิทธิภาพการบริหารจัดการองค์กร
- วิสัยทัศน์ขององค์การบริหารส่วนตำบลหัวสำโรง**
- “เป็นเมืองน่าอยู่ มีการศึกษาที่ดี สืบสานประเพณี เพิ่มพูนรายได้ พละนามัยสมบูรณ์
ปลอดมลพิษสิ่งแวดล้อมเป็นแหล่งผลิตสินค้าเกษตรและอุตสาหกรรมสู่ตลาดโลก”
- นโยบายของนายกองค์การบริหารส่วนตำบลหัวสำโรง**
- นโยบายด้านโครงสร้างพื้นฐาน**
- จัดระเบียบการใช้ประโยชน์จากที่ดิน โดยการวางผังเมืองเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพ
ในการใช้ที่ดินซึ่งเป็นทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดให้เกิดประโยชน์สูงสุด การวางโครงสร้างพื้นฐาน
ที่ดีจะสามารถควบคุมและพัฒนา ปรับปรุงแก้ไขให้การจราจรในเมืองเกิดความคล่องตัว สะดวก
และรวดเร็ว พร้อมทั้งการปรับปรุงถนน ตรอก ซอย และทางเท้าให้ได้มาตรฐาน รวมถึงปรับปรุง
และจัดระเบียบสาธารณูปโภค สาธารณูปการต่าง ๆ อย่างเป็นระบบให้ได้มาตรฐานเพียงพอ
และทั่วถึงซึ่งจะสามารถเอื้อต่อการดำเนินนโยบายด้านอื่น ๆ เพื่อให้เมืองเกิดการพัฒนา
อย่างยั่งยืนสืบต่อไป
- นโยบายด้านเศรษฐกิจ**
- เสริมสร้างความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจ ส่งเสริมการประกอบอาชีพของประชาชนพัฒนา
และเสริมสร้างความเข้มแข็งของระบบเศรษฐกิจชุมชนให้มีการกระจายรายได้อย่างทั่วถึง พร้อมทั้ง
จัดให้มีสถานีสำหรับจำหน่ายสินค้าอุปโภคบริโภคที่ถูกต้องตามหลักสุขาภิบาล
- นโยบายด้านสังคม**
- ประชาชนได้รับการพัฒนาด้านการศึกษาอย่างมีคุณภาพและมาตรฐาน มีการเรียนรู้
วิทยาการสมัยใหม่ พร้อมทั้งมีคุณภาพชีวิตที่ดีสามารถเข้าถึงบริการสาธารณะได้อย่างทั่วถึง
และเป็นธรรม มีสุขภาพอนามัยที่แข็งแรง ปลอดภัยจากยาเสพติด ผู้สูงอายุ ผู้ด้อยโอกาสได้รับการดูแล
เอาใจใส่อย่างทั่วถึง อีกทั้งส่งเสริมการอนุรักษ์ศิลปะ จารีตประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น
หรือวัฒนธรรมอันดีของท้องถิ่น

นโยบายด้านการเมืองการบริหาร

สร้างระบบบริหารงานที่มีประสิทธิภาพ โปร่งใส มีขีดความสามารถในการแก้ปัญหา ความเดือดร้อนได้ตรงตามความต้องการของประชาชน โดยวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี สร้างการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาเมือง ปฏิบัติงานดีในการรับผิดชอบต่อสังคม โดยรวม รักษาระเบียบวินัย เคารพกฎหมาย เสริมสร้างความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง และส่งเสริมเมืองมีการเจริญเติบโตแบบยั่งยืน มีการนำเทคโนโลยีที่ทันสมัยมาใช้ในการบริการ ประชาชนเพื่อสร้างความสะดวกและรวดเร็ว ปรับปรุงการจัดเก็บรายได้ให้เหมาะสมและเป็นธรรม เพื่อนำรายได้มาพัฒนา อบต. ต่อไป

นโยบายด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

ส่งเสริมและสร้างจิตสำนึกและความตระหนักให้แก่ประชาชนโดยทั่วไปในท้องถิ่น ร่วมกันทะนุบำรุงรักษาสภาพแวดล้อมและสิ่งแวดล้อมที่ดี ใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัยเข้ามาช่วย ตามความเหมาะสม มีการจัดสรรและใช้ทรัพยากรในพื้นที่อย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อให้ทรัพยากรธรรมชาติยังคงอยู่ตลอดไป

จากการศึกษางานแนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องจะเห็นได้ว่าขณะนี้กระแส การพัฒนาเมืองนำอยู่ชุมชนนำอยู่ในระดับท้องถิ่นชุมชนเป็นไปอย่างกว้างขวางส่วนใหญ่จะเน้น กระบวนการทำงานอย่างมีส่วนร่วมและใช้แผนงาน โครงการและกิจกรรมเป็นเครื่องมือ ในการดำเนินงานเสริมสร้างให้เกิดความน่าอยู่ในมิติต่าง ๆ และมีหลายหน่วยงาน หลายองค์กร ที่มุ่งสนับสนุนการดำเนินงานเมืองนำอยู่ ตามบทบาทภารกิจของแต่ละหน่วยงาน จึงมีจุดเน้น วิธีการดำเนินงานหลากหลายแตกต่างกันไป แต่มีเป้าหมายสุดท้ายเดียวกัน คือ “มุ่งให้เกิด กระบวนการทำเมืองและชุมชนให้น่าอยู่อย่างมีส่วนร่วมให้คนในเมือง ในชุมชนอยู่ดีมีความสุข” นับเป็นกระบวนการเรียนรู้จากการปฏิบัติจริงที่เกิดขึ้น ซึ่งจะกระตุ้นให้ทุกฝ่ายเห็นถึงความสำคัญ และเกิดการประสานความร่วมมือระหว่างท้องถิ่นชุมชนและภาคส่วนต่าง ๆ ในพื้นที่ ดังนั้น ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ผู้ศึกษาจึงได้นำแนวคิดการมีส่วนร่วมของ Cohen and Uphoff (1977, pp. 324-328) ซึ่งมี 4 ขั้นตอน คือ การมีส่วนร่วมด้านตัดสินใจ การมีส่วนร่วมด้านร่วมปฏิบัติ การมีส่วนร่วม ด้านผลประโยชน์และการมีส่วนร่วมด้านการติดตามและประเมินผลมาเป็นกรอบในการศึกษา การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลหัวสำโรงให้เป็นเมืองนำอยู่ เพื่อนำสารสนเทศที่ได้มาปรับปรุงการดำเนินงานให้บรรลุวัตถุประสงค์ต่อไป

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ณรงค์ วรรณศิริ (2554) ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาเทศบาล ตำบลบางคล้าให้เป็นเมืองน่าอยู่ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาเทศบาลตำบลบางคล้าให้เป็นเมืองน่าอยู่และเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาเทศบาลตำบลบางคล้าให้เป็นเมืองน่าอยู่ ผลการศึกษาพบว่า ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาเทศบาลตำบลบางคล้าให้เป็นเมืองน่าอยู่ โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ด้านการปฏิบัติ รองลงมา คือ ด้านผลประโยชน์ ด้านการติดตามและประเมินผล และด้านการตัดสินใจ โดยในด้านการปฏิบัติ ประชาชนมีส่วนร่วมในจัดงานประเพณีประจำปีของเทศบาล ด้านผลประโยชน์ ประชาชนมีส่วนร่วมรับการบริการสาธารณะจากเทศบาล เช่น รับบริการปรับปรุงถนนทางเข้าบ้านที่ชำรุด เป็นหลุมบ่อ ซ่อมแซมไฟทางเข้าบ้านเมื่อเกิดการชำรุดเสียหาย นิดพ่นหมอกควันเพื่อกำจัดขุยลาย ตัดหญ้าที่ขึ้นรกริมทางเข้าบ้านและกวาดให้สะอาดสม่ำเสมอ ด้านการติดตามและประเมินผล ประชาชนมีส่วนร่วมแจ้งปัญหาแก่เทศบาลทันทีเมื่อพบว่า เกิดปัญหาถนนหนทางชำรุดเสียหาย และด้านการตัดสินใจ ประชาชนมีส่วนร่วมพิจารณาและตัดสินใจคัดเลือกผู้สมัครเป็น คณะกรรมการชุมชน และผลการเปรียบเทียบความแตกต่างของการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาเทศบาลตำบลบางคล้าให้เป็นเมืองน่าอยู่ พบว่า อาชีพ สถานภาพทางสังคม ระยะเวลาในการอยู่อาศัยและการเป็นเจ้าของที่ดินหรือที่พักอาศัยต่างกัน มีส่วนร่วมแตกต่างกัน ส่วนระดับการศึกษาและรายได้ของครอบครัวต่อเดือนต่างกันมีส่วนร่วมไม่แตกต่างกันที่ระดับนัยสำคัญ .05

นิตยา ศรีนารากุล (2554) ศึกษาเรื่อง ความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อผลการดำเนินงานพัฒนาเมืองน่าอยู่อย่างยั่งยืน กรณีศึกษาเทศบาลเมืองศรีราชา อำเภอศรีราชา จังหวัดชลบุรี โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อผลการดำเนินงานพัฒนาเมืองน่าอยู่อย่างยั่งยืน และเปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อผลการดำเนินงานพัฒนาเมืองน่าอยู่อย่างยั่งยืน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ คือ หัวหน้าหรือตัวแทนในแต่ละหลังคาเรือนในเขตเทศบาลเมืองศรีราชา จำนวน 354 ครัวเรือน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสอบถามและสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าความถี่ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน สถิติเชิงอนุมาน t-test, One-way ANOVA และใช้การทดสอบความแตกต่างรายคู่ด้วย LSD ผลการวิจัยพบว่า ความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อผลการดำเนินงานพัฒนาเมืองน่าอยู่อย่างยั่งยืนของเทศบาลเมืองศรีราชาโดยรวมอยู่ในระดับค่อนข้างดี เมื่อพิจารณาในแต่ละด้านพบว่า องค์ประกอบที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ องค์ประกอบคนมีสุข รองลงมา คือ องค์ประกอบสิ่งแวดล้อมยั่งยืน องค์ประกอบเมืองอยู่ดี และองค์ประกอบการบริหารจัดการที่ดีตามหลักธรรมาภิบาล

โดยในองค์ประกอบคนมีสุข ประชาชนมีความคิดเห็นว่ามี การส่งเสริมความมั่นคงในด้านครอบครัว ให้กับประชาชนในองค์ประกอบสิ่งแวดล้อมยั่งยืน ประชาชนมีความคิดเห็นว่ามี การอนุรักษ์ และสืบสานวัฒนธรรมประเพณีและภูมิปัญญาท้องถิ่น ในองค์ประกอบเมืองอยู่ดี ประชาชน มีความคิดเห็นว่ามี การพัฒนาและรักษาโครงสร้างพื้นฐานให้ครอบคลุมและใช้งานได้ และในองค์ประกอบการบริหารจัดการที่ดีตามหลักธรรมาภิบาล ประชาชนมีความคิดเห็นว่ามี การร่วมมือกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่น ๆ ในการพัฒนาเมืองและสิ่งแวดล้อม ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อผลการดำเนินงานพัฒนาเมืองน่าอยู่อย่างยั่งยืน พบว่า เพศ อายุ และระดับการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อผลการดำเนินงานพัฒนาเมืองน่าอยู่ อย่างยั่งยืนไม่แตกต่างกัน และประชาชนที่มีอาชีพต่างกัน มีความคิดเห็นต่อผลการดำเนินงาน พัฒนาเมืองน่าอยู่อย่างยั่งยืนแตกต่างกันที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05

สันติศักดิ์ กองสุทธิใจ (2555) ศึกษาเรื่อง การพัฒนาเมืองน่าอยู่โดยกระบวนการเรียนรู้ แบบมีส่วนร่วม: เทศบาลเมืองลพบุรี จังหวัดลพบุรี โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อหารูปแบบการพัฒนา เมืองน่าอยู่ในเขตเทศบาลเมืองลพบุรี ที่สอดคล้องกับความต้องการของชุมชน เพื่อเสริมสร้าง ศักยภาพของคนในชุมชน โดยกระบวนการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน การวิจัย ใช้ทั้งการวิจัยเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ (Mixed methodology) วิเคราะห์ด้วยสถิติ เชิงพรรณนาและการวิเคราะห์องค์ประกอบปัจจัย (Factor analysis) กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ หัวหน้าครัวเรือนในชุมชนในเขตเทศบาลเมืองลพบุรี จำนวน 380 ครัวเรือน ส่วนการวิจัยเชิง คุณภาพผู้วิจัยเน้นที่การวิจัยแบบมีส่วนร่วม โดยการสัมมนาปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมกับ คณะทำงาน 26 ชุมชน การสัมภาษณ์เชิงลึก และการสนทนากลุ่มเป้าหมาย

ผลการวิจัยพบว่า การพัฒนาเมืองน่าอยู่โดยกระบวนการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม 4 ขั้นตอน ได้แก่ ด้านการตัดสินใจ ด้านการดำเนินการ ด้านการรับผลประโยชน์และด้านการประเมินผล ในภาพรวมมีค่าเฉลี่ยในระดับปานกลาง $\bar{X}$ (2.30) ความสัมพันธ์ของปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับ คุณลักษณะของบุคคล พบว่า เพศ สถานภาพ ระดับการศึกษาและตำแหน่งในคณะกรรมการชุมชน กับการพัฒนาเมืองน่าอยู่โดยกระบวนการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญ ทางสถิติที่ระดับ 0.05 ส่วนอาชีพไม่มีความสัมพันธ์กับการพัฒนาเมืองน่าอยู่ ผลการวิเคราะห์ปัจจัย พบว่า ปัจจัยการพัฒนาเมืองน่าอยู่โดยกระบวนการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมเทศบาลเมืองลพบุรี ประกอบด้วย 8 กลุ่ม ปัจจัยด้านการมีส่วนร่วมวางแผนและประชาสัมพันธ์มีความสำคัญเป็นอันดับ แรก ส่วนปัจจัยในการพัฒนาเมืองน่าอยู่โดยกระบวนการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม ด้านสังคม ด้านเศรษฐกิจ ด้านกายภาพ ด้านสิ่งแวดล้อมและด้านบริหารจัดการในภาพรวมมีค่าเฉลี่ยในระดับ ปานกลาง $\bar{X}$ (2.27)

ธวัช อินทอง (2557) ศึกษาเรื่อง การศึกษาความคิดเห็นของประชาชนต่อศักยภาพการบริหารพัฒนาชุมชนเมืองในเขตเทศบาลนครพิษณุโลกให้เป็นเมืองน่าอยู่ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความคิดเห็นของประชาชนต่อศักยภาพการบริหารพัฒนาชุมชนเมืองในเขตเทศบาลนครพิษณุโลกให้เป็นเมืองน่าอยู่เปรียบเทียบปัจจัยที่ส่งผลต่อความคิดเห็นของประชาชนต่อศักยภาพการบริหารพัฒนาชุมชนเมืองในเขตเทศบาลนครพิษณุโลกให้เป็นเมืองน่าอยู่และศึกษาแนวทางในการส่งเสริมศักยภาพการบริหารพัฒนาชุมชนเมืองในเขตเทศบาลนครพิษณุโลกให้เป็นเมืองน่าอยู่ ผลการศึกษาพบว่า ความคิดเห็นของประชาชนต่อศักยภาพการบริหารพัฒนาชุมชนเมืองในเขตเทศบาลนครพิษณุโลกให้เป็นเมืองน่าอยู่ อยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุดคือ ด้านเศรษฐกิจ รองลงมาตามลำดับ คือ ด้านสังคม ด้านกายภาพ ด้านการบริหารจัดการที่ดี และด้านสิ่งแวดล้อม เปรียบเทียบปัจจัยที่ส่งผลต่อความคิดเห็นของประชาชนต่อศักยภาพการบริหารพัฒนาชุมชนเมืองในเขตเทศบาลนครพิษณุโลกให้เป็นเมืองน่าอยู่ จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล พบว่า ระดับการศึกษา อาชีพ และระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชน มีผลต่อความคิดเห็นของประชาชนต่อศักยภาพการบริหารพัฒนาชุมชนเมืองในเขตเทศบาลนครพิษณุโลกให้เป็นเมืองน่าอยู่ ส่วนเพศ อายุ สถานภาพสมรส ไม่มีผลต่อความคิดเห็นของประชาชนต่อศักยภาพการบริหารพัฒนาชุมชนเมืองในเขตเทศบาลนครพิษณุโลกให้เป็นเมืองน่าอยู่ และแนวทางในการส่งเสริมศักยภาพการบริหารพัฒนาชุมชนเมืองในเขตเทศบาลนครพิษณุโลกให้เป็นเมืองน่าอยู่ คือ ควรมีการพัฒนาในด้านเศรษฐกิจ ควรจัดให้ประชาชนทุกคนมีอาชีพเป็นหลักแหล่งและส่งเสริมการฝึกอาชีพให้แก่ประชาชนภายในชุมชน ด้านสังคม ควรทำให้ประชาชนมีความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินมากขึ้น ด้านกายภาพ ควรจัดสรรการใช้น้ำประปาในการอุปโภคและบริโภคให้มีความเพียงพอต่อความต้องการของประชาชน และด้านสิ่งแวดล้อม ควรจัดให้มีระบบการคัดแยกขยะก่อนทิ้ง โดยมีการแยกถังขยะอย่างชัดเจน เพื่อก้าวไปสู่การเป็นชุมชนเมืองที่น่าอยู่ได้อย่างเป็นรูปธรรม

กมลรัตน์ รัชนีบุรีสุทธิศรี (2554) ศึกษาเรื่อง ความคิดเห็นของประชาชนต่อการพัฒนาเมืองน่าอยู่อย่างยั่งยืนของเทศบาลเมืองแสนสุข อำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey research) โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับความคิดเห็นของประชาชน และเพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนต่อการพัฒนาเมืองน่าอยู่อย่างยั่งยืน ผลการวิจัยพบว่า ความคิดเห็นของประชาชนต่อการพัฒนาเมืองน่าอยู่อย่างยั่งยืนของเทศบาลเมืองแสนสุข โดยรวมอยู่ในระดับดีมาก เมื่อพิจารณาในแต่ละด้านพบว่า องค์ประกอบที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ องค์ประกอบคนมีสุข รองลงมา คือ องค์ประกอบเมืองอยู่ดี องค์ประกอบที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ องค์ประกอบสิ่งแวดล้อมยั่งยืนและองค์ประกอบการบริหารจัดการที่ดีตามหลักธรรมาภิบาล

โดยในองค์ประกอบคนมีสุข ประชาชนมีความคิดเห็นว่ามีการพัฒนาการป้องกัน คุ้มครองและฟื้นฟู สุขภาพอนามัยในองค์ประกอบเมืองอยู่ดี ประชาชนมีความคิดเห็นว่ามีกรรมรงค์ ติดตาม ค้นหา เฝ้าระวังเพื่อป้องกันยาเสพติดและอบายมุขอื่น ในองค์ประกอบสิ่งแวดล้อมยั่งยืน ประชาชน มีความคิดเห็นว่ามีกรอนุรักษ์ฟื้นฟูและสืบสานขนบธรรมเนียม ประเพณีวัฒนธรรมและภูมิปัญญา ท้องถิ่น และในองค์ประกอบการบริหารจัดการที่ดีตามหลักธรรมาภิบาล ประชาชนมีความคิดเห็น ว่ามีการพัฒนาช่องทางในการรับเรื่องร้องเรียนมากที่สุด ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของ ประชาชนต่อการพัฒนาเมืองน่าอยู่อย่างยั่งยืน พบว่า ประชาชนที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการพัฒนาเมืองน่าอยู่อย่างยั่งยืนของเทศบาลเมืองแสนสุขไม่แตกต่างกัน แต่ประชาชนที่มีอาชีพและรายได้ต่อเดือนต่างกันมีความคิดเห็นต่อการพัฒนาเมืองน่าอยู่อย่างยั่งยืน ของเทศบาลเมืองแสนสุขแตกต่างกันที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05

ยูภาวดี เรืองศรี (2554) ศึกษาเรื่อง ความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อผลการดำเนินงาน พัฒนาเมืองน่าอยู่อย่างยั่งยืน กรณีศึกษาเทศบาลตำบลบางพระ อำเภอศรีราชา จังหวัดชลบุรี มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อผลการดำเนินงานพัฒนาเมืองน่าอยู่ อย่างยั่งยืน และเปรียบเทียบความแตกต่างของความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อผลการดำเนินงาน พัฒนาเมืองน่าอยู่อย่างยั่งยืนของเทศบาลตำบลบางพระ ผลการวิจัยพบว่า ความคิดเห็นของ ประชาชนที่มีต่อผลการดำเนินงานพัฒนาเมืองน่าอยู่อย่างยั่งยืนของเทศบาลตำบลบางพระ โดยรวมอยู่ในระดับค่อนข้างดี เมื่อพิจารณาในรายด้านพบว่า องค์ประกอบที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ องค์ประกอบคนมีสุข รองลงมา คือ องค์ประกอบเมืองอยู่ดี องค์ประกอบการบริหารจัดการที่ดี ตามหลักธรรมาภิบาลและองค์ประกอบสิ่งแวดล้อมยั่งยืน โดยในองค์ประกอบคนมีสุข ประชาชน มีความคิดเห็นว่ามีกรดำเนินงานเพื่อสร้างเสริมสุขภาพและความมีชีวิตชีวาให้แก่ประชาชน องค์ประกอบเมืองอยู่ดีประชาชนมีความคิดเห็นว่ามีกรดำเนินงานเพื่อให้ประชาชน มีความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน องค์ประกอบการบริหารจัดการที่ดีตามหลักธรรมาภิบาล ประชาชนมีความคิดเห็นว่ามีกรดำเนินงานโดยเปิดโอกาสและสนับสนุนให้ประชาชนเข้ามา มีส่วนร่วมในการดำเนินงานของเทศบาลและในองค์ประกอบสิ่งแวดล้อมยั่งยืนประชาชน มีความคิดเห็นว่ามีกรดำเนินงานเพื่อสร้างความรู้ ความเข้าใจ และจิตสำนึกในการอนุรักษ์ สิ่งแวดล้อม ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อผลการดำเนินงาน พัฒนาเมืองน่าอยู่อย่างยั่งยืน พบว่าประชาชนที่มีอายุและรายได้ต่อเดือนต่างกันมีความคิดเห็นต่อ ผลการดำเนินงานพัฒนาเมืองน่าอยู่อย่างยั่งยืนแตกต่างกัน แต่ประชาชนที่มีเพศ ระดับการศึกษา และอาชีพต่างกัน มีความคิดเห็นต่อผลการดำเนินงานไม่แตกต่างกันที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05

พระมหาประกาศิต สิริเมโธ (ฐิติปสิทฺธิกร) (2556) ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วม
 ของประชาชนในการพัฒนาหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง ของชุมชนบ้านคลองใหม่ อำเภอสามพราน
 จังหวัดนครปฐม มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาหมู่บ้าน
 เศรษฐกิจพอเพียงของชุมชนบ้านคลองใหม่ อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม เพื่อเปรียบเทียบ
 ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงของชุมชน
 บ้านคลองใหม่ อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนา
 หมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงของชุมชนบ้านคลองใหม่ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณา
 เป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุดทั้ง 4 ด้าน โดยด้านที่ประชาชนมีส่วนร่วมมากที่สุด คือ
 ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ การเปรียบเทียบ ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชน
 ในการพัฒนาหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงของชุมชนบ้านคลองใหม่ จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล
 และปัจจัยสภาพแวดล้อม พบว่า โดยภาพรวม ประชาชนที่มี เพศ อายุ ระดับการศึกษา และอาชีพ
 ต่างกัน มีส่วนร่วม ในการพัฒนาหมู่บ้านเศรษฐกิจ พอเพียง โดยภาพรวมไม่ต่างกัน จึงปฏิเสธ
 สมมติฐานที่ตั้งไว้ ขณะที่ประชาชนที่มี รายได้ต่อเดือน ระยะเวลาการอาศัยอยู่ในชุมชน สถานภาพ
 ในชุมชน และการเข้าร่วมกลุ่มในชุมชนต่างกันมีส่วนร่วมในการพัฒนาหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง
 โดยภาพรวมต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จึงยอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้ 3 ปัญหา
 อุปสรรค และข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาหมู่บ้านเศรษฐกิจ
 พอเพียงของชุมชนบ้านคลองใหม่ พบว่า อุปสรรค หรือปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น องค์กรปกครอง
 ส่วนท้องถิ่นได้ร่วมกับชุมชนในการแก้ปัญหาต่าง ๆ เริ่มตั้งแต่ให้ประชาชนร่วมรับรู้ รับทราบ
 ร่วมวิเคราะห์หาสาเหตุของปัญหาและหาแนวทางในการแก้ไขปัญหาเหล่านั้น ๆ ร่วมกันเป็นอย่างดี
 จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยดังกล่าวได้นำไปสู่แนวคิดที่แสดงให้เห็นว่า
 ตัวแปรของประชาชนด้านระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ครอบครัวต่อเดือน สถานภาพทางสังคม
 ระยะเวลาการอยู่อาศัยในชุมชน และการเป็นเจ้าของที่ดินหรือที่พักอาศัย น่าจะเป็นปัจจัยที่จะทำให้
 ประชาชนมีส่วนร่วมมากขึ้นเพียงใดในการมีส่วนร่วมในการพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล
 หัวสำโรงให้เป็นเมืองน่าอยู่โดยมีตัวแปรที่อาศัยกรอบแนวความคิดในการพัฒนาเมืองน่าอยู่
 ของสถาบันสิ่งแวดล้อมไทย 1) เมืองอยู่ดี 2) คนมีสุข 3) สิ่งแวดล้อมยั่งยืน 4) เมืองแห่งการเรียนรู้
 และการบริหารจัดการที่ดี โดยงานวิจัยนี้จะแสดงถึงการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนา
 องค์การบริหารส่วนตำบลหัวสำโรงให้เป็นเมืองน่าอยู่

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยมุ่งศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลหัวตำโรงให้เป็นเมืองน่าอยู่ โดยมีรายละเอียดและขั้นตอนการดำเนินงานมีดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล
3. การสร้างเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล
4. การหาคุณภาพเครื่องมือ
5. การเก็บรวบรวมข้อมูลและการจัดกระทำข้อมูล
6. การวิเคราะห์ข้อมูล

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. การวิจัยนี้ได้มุ่งศึกษาประชากร คือ ประชาชนที่มีชื่ออยู่ในทะเบียนราษฎรและอาศัยอยู่ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลหัวตำโรงไม่น้อยกว่า 1 ปี จำนวน 11 หมู่บ้าน รวม 5,012 คน
2. ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง กลุ่มตัวอย่างที่ใช้เป็นตัวแทนประชากรได้มาจากการคำนวณหาขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรของ (Yamane, 1967, pp. 886-887) โดยให้มีค่าความคลาดเคลื่อนของกลุ่มตัวอย่างเท่ากับร้อยละ 5

$$n = \frac{N}{1 + Ne^2}$$

เมื่อ n = ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง

N = จำนวนประชากรที่ใช้ในการศึกษา

E = ความผิดพลาดที่ยอมรับได้ (ในการวิจัยครั้งนี้กำหนดให้มีค่าเท่ากับ .05)

$$\begin{aligned} \text{แทนค่า } n &= \frac{5,012}{1 + 5,012(.05)^2} \\ &= 370.43 \end{aligned}$$

ดังนั้น จึงได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 371 คน จากประชากรที่อาศัยอยู่ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลหัวตำโรง อำเภอแกลงยาว จังหวัดฉะเชิงเทรา โดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างอย่างง่าย โดยคำนึงถึงความน่าจะเป็น จนกระทั่งได้จำนวนตัวอย่างครบ 371 คน

ตารางที่ 1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่างในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลหัวสำโรงจำแนกเป็นหมู่บ้าน (องค์การบริหารส่วนตำบลหัวสำโรง, 2559)

ลำดับที่	ชื่อหมู่บ้าน	จำนวนประชากร	คิดเป็นร้อยละ	กลุ่มตัวอย่าง
1	บ้านโน	28	0.56	2
2	บ้านภูมิเจริญ	115	2.29	8
3	บ้านกลาง	70	1.40	5
4	บ้านอ่าวช้างไล่	414	8.26	31
5	บ้านใหม่	696	13.89	51
6	บ้านเกาะลอย	362	7.22	27
7	บ้านแหลมหิน	201	4.01	15
8	บ้านหนองตะเภา	1,646	32.84	122
9	บ้านแหลมหัว	821	16.38	61
10	บ้านหนองสทิต	655	13.07	48
11	บ้านเนินตะคร้อ	4	0.08	1
	รวมทั้งตำบล	5,012	100.00	371

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลครั้งนี้แบ่งเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามข้อมูลทั่วไปมี 6 ข้อ คือ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้เฉลี่ยต่อเดือน สถานภาพทางสังคม ระยะเวลาการอาศัยอยู่ในชุมชน และการเป็นเจ้าของที่ดินหรือที่พักอาศัย

ตอนที่ 2 เป็นชุดคำถามเกี่ยวกับข้อมูล การมีส่วนร่วมในการพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลหัวสำโรงให้เป็นเมืองน่าอยู่ตามรูปแบบของ Cohen and Uphoff (1977) โดยอาศัยกรอบแนวความคิดในการพัฒนาเมืองน่าอยู่ของสถาบันสิ่งแวดล้อมไทย ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบหลัก คือ 1) เมืองอยู่ดี 2) คนมีสุข 3) สิ่งแวดล้อมยั่งยืน 4) เมืองแห่งการเรียนรู้ และการบริหารจัดการที่ดี โดยให้ผู้ตอบแบบสอบถามตอบตามความเป็นจริงแบบสอบถามเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) มี 2 ระดับ คือ มีส่วนร่วมและไม่มีส่วนร่วม

1 หมายถึง มีส่วนร่วม

0 หมายถึง ไม่มีส่วนร่วม

การสร้างเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล

การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้มีขั้นตอนดำเนินการดังต่อไปนี้

1. ศึกษาเอกสารและงานที่เกี่ยวข้องกับแนวคิดการมีส่วนร่วมและการดำเนินโครงการเมืองน่าอยู่
2. กำหนดกรอบแนวคิดและขอบเขตของเนื้อหาที่จะใช้เป็นคำถามในแบบสอบถามตลอดทั้งตัวแปรที่จะใช้ในการวิจัย
3. สร้างแบบสอบถามเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลหัวสำโรงให้เป็นเมืองน่าอยู่และตรวจสอบเนื้อหาของแบบสอบถามว่าครอบคลุมวัตถุประสงค์หรือไม่ จากนั้นนำไปให้อาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบ แล้วนำมาปรับปรุงตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษา
4. นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษาให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบ จากนั้นนำมาปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ

การหาคุณภาพเครื่องมือ

การหาคุณภาพของแบบสอบถามในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ แบ่งเป็นการหาความเที่ยงตรงและหาความเชื่อมั่น

1. ความเที่ยงตรง (Validity) การหาความเที่ยงตรงของแบบสอบถามนี้ ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามมาดำเนินการดังนี้
  - 1.1 นำแบบสอบถาม เสนอต่อประธานและกรรมการผู้ควบคุมงานนิพนธ์ ตรวจสอบแก้ไขเพื่อความถูกต้อง
  - 1.2 เสนอแบบสอบถามที่ผ่านการแก้ไขปรับปรุงแล้ว ให้ผู้ทรงคุณวุฒิ เพื่อพิจารณาตรวจสอบความเที่ยงตรง ความถูกต้อง ความครอบคลุมเนื้อหา ตลอดจนความชัดเจนและการใช้ภาษาที่เหมาะสมของข้อคำถาม ซึ่งผู้ทรงคุณวุฒิประกอบด้วย
    - 1.2.1 ดร.กิจฐเขต ไกรวาส อาจารย์ประจำวิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา
    - 1.2.2 ดร.อุษณากร ทาวะรัมย์ อาจารย์ประจำวิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา
    - 1.2.3 จำสิบเอกนิรันดร์ เอมสทธิชัย ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลหัวสำโรง

เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content validity) จากนั้นนำมาปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ

1.3 นำแบบสอบถามมาปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิ แล้วนำเสนอต่อประธานและคณะกรรมการควบคุมงานนิพนธ์ เพื่อปรับปรุงแก้ไขขั้นสุดท้าย

2. การหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ผู้วิจัยได้ดำเนินการดังนี้

2.1 นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแล้วไปทดลองใช้ (Try-out) กับกลุ่มตัวอย่างที่มีลักษณะคล้ายคลึงกับกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ศึกษาจำนวน 30 คน ผู้วิจัยได้ทดลองกับประชาชนในองค์การบริหารส่วนตำบลแปลงยาว จังหวัดฉะเชิงเทรา แล้วนำแบบทดสอบมาวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามโดยการหาค่าสัมประสิทธิ์อัลฟา (Coefficient alpha) ของ Cronbach (1990, pp. 202-204) ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามเท่ากับ .829

3. นำแบบสอบถามที่ทดลองใช้และได้ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปเก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างต่อไป

การเก็บรวบรวมข้อมูลและการจัดกระทำข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้ดำเนินการดังนี้

1. ผู้วิจัยได้แจกแบบสอบถาม และเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง รวม 371 ฉบับ โดยจับฉลากบ้านเลขที่ของแต่ละหมู่บ้าน จบครบตามจำนวนกลุ่มตัวอย่างที่ต้องการซึ่งได้ส่งและรับคืนด้วยตนเอง

2. นำแบบสอบถามมาตรวจสอบความถูกต้องและความสมบูรณ์ของการตอบคำถามได้แบบสอบถามที่สมบูรณ์ 371 ฉบับ

3. การจัดกระทำข้อมูล ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

3.1 นำแบบสอบถามทุกฉบับมาตรวจสอบความสมบูรณ์แล้วนำแบบสอบถามฉบับที่สมบูรณ์ มาให้คะแนนตามน้ำหนักคะแนนแต่ละข้อ และบันทึกข้อมูลในคอมพิวเตอร์

3.2 ทำการวิเคราะห์ แล้วนำผลการวิเคราะห์ไปแปลผล ตามวัตถุประสงค์และสมมติฐานของการวิจัย

การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการศึกษาครั้งนี้ผู้ศึกษาได้วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์โดยมีขั้นตอน ดังนี้

1. นำแบบสอบถามที่ได้กลับคืนมา บันทึกลงรหัสตามที่ได้กำหนดไว้ นำไปวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติเพื่องานวิจัยทางสังคมศาสตร์ซึ่งจะมีสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

1.1 แบบสอบถามตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยใช้การแจกแจงความถี่ (Frequency) และหาค่าร้อยละ (Percentage) นำเสนอในรูปแบบตารางประกอบความเรียง

1.2 แบบสอบถามตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลหัวสำโรงให้เป็นเมืองน่า โดยมีเกณฑ์ให้ผู้ตอบพิจารณาดังนี้

มีส่วนร่วม   กำหนดให้ 1 คะแนน

ไม่มีส่วนร่วม   กำหนดให้ 0 คะแนน

นำคะแนนที่ได้ไปหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และได้พิจารณาในการแปลความหมายค่าเฉลี่ยตามเกณฑ์คะแนนดังนี้

$$\begin{aligned} \text{ช่วงของการแปลผล} &= \frac{\text{คะแนนสูงสุด} - \text{คะแนนต่ำสุด}}{\text{จำนวนชั้น}} \\ &= \frac{1 - 0}{3} \\ &= 0.33 \end{aligned}$$

ระดับคะแนน   ความหมาย

ค่าเฉลี่ย 0.67-1.00   มีส่วนร่วมมาก

ค่าเฉลี่ย 0.34-0.66   มีส่วนร่วมปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 0-0.33   มีส่วนร่วมน้อย

1.3 ทดสอบสมมติฐานโดยใช้สถิติเชิงอนุมาน (Inferential statistics) คือ การทดสอบค่าที (t-test) และเปรียบเทียบความแตกต่างของ 2 ตัวแปรและ One-way ANOVA เป็นการหาค่าความแตกต่างระหว่างกลุ่มตั้งแต่ 3 กลุ่มขึ้นไป กรณีพบว่า แตกต่างใช้การทดสอบหาความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธี LSD และนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลในรูปแบบตาราง

บทที่ 4

ผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล หัวสำโรงให้เป็นเมืองน่าอยู่ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของประชาชน และเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลหัวสำโรง ให้เป็นเมืองน่าอยู่ จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ของครอบครัว ต่อเดือน สถานภาพทางสังคม ระยะเวลาการอยู่อาศัย และสถานภาพการถือครองที่ดิน โดยเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งเป็นประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบล หัวสำโรง จำนวน 371 คน ผู้วิจัยได้นำเสนอผลการวิเคราะห์จำแนกออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 การวิเคราะห์ข้อมูลการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาองค์การบริหาร ส่วนตำบลหัวสำโรงให้เป็นเมืองน่าอยู่

ตอนที่ 3 การทดสอบสมมติฐาน

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ซึ่งรวบรวมจากแบบสอบถามประกอบด้วย ระดับ การศึกษา อาชีพ รายได้เฉลี่ยของครอบครัวต่อเดือน สถานภาพทางสังคม ระยะเวลาที่อาศัย อยู่ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลหัวสำโรงและการเป็นเจ้าของที่ดินหรือที่พักอาศัย ปรากฏผล ดังนี้

ตารางที่ 2 จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามสถานภาพส่วนบุคคล

สถานภาพส่วนบุคคล	จำนวน	ร้อยละ
ระดับการศึกษา		
ปริญญาตรีขึ้นไป	68	18.30
มัธยมศึกษาตอนปลาย	86	23.20
มัธยมศึกษาตอนต้น	111	29.90
ประถมศึกษา	98	26.40
ไม่ได้เรียนหนังสือ	8	2.20

ตารางที่ 2 (ต่อ)

สถานภาพส่วนบุคคล	จำนวน	ร้อยละ
รวม	371	100.00
ลักษณะอาชีพ		
รับราชการ/ รัฐวิสาหกิจ	44	11.90
พนักงานบริษัทเอกชน/ รับจ้าง	150	40.40
ค้าขาย/ ธุรกิจส่วนตัว	113	30.50
เกษตรกร	21	5.70
อาชีพอื่น ๆ	43	11.60
รวม	371	100.00
ระดับรายได้เฉลี่ยของครอบครัวต่อเดือน		
20,000 บาทขึ้นไป	92	24.80
10,000-19,999 บาท	137	36.90
5,000-9,999 บาท	100	27.00
ต่ำกว่า 5,000 บาท	42	11.30
รวม	371	100.00
สถานภาพทางสังคม		
เป็นคณะกรรมการหมู่บ้าน	93	25.10
เป็นคณะกรรมการหรือสมาชิกอาสาสมัคร	107	28.80
เป็นสมาชิกชมรม เช่น ผู้สูงวัย แม่ค้าตลาดสด	38	10.20
ไม่ได้เป็นสมาชิกกลุ่มใด ๆ	133	35.80
รวม	371	100.00
ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลหัวสำโรง		
30 ปีขึ้นไป	162	43.70
21-30 ปี	60	16.20
11-20 ปี	74	19.90
1-10 ปี	75	20.20
รวม	371	100.00

ตารางที่ 2 (ต่อ)

สถานภาพส่วนบุคคล	จำนวน	ร้อยละ
การเป็นเจ้าของที่ดินหรือที่พักอาศัย		
มี/ เป็นเจ้าของ	219	59.00
ไม่มี/ ไม่ได้เป็นเจ้าของ	152	41.00
รวม	371	100.00

จากตารางที่ 2 จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามสถานภาพส่วนบุคคล พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีการศึกษาอยู่ในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ร้อยละ 29.90 รองลงมา คือ กลุ่มที่มีการศึกษาระดับประถมศึกษา ร้อยละ 26.40 กลุ่มที่มีจำนวนน้อยที่สุด คือ กลุ่มไม่ได้เรียนหนังสือ ร้อยละ 2.20 มีอาชีพพนักงานบริษัทเอกชน/ รับจ้างมากที่สุด ร้อยละ 40.40 รองลงมา คือ อาชีพค้าขาย/ ธุรกิจส่วนตัว ร้อยละ 30.50 อาชีพที่มีน้อยที่สุด คือ เกษตรกร ร้อยละ 5.70 โดยส่วนใหญ่มีรายได้ต่อเดือนที่ 10,000-19,999 บาท ร้อยละ 36.90 รองลงมา คือ รายได้ต่อเดือนที่ 5,000-9,999 บาท ร้อยละ 27.00 กลุ่มที่มีรายได้ต่อเดือนต่ำกว่า 5,000 บาท มีน้อยที่สุด ร้อยละ 11.30

กลุ่มที่ไม่ได้เป็นสมาชิกกลุ่มใด ๆ มีจำนวนมากที่สุด ร้อยละ 35.80 รองลงมา คือ กลุ่มที่เป็นคณะกรรมการหรือสมาชิกอาสาสมัคร ร้อยละ 28.80 กลุ่มที่น้อยที่สุด คือ เป็นสมาชิกชมรม เช่น ผู้สูงอายุ กีฬา ร้อยละ 10.20 ซึ่งส่วนใหญ่อาศัยอยู่ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลหัวสำโรง เป็นระยะเวลา 30 ปีขึ้นไป ร้อยละ 43.70 รองลงมา คือ อาศัยอยู่เป็นระยะเวลา 1-10 ปี ร้อยละ 20.20 กลุ่มที่มีน้อยที่สุด คือ กลุ่มที่อาศัยอยู่เป็นระยะเวลา 21-30 ปี ร้อยละ 16.20 โดยเป็นเจ้าของที่ดินหรือที่พัก ร้อยละ 59.00

ตอนที่ 2 การวิเคราะห์ข้อมูลการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลหัวสำโรงให้เป็นเมืองน่าอยู่

ผลการวิเคราะห์ระดับการมีส่วนร่วมของกลุ่มตัวอย่างในการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ การตัดสินใจ การปฏิบัติ ผลประโยชน์ การติดตามประเมินผล โดยหาค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและนำค่าคะแนนเฉลี่ยไปเทียบกับเกณฑ์ที่กำหนดไว้ ดังนี้

ตารางที่ 3 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการแปลความหมายของการมีส่วนร่วม
ของประชาชนในการพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลหัวสำโรงให้เป็นเมืองน่าอยู่

การมีส่วนร่วมในโครงการเมืองน่าอยู่	$\bar{X}$	<i>SD</i>	ผลการวิเคราะห์ ตามเกณฑ์กำหนด	ลำดับ
ด้านเมืองอยู่ดี	0.43	0.35	ระดับปานกลาง	4
ด้านคนมีสุข	0.75	0.29	ระดับมาก	1
ด้านสิ่งแวดล้อมยั่งยืน	0.71	0.32	ระดับมาก	2
ด้านเมืองแห่งการเรียนรู้และ บริหารจัดการที่ดี	0.45	0.33	ระดับปานกลาง	3
รวม	0.59	0.25	ระดับปานกลาง	

จากตารางที่ 3 พบว่า ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลหัวสำโรงให้เป็นเมืองน่าอยู่ โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง กล่าวคือ มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 0.59$) เมื่อพิจารณาแยกเป็นด้าน ๆ แล้วพบว่า ด้านคนมีสุขมีส่วนร่วมอยู่ในระดับมาก กล่าวคือ มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 0.75$) รองลงมา คือ ด้านสิ่งแวดล้อมยั่งยืน มีส่วนร่วมอยู่ในระดับมาก กล่าวคือ มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 0.71$) ด้านเมืองแห่งการเรียนรู้และบริหารจัดการที่ดี มีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลาง กล่าวคือ มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 0.45$) และด้านเมืองอยู่ดีมีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลาง กล่าวคือ มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 0.43$)

ตารางที่ 4 จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการมีส่วนร่วมของประชาชน
ในการพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลหัวสำโรงให้เป็นเมืองน่าอยู่ ด้านเมืองอยู่ดี

เมืองอยู่ดี	ระดับการมีส่วนร่วม (n = 371)					
	จำนวนและร้อยละ ของการมีส่วนร่วม		$\bar{X}$	SD	ระดับ	อันดับ
	มีส่วนร่วม รวม	ไม่มี ส่วนร่วม				
1. ท่านร่วมประชุมและเสนอ ความคิดเห็นการพัฒนา ด้าน โครงสร้าง พื้นฐานด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคม และสิ่งแวดล้อม และด้านการศึกษา และวัฒนธรรมในการประชุมประชาคม	166 (44.7)	205 (55.3)	0.45	0.49	ปาน กลาง	2
2. ท่านร่วมดำเนินงานพัฒนาส่งเสริม ความเป็นอยู่ของประชาชนอย่างน้อย 1 โครงการ ในรอบ 1 ปี ที่ผ่านมา เช่น บ้านเกิดให้ ช่วยเหลือผู้มีรายได้น้อย ปรับสภาพแวดล้อมที่อยู่อาศัยให้แก่ คนพิการ	138 (37.2)	233 (62.8)	0.37	0.48	ปาน กลาง	4
3. ท่านหรือคนในชุมชนได้รับบริการ จากโครงการพัฒนาระบบ สาธารณูปโภค เช่น ถนน ไฟฟ้า ประปา ภายในชุมชนที่ อบต. จัดให้ในรอบ 1 ปี ที่ผ่านมา	183 (49.3)	188 (50.7)	0.49	0.50	ปาน กลาง	1
4. ท่านร่วมติดตามความเคลื่อนไหว เกี่ยวกับการพัฒนา อบต. ในด้าน โครงสร้างพื้นฐาน ด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคมและสิ่งแวดล้อม และ ด้านการศึกษาและวัฒนธรรม เช่น ร่วมประชุมประชาคม ร้องเรียน	151 (40.7)	220 (59.3)	0.41	0.49	ปาน กลาง	3

ตารางที่ 4 (ต่อ)

เมืองอยู่ดี	ระดับการมีส่วนร่วม ($n = 371$)			
	จำนวนและร้อยละของการมีส่วนร่วม		$\bar{X}$	SD
	มีส่วนร่วม	ไม่มี	ระดับ	อันดับ
	รวม	ส่วนร่วม		
เสนอแนะแนวทางแก้ไขต่อเทศบาล				
รวม			0.43	0.35
				ปานกลาง

จากตารางที่ 4 พบว่า ประชาชนมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ในการพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลหัวสำโรงให้เป็นเมืองน่าอยู่ ด้านเมืองอยู่ดี มีค่าคะแนนเฉลี่ยโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 0.43$) เมื่อพิจารณาแต่ละกิจกรรมของการมีส่วนร่วม พบว่า การได้รับบริการจากโครงการพัฒนาระบบสาธารณูปโภค เช่น ถนน ไฟฟ้า ประปา ภายในชุมชนที่ อบต. จัดให้ในรอบ 1 ปี ที่ผ่านมา มีค่าคะแนนเฉลี่ยสูงสุด โดยมีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 0.49$) รองลงมา คือ การประชุมและเสนอความคิดเห็นการพัฒนาด้านโครงสร้างพื้นฐานด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคมและสิ่งแวดล้อม และด้านการศึกษาและวัฒนธรรม โดยมีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 0.45$) และร่วมดำเนินงานพัฒนาส่งเสริมความเป็นอยู่ของประชาชนอย่างน้อย 1 โครงการ ในรอบ 1 ปี ที่ผ่านมา เช่น บ้านเกิดให้ช่วยเหลือผู้มีรายได้น้อย ปรับสภาพแวดล้อมที่อยู่อาศัยให้แก่คนพิการ มีคะแนนเฉลี่ยต่ำสุด โดยมีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 0.37$)

ตารางที่ 5 จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการมีส่วนร่วมของประชาชน
ในการพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลหัวสำโรงให้เป็นเมืองน่าอยู่ ด้านคนมีสุข

คนมีสุข	ระดับการมีส่วนร่วม (n = 371)					
	จำนวนและร้อยละ		$\bar{X}$	SD	ระดับ	อันดับ
	ของการมีส่วนร่วม	ไม่มี				
	มีส่วนร่วม	ไม่มี				
1. ท่านร่วมพิจารณาและตัดสินใจ ในโครงการส่งเสริมคุณภาพชีวิตของ ประชาชนในรอบ 1 ปี ที่ผ่านมา เช่น การเข้าร่วมประชุมประชาคมหมู่บ้าน/ ตำบล	201 (54.2)	170 (45.8)	0.54	0.49	ปาน กลาง	4
2. ท่านร่วมกิจกรรมและโครงการที่ อบต. จัดขึ้นเพื่อส่งเสริมอาชีพ และสร้างรายได้ให้เกิดความมั่นคง ในชีวิตอย่างน้อย 1 โครงการในรอบ 1 ปีที่ผ่านมา เช่น การปรับปรุงเมล็ด พันธุ์ข้าว ส่งเสริมกลุ่มอาชีพทำนา/ เลี้ยงสัตว์ กลุ่มกองทุนเย็บผ้า SML	286 (77.1)	85 (22.9)	0.77	0.42	มาก	3
3. ท่านได้รับผลประโยชน์ จากการสนับสนุนและส่งเสริมคุณภาพ ชีวิตของ อบต. อย่างน้อย 1 โครงการ ในรอบ 1 ปี ที่ผ่านมา เช่น กองทุน สวัสดิการชุมชนตำบลหัวสำโรง กองทุนวันละบาท กองทุน ฌาปนกิจศพ ๆ ละ 20 บาท	303 (81.7)	68 (18.3)	0.82	0.38	มาก	2
4. ท่านร่วมเสนอแนะเพื่อปรับปรุง โครงการต่าง ๆ ของ อบต. อย่างน้อย 1 โครงการในรอบ 1 ปี ที่ผ่านมา เช่น	331 (89.2)	40 (10.8)	0.89	0.31	มาก	1

ตารางที่ 5 (ต่อ)

คนมีสุข	ระดับการมีส่วนร่วม ($n = 371$)					
	จำนวนและร้อยละของการมีส่วนร่วม		$\bar{X}$	SD	ระดับ	อันดับ
	มีส่วนร่วม	ไม่มีส่วนร่วม				
ร่วมประชุมประชาคมหมู่บ้าน/ ตำบล เพื่อจัดทำแผนพัฒนาสามปีของ อบต.						
	รวม		0.75	0.29	มาก	

จากตารางที่ 5 พบว่า ประชาชนมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ในการพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลหัวสำโรงให้เป็นเมืองน่าอยู่ ด้านคนมีสุข มีค่าคะแนนเฉลี่ยโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 0.75$) เมื่อพิจารณาแต่ละกิจกรรมของการมีส่วนร่วม พบว่า การร่วมเสนอแนะเพื่อปรับปรุงโครงการต่าง ๆ ของ อบต. อย่างน้อย 1 โครงการในรอบ 1 ปี ที่ผ่านมา เช่น ร่วมประชุมประชาคมหมู่บ้าน/ ตำบล เพื่อจัดทำแผนพัฒนาสามปีของ อบต. มีค่าคะแนนเฉลี่ยสูงที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 0.89$) รองลงมา คือ ด้านได้รับผลประโยชน์จากการสนับสนุนและส่งเสริมคุณภาพชีวิตของ อบต. อย่างน้อย 1 โครงการในรอบ 1 ปี ที่ผ่านมา เช่น กองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลหัวสำโรง กองทุนวันละบาท กองทุนฉาบปัดกิจศพ ฯ ละ 20 บาท โดยมีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 0.82$) และด้านการร่วมพิจารณาและตัดสินใจในโครงการส่งเสริมคุณภาพชีวิตของประชาชนในรอบ 1 ปีที่ผ่านมา เช่น การเข้าร่วมประชุมประชาคมหมู่บ้าน/ ตำบล มีคะแนนเฉลี่ยต่ำสุด โดยมีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 0.54$)

ตารางที่ 6 จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการมีส่วนร่วมของประชาชน
ในการพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลหัวสำโรงให้เป็นเมืองน่าอยู่
ด้านสิ่งแวดล้อมยั่งยืน

สิ่งแวดล้อมยั่งยืน	ระดับการมีส่วนร่วม (n = 371)					
	จำนวนและร้อยละของการมีส่วนร่วม		$\bar{X}$	SD	ระดับ	อันดับ
	มีส่วนร่วม	ไม่มีส่วนร่วม				
	รวม	ส่วนร่วม				
1. ท่านร่วมพิจารณาและตัดสินใจ โครงการส่งเสริมการบำบัดและฟื้นฟู ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของ อบต. อย่างน้อย 1 โครงการในรอบ 1 ปี ที่ผ่านมา เช่น กำจัดผักตบชวาและวัชพืช ปรับปรุงภูมิทัศน์บริเวณข้างทาง คัดแยก ขยะต้นทาง	288 (77.6)	83 (22.4)	0.78	0.41	มาก	2
2. ท่านร่วมรักษาแหล่งน้ำ ถนน สวนสาธารณะในเขต อบต. ได้ก่อสร้าง แล้วอย่างน้อย 1 โครงการในรอบ 1 ปี ที่ผ่านมา เช่น ลานอเนกประสงค์ รมรงค์ การคัดแยกขยะต้นทาง กำจัดวัชพืช ในคูคลองและทางสาธารณะ	243 (65.5)	128 (34.5)	0.65	0.47	ปาน กลาง	3
3. ท่านได้รับประโยชน์จาก การให้บริการสาธารณะของ อบต. อย่างน้อย 1 โครงการในรอบ 1 ปี ที่ผ่านมา เช่น รับบริการปรับปรุง ถนนทางเข้าบ้านที่ชำรุดเป็นหลุมบ่อ การจัดเก็บขยะมูลฝอย ตัดหญ้าที่ขึ้น รกริมทางเข้าบ้านและกวาดให้สะอาด สม่ำเสมอ	238 (64.2)	133 (35.8)	0.64	0.48	ปาน กลาง	4

ตารางที่ 6 (ต่อ)

สิ่งแวดล้อมยั่งยืน	ระดับการมีส่วนร่วม ($n = 371$)					
	จำนวนและร้อยละของการมีส่วนร่วม		$\bar{X}$	SD	ระดับ	อันดับ
	มีส่วน	ไม่มี				
	ร่วม	ส่วนร่วม				
4. ท่านร่วมประเมินผลการดำเนินงานโครงการส่งเสริมการบำบัดและฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของ อบต. ในรอบ 1 ปีที่ผ่านมา เช่น เข้าร่วมประชุมติดตามผลการดำเนินการ	296	75	0.80	0.40	มาก	1
	(79.8)	(20.2)				
รวม			0.71	0.32	มาก	

จากตารางที่ 6 พบว่า ประชาชนมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ในการพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลหัวสำโรงให้เป็นเมืองน่าอยู่ ด้านสิ่งแวดล้อมยั่งยืน มีค่าคะแนนเฉลี่ยโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 0.71$) เมื่อพิจารณาแต่ละกิจกรรมของการตัดสินใจ พบว่า ร่วมประเมินผลการดำเนินงานโครงการส่งเสริมการบำบัดและฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของ อบต. ในรอบ 1 ปีที่ผ่านมา เช่น เข้าร่วมประชุมติดตามผลการดำเนินการ มีค่าคะแนนเฉลี่ยสูงสุดโดยมีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 0.80$) รองลงมา คือ การร่วมพิจารณาและตัดสินใจโครงการส่งเสริมการบำบัดและฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของ อบต. อย่างน้อย 1 โครงการในรอบ 1 ปี ที่ผ่านมา เช่น กำจัดผักตบชวาและวัชพืช ปรับปรุงภูมิทัศน์บริเวณข้างทาง คัดแยกขยะต้นทาง โดยมีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 0.78$) และการได้รับประโยชน์จากการให้บริการสาธารณะของ อบต. อย่างน้อย 1 โครงการในรอบ 1 ปีที่ผ่านมา เช่น รับบริการปรับปรุงถนนทางเข้าบ้านที่ชำรุดเป็นหลุมบ่อ การจัดเก็บขยะมูลฝอย ตัดหญ้าที่ขึ้นรก ริมทางเข้าบ้านและกวาดให้สะอาดสม่ำเสมอมีคะแนนเฉลี่ยต่ำสุดโดยมีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 0.64$)

ตารางที่ 7 จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการมีส่วนร่วมของประชาชน
ในการพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลหัวสำโรงให้เป็นเมืองน่าอยู่
ด้านเมืองแห่งการเรียนรู้และบริหารจัดการที่ดี

เมืองแห่งการเรียนรู้และบริหารจัดการ ที่ดี	ระดับการมีส่วนร่วม (n = 371)					
	จำนวนและร้อยละ ของการมีส่วนร่วม		$\bar{X}$	SD	ระดับ	อันดับ
	มี	ไม่มี				
	ส่วนร่วม	ส่วนร่วม				
1. ท่านร่วมประชุมเพื่อแลกเปลี่ยน เรียนรู้ภายในชุมชนอย่างน้อย 1 โครงการในรอบ 1 ปีที่ผ่านมา เช่น ภูมิปัญญาท้องถิ่น การทำเศรษฐกิจ พอเพียง	270 (72.8)	101 (27.2)	0.73	0.44	มาก	1
2. ท่านร่วมอบรมและทัศนศึกษา คู่ร่วมกับทาง อบต. เพื่อนำความรู้ ที่ได้มาพัฒนาท้องถิ่นในรอบ 1 ปี ที่ผ่านมา เช่น ศึกษาดูงานกระบวนการ จัดการขยะต้นทาง	144 (38.8)	227 (61.2)	0.39	0.48	ปาน กลาง	3
3. ท่านได้รับข้อมูลข่าวสารที่เป็น ประโยชน์จาก อบต. เช่น วารสารของ อบต. การรับข้อมูลข่าวสาร จากหอกระจายข่าว อบต.	83 (22.4)	288 (77.6)	0.22	0.41	น้อย	4
4. ท่านร่วมประเมินผลการดำเนินงาน ตามแผนพัฒนาสามปีของ อบต. ในรอบ 1 ปี ที่ผ่านมา	175 (47.2)	196 (52.8)	0.47	0.50	ปาน กลาง	2
รวม			0.45	0.33	ปาน กลาง	

จากตารางที่ 7 พบว่า ประชาชนมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ในการพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลหัวสำโรงให้เป็นเมืองน่าอยู่ ด้านเมืองแห่งการเรียนรู้และบริหารจัดการที่ดี มีค่าคะแนนเฉลี่ยโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 0.45$) เมื่อพิจารณาแต่ละกิจกรรมของการตัดสินใจ พบว่า ด้านร่วมประเมินผลการดำเนินงานตามแผนพัฒนาสามปีของ อบต. ในรอบ 1 ปี ที่ผ่านมา มีค่าคะแนนเฉลี่ยสูงที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 0.73$) รองลงมา คือ ด้านการมีส่วนร่วมประเมินผลการดำเนินงานตามแผนพัฒนาสามปีของ อบต. ในรอบปีที่ผ่านมา โดยมีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 0.47$) และด้านได้รับข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์จาก อบต. เช่น วารสารของ อบต. การรับข้อมูลข่าวสารจากหอกระจายข่าว อบต. มีคะแนนเฉลี่ยน้อยที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 0.22$)

ตอนที่ 3 การทดสอบสมมติฐาน

การมีส่วนร่วมของประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลหัวสำโรงในการพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลหัวสำโรง ให้เป็นเมืองน่าอยู่ แตกต่างกันตามตัวแปรต่อไปนี้ ประกอบด้วย ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้เฉลี่ยของครอบครัวต่อเดือน สถานภาพทางสังคม ระยะเวลาที่อยู่อาศัย และการเป็นเจ้าของที่ดินหรือที่พักอาศัยที่ตั้งอยู่ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลหัวสำโรง

การทดสอบสมมติฐานที่ 1 ประชาชนที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกันจะมีส่วนร่วมในการพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลหัวสำโรงให้เป็นเมืองน่าอยู่แตกต่างกัน

ตารางที่ 8 คะแนนเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของพฤติกรรมการมีส่วนร่วมของประชาชน จำแนกตามระดับการศึกษา

ระดับการศึกษา	<i>n</i>	$\bar{X}$	<i>SD</i>	ลำดับ
ปริญญาตรีขึ้นไป	68	0.60	0.24	3
มัธยมศึกษาตอนปลาย	86	0.58	0.26	4
มัธยมศึกษาตอนต้น	111	0.61	0.21	2
ประถมศึกษา	98	0.54	0.28	5
ไม่ได้เรียนหนังสือ	8	0.75	0.19	1
รวม	371	0.58	0.25	

จากตารางที่ 8 เมื่อจำแนกตามตัวแปรระดับการศึกษา พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่ไม่ได้เรียนหนังสือมีส่วนร่วมมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 0.75$) รองลงมาเป็นกลุ่มตัวอย่างระดับมัธยมศึกษาตอนต้น โดยมีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 0.61$) และกลุ่มตัวอย่างที่มีส่วนร่วมน้อยที่สุด คือ ระดับประถมศึกษา โดยมีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 0.54$)

ตารางที่ 9 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนเพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของการมีส่วนร่วมของประชาชนจำแนกตามระดับการศึกษา

แหล่งความแปรปรวน	<i>df</i>	<i>SS</i>	<i>MS</i>	<i>F</i>	<i>Sig.</i>
ระหว่างกลุ่ม	4	0.49	0.12	1.95	.102
ภายในกลุ่ม	366	23.11	0.06		
รวม	370	23.60			

จากตารางที่ 9 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนเพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของการมีส่วนร่วมในการพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลหัวสำโรงให้เป็นเมืองน่าอยู่ พบว่า ประชาชนที่มีระดับการศึกษาที่ต่างกันมีส่วนร่วมในการพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลหัวสำโรงให้เป็นเมืองน่าอยู่ไม่แตกต่างกัน

การทดสอบสมมติฐานที่ 2 ประชาชนที่มีอาชีพแตกต่างกันจะมีส่วนร่วมในการพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลหัวสำโรงให้เป็นเมืองน่าอยู่แตกต่างกัน

ตารางที่ 10 คะแนนเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของพฤติกรรมการมีส่วนร่วมของประชาชนจำแนกตามอาชีพ

อาชีพ	<i>n</i>	$\bar{X}$	<i>SD</i>	ลำดับ
รับราชการ/ รัฐวิสาหกิจ	44	0.56	0.24	2
พนักงานบริษัทเอกชน/ รับจ้าง	150	0.55	0.24	3
ค้าขาย/ ธุรกิจส่วนตัว	113	0.66	0.25	1
เกษตรกร	21	0.54	0.22	4
อาชีพอื่น ๆ	43	0.53	0.26	5
รวม	371	0.58	0.25	

จากตารางที่ 10 เมื่อจำแนกตามตัวแปรอาชีพ พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีอาชีพค้าขาย/ ธุรกิจ ส่วนตัวมีส่วนร่วมมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 0.66$) รองลงมาเป็นกลุ่มตัวอย่างที่มีอาชีพ รับราชการ/ รัฐวิสาหกิจ โดยมีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 0.56$) และกลุ่มตัวอย่างที่มีส่วนร่วมน้อยที่สุด คือ อาชีพอื่น ๆ โดยมีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 0.53$)

ตารางที่ 11 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนเพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของการมีส่วนร่วม ของประชาชนจำแนกตามอาชีพ

แหล่งความแปรปรวน	<i>df</i>	<i>SS</i>	<i>MS</i>	<i>F</i>	<i>Sig.</i>
ระหว่างกลุ่ม	4	1.03	0.25	4.17	.003
ภายในกลุ่ม	366	22.57	0.06		
รวม	370	23.60			

จากตารางที่ 11 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนเพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของ ประชาชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลหัวสำโรงให้เป็นเมืองน่าอยู่ พบว่า ประชาชนที่มีอาชีพต่างกันมีส่วนร่วมในการพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลหัวสำโรงให้เป็น เมืองน่าอยู่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

และได้ทำการวิเคราะห์เปรียบเทียบรายคู่ ด้วยวิธี LSD (Post hoc) ต่อ ได้ผลการวิเคราะห์ ดังตารางที่ 12

ตารางที่ 12 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบรายคู่ (Post hoc) ของค่าเฉลี่ยการมีส่วนร่วมของประชาชน ในการพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลหัวสำโรงให้เป็นเมืองน่าอยู่ จำแนกตามลักษณะ อาชีพ

ลักษณะอาชีพ	$\bar{X}$	รับราชการ/ รัฐวิสาหกิจ	พนักงาน บริษัทเอกชน/ รับจ้าง	ค้าขาย/ ธุรกิจ ส่วนตัว	เกษตรกร	อาชีพ อื่น ๆ
		0.56	0.55	0.66	0.54	0.53
รับราชการ/ รัฐวิสาหกิจ	0.56		.001	-.106*	.013	.027

ตารางที่ 12 (ต่อ)

ลักษณะอาชีพ	$\bar{X}$	รับราชการ/ รัฐวิสาหกิจ	พนักงาน บริษัทเอกชน/ รับจ้าง	ค้าขาย/ ธุรกิจ ส่วนตัว	เกษตรกร	อาชีพ อื่น ๆ
พนักงาน	0.55			-.108*	.011	.026
บริษัทเอกชน/ รับจ้าง						
ค้าขาย/ ธุรกิจส่วนตัว	0.66				.119*	.134*
เกษตรกร	0.54					.014
อาชีพอื่น ๆ	0.53					

* $p < .05$

เมื่อทำการทดสอบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ด้วยวิธีการทดสอบ LSD พบว่า ประชาชนที่มีอาชีพรับราชการ/ รัฐวิสาหกิจ มีส่วนร่วมในการพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลหัวสำโรงให้เป็นเมืองน่าอยู่แตกต่างไปจากประชาชนที่มีอาชีพค้าขาย/ ธุรกิจส่วนตัว โดยพบว่า ประชาชนที่มีอาชีพรับราชการ/ รัฐวิสาหกิจ มีส่วนร่วมในการพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลหัวสำโรงให้เป็นเมืองอยู่ดีน้อยกว่าประชาชนที่มีอาชีพค้าขาย/ ธุรกิจส่วนตัว

ประชาชนที่มีอาชีพพนักงานบริษัทเอกชน/ รับจ้างมีส่วนร่วมในการพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลหัวสำโรงให้เป็นเมืองน่าอยู่ แตกต่างไปจากประชาชนที่มีอาชีพค้าขาย/ ธุรกิจส่วนตัว โดยพบว่า ประชาชนที่มีอาชีพรับราชการ/ รัฐวิสาหกิจ มีส่วนร่วมในการพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลหัวสำโรงให้เป็นเมืองน่าอยู่น้อยกว่าประชาชนที่มีอาชีพค้าขาย/ ธุรกิจส่วนตัว

ประชาชนที่มีอาชีพค้าขาย/ ธุรกิจส่วนตัวมีส่วนร่วมในการพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลหัวสำโรงให้เป็นเมืองน่าอยู่แตกต่างไปจากประชาชนที่มีอาชีพเกษตรกรและอาชีพอื่น ๆ โดยพบว่า ประชาชนที่มีอาชีพค้าขาย/ ธุรกิจส่วนตัวมีส่วนร่วมในการพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลหัวสำโรงให้เป็นเมืองอยู่ดีมากกว่าประชาชนที่มีอาชีพเกษตรกรและอาชีพอื่น ๆ

การทดสอบสมมติฐานที่ 3 ประชาชนที่มีรายได้ของครอบครัวต่อเดือนแตกต่างกัน จะมีส่วนร่วมในการพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลหัวสำโรงให้เป็นเมืองน่าอยู่แตกต่างกัน

ตารางที่ 13 คะแนนเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของพฤติกรรมการมีส่วนร่วมของประชาชน
จำแนกตามระดับรายได้ครอบครัวต่อเดือน

ระดับรายได้ครอบครัวต่อเดือน	<i>n</i>	$\bar{X}$	<i>SD</i>	ลำดับ
20,000 บาทขึ้นไป	92	0.62	0.27	1
10,000-19,999 บาท	137	0.60	0.25	2
5,000-9,999 บาท	100	0.55	0.23	3
ต่ำกว่า 5,000 บาท	42	0.55	0.25	4
รวม	371	0.58	0.25	

จากตารางที่ 13 เมื่อจำแนกตามตัวแปรระดับรายได้ครอบครัวต่อเดือน พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีระดับรายได้ครอบครัวต่อเดือน 20,000 บาทขึ้นไป มีส่วนร่วมมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 0.62$) รองลงมาเป็นกลุ่มตัวอย่างระดับรายได้ครอบครัวต่อเดือน 10,000-19,999 บาท โดยมีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 0.60$) และกลุ่มตัวอย่างที่มีส่วนร่วมน้อยที่สุด คือ ระดับรายได้ครอบครัวต่อเดือน 5,000-9,999 บาท และต่ำกว่า 5,000 บาท โดยมีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 0.55$)

ตารางที่ 14 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนเพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของการมีส่วนร่วม
ของประชาชนจำแนกตามรายได้ครอบครัวต่อเดือน

แหล่งความแปรปรวน	<i>df</i>	<i>SS</i>	<i>MS</i>	<i>F</i>	<i>Sig.</i>
ระหว่างกลุ่ม	3	0.29	0.11	1.72	.161
ภายในกลุ่ม	367	23.27	0.06		
รวม	370	23.60			

จากตารางที่ 14 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนเพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของประชาชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลหัวสำโรงให้เป็นเมืองน่าอยู่ พบว่าประชาชนที่มีระดับรายได้ของครอบครัวที่ต่างกันมีส่วนร่วมในกิจกรรมการมีส่วนร่วมของประชาชนไม่แตกต่างกัน

การทดสอบสมมติฐานที่ 4 ประชาชนที่มีสถานภาพทางสังคมแตกต่างกัน จะมีส่วนร่วมในการพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลหัวสำโรงให้เป็นเมืองน่าอยู่แตกต่างกัน

ตารางที่ 15 คะแนนเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของพฤติกรรมการมีส่วนร่วมของประชาชน จำแนกตามสถานภาพทางสังคม

สถานภาพทางสังคม	<i>n</i>	$\bar{X}$	<i>SD</i>	ลำดับ
เป็นคณะกรรมการหมู่บ้าน	93	0.71	0.24	1
เป็นคณะกรรมการหรือสมาชิกอาสาสมัคร	107	0.65	0.23	3
เป็นสมาชิกชมรม เช่น ผู้สูงวัย แม่ค้าตลาดสด	38	0.67	0.17	2
ไม่ได้เป็นสมาชิกกลุ่มใด ๆ	133	0.43	0.21	4
รวม	371	0.58	0.25	

จากตารางที่ 15 เมื่อจำแนกตามตัวแปรสถานภาพทางสังคม พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่เป็นคณะกรรมการหมู่บ้านมีส่วนร่วมมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 0.71$) รองลงมาเป็นกลุ่มตัวอย่างที่เป็นคณะกรรมการหรือสมาชิกอาสาสมัคร โดยมีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 0.65$) และกลุ่มตัวอย่างที่มีส่วนร่วมน้อยที่สุด คือ กลุ่มที่ไม่ได้เป็นสมาชิกกลุ่มใด ๆ โดยมีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 0.43$)

ตารางที่ 16 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนเพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของการมีส่วนร่วมของประชาชนจำแนกตามสถานภาพทางสังคม

แหล่งความแปรปรวน	<i>df</i>	<i>SS</i>	<i>MS</i>	<i>F</i>	<i>Sig.</i>
ระหว่างกลุ่ม	3	5.42	1.80	36.501	.000
ภายในกลุ่ม	367	18.17	0.05		
รวม	370	23.60			

จากตารางที่ 16 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนเพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของประชาชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลหัวสำโรงให้เป็นเมืองน่าอยู่ พบว่า ประชาชนที่มีสถานภาพทางสังคมต่างกันมีส่วนร่วมในกิจกรรมการมีส่วนร่วมของประชาชนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

เมื่อทดสอบความแตกต่างการมีส่วนร่วมในการพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล
หัวสำโรงให้เป็นเมืองน่าอยู่ ตามสถานภาพทางสังคม พบว่าแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ
.05 จึงทดสอบความแตกต่างรายคู่ โดยวิธี LSD ดังตารางที่ 17

ตารางที่ 17 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบรายคู่ (Post hoc) ของค่าเฉลี่ยการมีส่วนร่วมของประชาชน
ในการพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลหัวสำโรงให้เป็นเมืองน่าอยู่ จำแนก
ตามสถานภาพทางสังคม

ระดับสถานภาพทางสังคม	$\bar{X}$	เป็นคณะ กรรมการ หมู่บ้าน	เป็นคณะ กรรมการหรือ สมาชิก อาสาสมัคร	เป็น สมาชิก ชมรม	ไม่ได้เป็น สมาชิก กลุ่มใด ๆ
		0.71	0.65	0.67	0.43
เป็นคณะกรรมการหมู่บ้าน	0.71		.060	.036	.281*
เป็นคณะกรรมการหรือ สมาชิกอาสาสมัคร	0.65			-.024	.220*
เป็นสมาชิกชมรม	0.67				.244*
ไม่ได้เป็นสมาชิกกลุ่มใด ๆ	0.43				

* $p < .05$

เมื่อทำการทดสอบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ ด้วยวิธีการทดสอบ LSD
พบว่า ประชาชนที่เป็นคณะกรรมการหมู่บ้าน มีส่วนร่วมในการพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล
หัวสำโรงให้เป็นเมืองน่าอยู่แตกต่างไปจากประชาชนที่ไม่ได้เป็นสมาชิกกลุ่มใด ๆ โดยพบว่า
ประชาชนที่เป็นคณะกรรมการชุมชน มีส่วนร่วมในการพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลหัวสำโรง
ให้เป็นเมืองน่าอยู่มากกว่าประชาชนที่ไม่ได้เป็นสมาชิกกลุ่มใด ๆ

ประชาชนที่เป็นคณะกรรมการหรือสมาชิกอาสาสมัคร มีส่วนร่วมในการพัฒนาองค์การ
บริหารส่วนตำบลหัวสำโรงให้เป็นเมืองน่าอยู่แตกต่างไปจากประชาชนที่เป็นสมาชิกชมรมต่าง ๆ
และประชาชนที่ไม่ได้เป็นสมาชิก กลุ่มใด ๆ โดยพบว่า ประชาชนที่เป็นคณะกรรมการหรือสมาชิก
อาสาสมัครมีส่วนร่วมในการพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลหัวสำโรงให้เป็นเมืองน่าอยู่มากกว่า
ประชาชนที่ไม่ได้เป็นสมาชิกกลุ่มใด ๆ

ประชาชนที่เป็นสมาชิกชมรมต่าง ๆ มีส่วนร่วมในการพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล
หัวลำโรงให้เป็นเมืองน่าอยู่แตกต่างกันไปจากประชาชนที่ไม่ได้เป็นสมาชิกกลุ่มใด ๆ โดยพบว่า
ประชาชนที่เป็นสมาชิกชมรมต่าง ๆ มีส่วนร่วมในการพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลหัวลำโรง
ให้เป็นเมืองน่าอยู่มากกว่าประชาชนที่ไม่ได้เป็นสมาชิกกลุ่มใด ๆ

การทดสอบสมมติฐานที่ 5 ประชาชนที่มีระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชนแตกต่างกัน
จะมีส่วนร่วมในการพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลหัวลำโรงให้เป็นเมืองน่าอยู่แตกต่างกัน

ตารางที่ 18 คะแนนเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของพฤติกรรมการมีส่วนร่วมของประชาชน
จำแนกตามระยะเวลาในการอยู่อาศัย

ระยะเวลาในการอยู่อาศัย	<i>n</i>	$\bar{X}$	<i>SD</i>	ลำดับ
30 ปีขึ้นไป	162	0.56	0.25	4
21-30 ปี	60	0.56	0.21	3
11-20 ปี	74	0.58	0.28	2
1-10 ปี	75	0.66	0.23	1
รวม	383	0.58	0.25	

จากตารางที่ 18 เมื่อจำแนกตามตัวแปรระยะเวลาในการอยู่อาศัย พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มี
ระยะเวลาในการอยู่อาศัย 1-10 ปี มีส่วนร่วมมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 0.66$) รองลงมาเป็นกลุ่ม
ตัวอย่างที่มีระยะเวลาในการอยู่อาศัย 11-20 ปี โดยมีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 0.58$) และกลุ่มตัวอย่างที่มี
ส่วนร่วมน้อยที่สุด คือ กลุ่มที่มีระยะเวลาในการอยู่อาศัย 21-30 ปี และระยะเวลาในการอยู่อาศัย
30 ปีขึ้นไป โดยมีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 0.56$)

ตารางที่ 19 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนเพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของการมีส่วนร่วม
ของประชาชนจำแนกตามระยะเวลาในการอยู่อาศัย

แหล่งความแปรปรวน	<i>df</i>	<i>SS</i>	<i>MS</i>	<i>F</i>	<i>Sig.</i>
ระหว่างกลุ่ม	3	0.61	0.20	3.29	.021
ภายในกลุ่ม	367	22.98	0.06		

ตารางที่ 19 (ต่อ)

แหล่งความแปรปรวน	<i>df</i>	<i>SS</i>	<i>MS</i>	<i>F</i>	<i>Sig.</i>
รวม	370	23.60			

จากตารางที่ 19 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนเพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของประชาชนที่มีส่วนร่วมในการพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลหัวสำโรงให้เป็นเมืองน่าอยู่ พบว่า ประชาชนที่มีระยะเวลาในการอยู่อาศัยต่างกันมีส่วนร่วมในกิจกรรมการมีส่วนร่วมของประชาชนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

เมื่อทดสอบความแตกต่างการมีส่วนร่วมในตามระยะเวลาในการอยู่อาศัย พบว่า แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ .05 จึงทดสอบความแตกต่างรายคู่ โดยวิธี LSD ดังตารางที่ 20

ตารางที่ 20 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบรายคู่ (Post hoc) ของค่าเฉลี่ยการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลหัวสำโรงให้เป็นเมืองน่าอยู่ จำแนกตามระยะเวลาที่อยู่อาศัย

ระยะเวลาในการอยู่อาศัย	$\bar{X}$	30 ปีขึ้นไป	21-30 ปี	11-20 ปี	1-10 ปี
		0.56	0.56	0.58	0.66
30 ปีขึ้นไป	0.56		.001	-.015	-.103*
21-30 ปี	0.56			-.016	-.105*
11-20 ปี	0.58				-.088*
1-10 ปี	0.66				

* $p < .05$

เมื่อทำการทดสอบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ ด้วยวิธีการทดสอบ LSD พบว่า ประชาชนที่อาศัยอยู่เป็นระยะเวลา 30 ปีขึ้นไป มีส่วนร่วมในการพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลหัวสำโรงให้เป็นเมืองน่าอยู่แตกต่างไปจากประชาชนที่อาศัยอยู่เป็นระยะเวลา 1-10 ปี โดยพบว่า ประชาชนที่อาศัยอยู่เป็นระยะเวลา 30 ปีขึ้นไป มีส่วนร่วมในการพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลหัวสำโรงให้เป็นเมืองน่าอยู่น้อยกว่าประชาชนที่อาศัยอยู่เป็นระยะเวลา 1-10 ปี

ประชาชนที่อาศัยอยู่เป็นระยะเวลา 21-30 ปี มีส่วนร่วมในการพัฒนาองค์การบริหาร

ส่วนตำบลหัวสำโรงให้เป็นเมืองน่าอยู่น้อยกว่าประชาชนที่อาศัยอยู่เป็นระยะเวลา 1-10 ปี โดยพบว่า ประชาชนที่อาศัยอยู่เป็นระยะเวลา 21-30 ปี มีส่วนร่วมในการพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลหัวสำโรงให้เป็นเมืองน่าอยู่น้อยกว่าประชาชนที่อาศัยอยู่เป็นระยะเวลา 1-10 ปี

ประชาชนที่อาศัยอยู่เป็นระยะเวลา 11-20 ปี มีส่วนร่วมในการพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลหัวสำโรงให้เป็นเมืองน่าอยู่น้อยกว่าประชาชนที่อาศัยอยู่เป็นระยะเวลา 1-10 ปี โดยพบว่า ประชาชนที่อาศัยอยู่เป็นระยะเวลา 11-20 ปี มีส่วนร่วมในการพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลหัวสำโรงให้เป็นเมืองน่าอยู่น้อยกว่าประชาชนที่อาศัยอยู่เป็นระยะเวลา 1-10 ปี

การทดสอบสมมติฐานที่ 6 ประชาชนที่เป็นเจ้าของที่ดินหรือที่พักอาศัยแตกต่างกัน จะมีส่วนร่วมในการพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลหัวสำโรงให้เป็นเมืองน่าอยู่น้อยกว่ากัน

ตารางที่ 21 การเปรียบเทียบกิจกรรมการมีส่วนร่วมของประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลหัวสำโรงจำแนกตามการเป็นเจ้าของที่ดินหรือที่พักอาศัย

การเป็นเจ้าของที่ดินหรือที่พักอาศัย	<i>n</i>	$\bar{X}$	<i>SD</i>	<i>t</i>	<i>Sig.</i>
เป็นเจ้าของที่ดิน	219	0.64	0.25	5.40	.000*
ไม่เป็นเจ้าของที่ดิน	152	0.50	0.22		

* $p < .05$

จากตารางที่ 21 การเปรียบเทียบการเป็นเจ้าของที่ดินหรือที่พักอาศัยกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลหัวสำโรงพบว่า ค่า *Sig.* เท่ากับ .000 แสดงว่า ประชาชนที่เป็นเจ้าของที่ดินและประชาชนที่ไม่เป็นเจ้าของที่ดินมีส่วนร่วมในการพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลหัวสำโรงให้เป็นเมืองน่าอยู่น้อยกว่ากันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

สรุปผลการทดสอบสมมติฐาน

ตารางที่ 22 สรุปผลการทดสอบสมมติฐาน

ลำดับ	รายละเอียด	ผลการทดสอบ
1	ประชาชนที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกัน จะมีส่วนร่วมในการพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลหัวลำโรงให้เป็นเมืองน่าอยู่แตกต่างกัน	ปฏิเสธ สมมติฐาน
2	ประชาชนที่มีอาชีพแตกต่างกัน จะมีส่วนร่วมในการพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลหัวลำโรงให้เป็นเมืองน่าอยู่แตกต่างกัน	ยอมรับ สมมติฐาน
3	ประชาชนที่มีรายได้ของครอบครัวต่อเดือนแตกต่างกันจะมีส่วนร่วมในการพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลหัวลำโรงให้เป็นเมืองน่าอยู่แตกต่างกัน	ปฏิเสธ สมมติฐาน
4	ประชาชนที่มีสถานภาพทางสังคมแตกต่างกัน จะมีส่วนร่วมในการพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลหัวลำโรงให้เป็นเมืองน่าอยู่แตกต่างกัน	ยอมรับ สมมติฐาน
5	ประชาชนที่มีระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชนแตกต่างกัน จะมีส่วนร่วมในการพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลหัวลำโรงให้เป็นเมืองน่าอยู่แตกต่างกัน	ยอมรับ สมมติฐาน
6	ประชาชนที่เป็นเจ้าของที่ดินหรือที่พักอาศัยแตกต่างกัน จะมีส่วนร่วมในการพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลหัวลำโรงให้เป็นเมืองน่าอยู่แตกต่างกัน	ยอมรับ สมมติฐาน

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล หัวสำโรงให้เป็นเมืองน่าอยู่ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลหัวสำโรงให้เป็นเมืองน่าอยู่และเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลหัวสำโรงให้เป็นเมืองน่าอยู่ จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ของครอบครัวต่อเดือน สถานภาพทางสังคม ระยะเวลาในการอยู่อาศัยและการเป็นเจ้าของที่ดินหรือที่พักอาศัย

สมมุติฐานของการวิจัยครั้งนี้ คือ ประชาชนที่มีระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ครอบครัวต่อเดือน สถานภาพทางสังคม ระยะเวลาในการอยู่อาศัย การเป็นเจ้าของที่ดินหรือที่พักอาศัย แตกต่างกัน จะมีส่วนร่วมในการพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลหัวสำโรงให้เป็นเมืองน่าอยู่ แตกต่างกัน

กลุ่มตัวอย่างเป็นประชากรในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลหัวสำโรง อำเภอแปลงยาว จังหวัดฉะเชิงเทรา จำนวน 5,012 คน โดยแบ่งออกเป็น 11 หมู่บ้าน เลือกกลุ่มตัวอย่างได้มาจากการคำนวณหาขนาดของกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้สูตรของยามานะ ได้จำนวน 371 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามแบบมีโครงสร้างเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม แบ่งออกเป็น 2 ตอน คือ ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามข้อมูลทั่วไปมี 4 ข้อ คือ การศึกษา อาชีพ รายได้เฉลี่ยต่อเดือน สถานภาพทางสังคม ระยะเวลาในการอยู่อาศัย และการเป็นเจ้าของที่ดินหรือที่พักอาศัย ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามการมีส่วนร่วมในการพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลหัวสำโรงให้เป็นเมืองน่าอยู่ตามรูปแบบของ Cohen and Uphoff (1977) โดยอาศัยกรอบแนวความคิดในการพัฒนาเมืองน่าอยู่ของสถาบันสิ่งแวดล้อมไทย ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบหลักคือ 1) เมืองอยู่ดี 2) คนมีสุข 3) สิ่งแวดล้อมยั่งยืน 4) เมืองแห่งการเรียนรู้และการบริหารจัดการที่ดี

การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้ทำการวิจัยทำการวิเคราะห์ข้อมูลและการประมวลผล โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปสำหรับการวิจัยทางสังคมศาสตร์ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ คือ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าที (t-test) และการทดสอบความแปรปรวนทางเดียว (One-way ANOVA)

สรุปผลการศึกษา

1. ข้อมูลกลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาเป็นประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลหัวสำโรง จำนวน 371 คน ตัวแปรที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลหัวสำโรงให้เป็นเมืองน่าอยู่ โดยศึกษาระดับการศึกษา อาชีพ รายได้เฉลี่ย ครอบครัวต่อเดือน สถานภาพทางสังคม ระยะเวลาในการอยู่อาศัย และการเป็นเจ้าของที่ดิน หรือที่พักอาศัยที่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลหัวสำโรงให้เป็นเมืองน่าอยู่ซึ่งจากการศึกษา พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีการศึกษาอยู่ในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ร้อยละ 29.90 กลุ่มที่มีอาชีพพนักงานเอกชน/ รับจ้าง ร้อยละ 40.40 กลุ่มที่มีรายได้ต่อเดือน 10,000-19,999 บาท ร้อยละ 36.90 กลุ่มที่ไม่ได้เป็นสมาชิกกลุ่มใด ๆ ร้อยละ 35.80 กลุ่มที่อาศัยอยู่ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลหัวสำโรงเป็นระยะเวลา 30 ปีขึ้นไป ร้อยละ 43.70 กลุ่มที่ถือครองกรรมสิทธิ์ที่ดิน ร้อยละ 59.00 มีจำนวนมากที่สุด

2. วิเคราะห์ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลหัวสำโรงให้เป็นเมืองน่าอยู่ ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อแยกเป็นรายด้าน พบว่า

ด้านเมืองอยู่ดี ประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลหัวสำโรง มีส่วนร่วมปานกลางในทุกกิจกรรม

ด้านคนมีสุข ประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลหัวสำโรง มีส่วนร่วมมาก ยกเว้นร่วมพิจารณาและตัดสินใจในโครงการส่งเสริมคุณภาพชีวิตของประชาชนในรอบ 1 ปีที่ผ่านมา เช่น การเข้าร่วมประชุมประชาคมหมู่บ้าน/ตำบล มีส่วนร่วมปานกลาง

ด้านสิ่งแวดล้อมยั่งยืน ประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลหัวสำโรง มีส่วนร่วมมาก ยกเว้นร่วมรักษาแหล่งน้ำ ถนน สวนสาธารณะในเขต อบต. ได้ก่อสร้างแล้วอย่างน้อย 1 โครงการในรอบ 1 ปี ที่ผ่านมา เช่น ลานอเนกประสงค์ รณรงค์การคัดแยกขยะต้นทาง กำจัดวัชพืชในคูคลองและทางสาธารณะและร่วมได้รับประโยชน์จากการให้บริการสาธารณะของ อบต. อย่างน้อย 1 โครงการในรอบ 1 ปี ที่ผ่านมา เช่น รับบริการปรับปรุงถนนทางเข้าบ้านที่ชำรุดเป็นหลุมบ่อ การจัดเก็บขยะมูลฝอย ตัดหญ้าที่ขึ้นกริมทางเข้าบ้านและกวาดให้สะอาดสม่ำเสมอ มีส่วนร่วมปานกลาง

ด้านเมืองแห่งการเรียนรู้และบริหารจัดการที่ดี ประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลหัวสำโรง มีส่วนร่วมปานกลาง ยกเว้น กิจกรรมร่วมประชุมเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ภายในชุมชนอย่างน้อย 1 โครงการ ในรอบ 1 ปี ที่ผ่านมา เช่น ภูมิปัญญาท้องถิ่น การทำเศรษฐกิจพอเพียง มีส่วนร่วมมากและกิจกรรมร่วมได้รับข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์จาก อบต. เช่น วารสารของ อบต. การรับข้อมูลข่าวสารจากหอกระจายข่าว อบต. มีส่วนร่วมน้อย

3. การทดสอบสมมติฐาน

สมมติฐานที่ 1 พบว่า ไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ กล่าวคือ ประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลหัวสำโรงที่ระดับการศึกษาแตกต่างกันจะมีส่วนร่วมในการพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลหัวสำโรงให้เป็นเมืองน่าอยู่ไม่แตกต่างกัน

สมมติฐานที่ 2 พบว่า เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ กล่าวคือ ประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลหัวสำโรงที่มีอาชีพแตกต่างกันจะมีส่วนร่วมในการพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลหัวสำโรงให้เป็นเมืองน่าอยู่แตกต่างกัน

สมมติฐานที่ 3 พบว่า ไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ กล่าวคือ ประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลหัวสำโรงที่มีรายได้ของครอบครัวต่อเดือนแตกต่างกันจะมีส่วนร่วมในการพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลหัวสำโรงให้เป็นเมืองน่าอยู่ไม่แตกต่างกัน

สมมติฐานที่ 4 พบว่า เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ กล่าวคือ ประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลหัวสำโรงที่มีสถานภาพทางสังคมแตกต่างกันจะมีส่วนร่วมในการพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลหัวสำโรงให้เป็นเมืองน่าอยู่แตกต่างกัน

สมมติฐานที่ 5 พบว่า เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ กล่าวคือ ประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลหัวสำโรงที่อยู่อาศัยในระยะเวลาแตกต่างกันจะมีส่วนร่วมในการพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลหัวสำโรงให้เป็นเมืองน่าอยู่แตกต่างกัน

สมมติฐานที่ 6 พบว่า เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ กล่าวคือ ประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลหัวสำโรงที่เป็นเจ้าของที่ดินหรือที่พักอาศัยแตกต่างกันจะมีส่วนร่วมในการพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลหัวสำโรงให้เป็นเมืองน่าอยู่แตกต่างกัน

อภิปรายผล

การศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลหัวสำโรงให้เป็นเมืองน่าอยู่ จากกลุ่มตัวอย่าง 371 คน จากทั้ง 11 หมู่บ้าน ได้พบประเด็นที่น่าสนใจ ดังนี้

จากการวิจัยพบว่า ประชาชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลหัวสำโรงให้เป็นเมืองน่าอยู่ อยู่ในระดับปานกลาง จำแนกเป็น 4 องค์ประกอบ ดังนี้

1. องค์ประกอบเมืองอยู่ดี ประชาชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลหัวสำโรงให้เป็นเมืองน่าอยู่ อยู่ในระดับปานกลาง แสดงให้เห็นว่าองค์การบริหารส่วนตำบลหัวสำโรง ควรมีการดำเนินงานตามยุทธศาสตร์การพัฒนา ด้านการจัดระเบียบชุมชน/ สังคม และการรักษาความสงบเรียบร้อยให้มากยิ่งขึ้น โดยองค์การบริหารส่วนตำบลหัวสำโรงควรดำเนินงานในด้านความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชน เช่น จัดสายตรวจป้องกันอาชญากรรม

ตรวจสอบความเรียบร้อยในพื้นที่ชุมชนทั้ง 11 ชุมชน เป็นประจำทุกวันในช่วงกลางคืน เพื่อความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชน เพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปตามแนวคิดและเป็นไปตามนโยบายที่กำหนดไว้

2. องค์ประกอบคนมีสุข ประชาชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล หัวสำโรงให้เป็นเมืองน่าอยู่ อยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ขององค์การบริหารส่วนตำบลหัวสำโรง ยุทธศาสตร์การพัฒนา ด้านการส่งเสริมคุณภาพชีวิต การศึกษา ศาสนา ศิลปะ วัฒนธรรม ประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่นและเทิดทูนพิทักษ์รักษาสถาบันชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ มีการดำเนินงานได้ดีที่สุดในด้านการสร้างเสริมวัฒนธรรมและความมีชีวิตชีวา ให้แก่ประชาชน เช่น การจัดประเพณีขึ้นเขาเผาข้าวหลาม มีบริการสาธารณะในทุกด้านได้อย่างทั่วถึงและเป็นธรรม ซึ่งการดำเนินงานต่าง ๆ ดังกล่าว ทำให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลหัวสำโรงให้เป็นเมืองน่าอยู่ ด้านคนมีสุข อยู่ในระดับมาก แสดงให้เห็นว่าองค์การบริหารส่วนตำบลหัวสำโรง มีการดำเนินงานเป็นไปตามแนวคิดและเป็นไปตามนโยบายที่กำหนดไว้

3. องค์ประกอบสิ่งแวดล้อมยั่งยืน ประชาชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลหัวสำโรงให้เป็นเมืองน่าอยู่ อยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ขององค์การบริหารส่วนตำบลหัวสำโรง ยุทธศาสตร์การพัฒนา ด้านการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน มีการดำเนินงานได้ดีที่สุดในด้านการสร้างความรู้ ความเข้าใจและจิตสำนึกในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม เนื่องจากองค์การบริหารส่วนตำบลหัวสำโรงได้ให้ความสำคัญในการจัดการสิ่งแวดล้อมและเพื่อให้ประชาชนตระหนักถึงความสำคัญของสิ่งแวดล้อมจึงได้จัดทำกิจกรรม/ โครงการต่าง ๆ เช่น จัดการอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับการคัดแยกขยะในชุมชน การอบรมให้ความรู้ในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมแก่เยาวชน การจัดตั้งธนาคารวัสดุรีไซเคิล มีการจัดศึกษาดูงานแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับองค์กรอื่น เพื่อส่งเสริมให้ประชาชนมีความรู้ ความเข้าใจในการจัดการสิ่งแวดล้อม ซึ่งที่ผ่านมามีประชาชนยังขาดความรู้ความเข้าใจและจิตสำนึกในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ซึ่งการดำเนินงานต่าง ๆ ดังกล่าว ทำให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลหัวสำโรงให้เป็นเมืองน่าอยู่ ด้านสิ่งแวดล้อมยั่งยืน อยู่ในระดับมาก แสดงให้เห็นว่าองค์การบริหารส่วนตำบลหัวสำโรงมีการดำเนินงานเป็นไปตามแนวคิดและเป็นไปตามนโยบายที่กำหนดไว้

4. องค์ประกอบเมืองแห่งการเรียนรู้และการบริหารจัดการที่ดี ประชาชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลหัวสำโรงให้เป็นเมืองน่าอยู่ อยู่ในระดับปานกลาง แสดงให้เห็นว่า องค์การบริหารส่วนตำบลหัวสำโรง ควรมีการดำเนินงานตามยุทธศาสตร์การพัฒนา ด้านการบริหารกิจการเมืองและสังคมที่ดีให้มากยิ่งขึ้น โดยองค์การบริหารส่วนตำบลหัวสำโรง ควรดำเนินงานในด้านการเปิดโอกาสและสนับสนุนให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วม

ในการดำเนินงาน/ โครงการของ อบต. เช่น มีการแต่งตั้งประชาชน เป็นคณะกรรมการพัฒนาเมือง นำอยู่คณะกรรมการจัดทำแผนพัฒนา อบต. การมีส่วนร่วมในการรักษาความสะอาดชุมชน สนับสนุนให้ประชาชนเข้าร่วมประชุมสภา อบต. การประชุมประชาคมจำนวน 4 ครั้ง/ ปี เวทีประชาคมแผนพัฒนา อบต. การจัดซื้อจัดจ้าง การตรวจการจ้างสนับสนุนให้ประชาชนเข้าร่วม กิจกรรม/ โครงการต่าง ๆ ของ อบต. เป็นต้น เพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปตามแนวคิดและตัวชี้วัด เทศบาลนำอยู่อย่างยั่งยืนและเป็นไปตามนโยบายที่กำหนดไว้

จากการทดสอบสมมติฐาน พบว่า

1. ประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลหัวสำโรงที่ระดับการศึกษาแตกต่างกัน จะมีส่วนร่วมในการพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลหัวสำโรงให้เป็นเมืองนำอยู่ไม่แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ กมลรัตน์ รักษ์บริสุทธีศรี (2554, หน้า 73) ที่ศึกษาเรื่อง ความคิดเห็นของประชาชนต่อการพัฒนาเมืองนำอยู่อย่างยั่งยืนของเทศบาลเมืองแสนสุข อำเภอเมือง จังหวัด ชลบุรี พบว่า ประชาชนที่มีระดับการศึกษาต่างกันมีความคิดเห็นต่อการพัฒนาเมืองนำอยู่อย่างยั่งยืน ของเทศบาลเมืองแสนสุขไม่แตกต่างกัน ในความคิดของผู้วิจัยเห็นว่า ทั้งนี้เนื่องจากผู้บริหารของ องค์การบริหารส่วนตำบลหัวสำโรงมีนโยบายในการเปิดโอกาสให้ประชาชนในทุกระดับชั้น เข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารและพัฒนา เพื่อให้ประชาชนได้เกิดสำนึกรักในท้องถิ่นของตนเอง

2. ประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลหัวสำโรงที่มีอาชีพแตกต่างกันจะมี ส่วนร่วมในการพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลหัวสำโรงให้เป็นเมืองนำอยู่แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ ธวัช อินทอง (2557, หน้า 86) ที่ศึกษาความคิดเห็นของประชาชน ต่อศักยภาพการบริหารพัฒนาชุมชนเมืองในเขตเทศบาลนครพิษณุโลกให้เป็นเมืองนำอยู่ พบว่า อาชีพเป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อความคิดเห็นของประชาชนต่อศักยภาพการบริหารพัฒนาชุมชนเมือง ในเขตเทศบาลนครพิษณุโลกให้เป็นเมืองนำอยู่ ในความคิดของผู้วิจัยเห็นว่า ทั้งนี้เนื่องจาก ประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลหัวสำโรงที่มีอาชีพค้าขายหรือธุรกิจส่วนตัวนั้น ส่วนใหญ่จะประกอบอาชีพอยู่ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลหัวสำโรง จึงสามารถเข้ามามี ส่วนร่วมในกิจกรรมของ อบต. ได้มากกว่าอาชีพอื่น

3. ประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลหัวสำโรงที่มีรายได้ของครอบครัว ต่อเดือนแตกต่างกันจะมีส่วนร่วมในการพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลหัวสำโรงให้เป็นเมือง นำอยู่ไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่สอดคล้องกับการศึกษาของ ยุภาวดี เรืองศรี (2554, หน้า 79) ที่ศึกษาเรื่อง ความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อผลการดำเนินงานพัฒนาเมืองนำอยู่อย่างยั่งยืน กรณีศึกษาเทศบาล ตำบลบางพระ อำเภอศรีราชา จังหวัดชลบุรี พบว่า ประชาชนที่มีรายได้ต่อเดือนต่างกัน

มีความคิดเห็นต่อผลการดำเนินงานพัฒนาเมืองน่าอยู่อย่างยั่งยืนแตกต่างกันในความคิดของผู้วิจัย เห็นว่า ทั้งนี้เนื่องจากประชาชนในทุกชนชั้นและทุกระดับของรายได้ สามารถมีส่วนร่วม ในการพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลหัวลำโรงอย่างเท่าเทียมกัน ซึ่งเป็นนโยบาย ของคณะผู้บริหาร อบต. ที่มีความเสมอภาคในการบริหารงานตลอดมา

4. ประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลหัวลำโรงที่มีสถานภาพทางสังคมแตกต่างกัน จะมีส่วนร่วมในการพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลหัวลำโรงให้เป็นเมืองน่าอยู่แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ ณรงค์ วรรณศิริ (2554, หน้า 55) ที่ศึกษาการมีส่วนร่วม ของประชาชนในการพัฒนาเทศบาลตำบลบางคล้าให้เป็นเมืองน่าอยู่ พบว่า สถานภาพทางสังคม ที่แตกต่างกันจะมีส่วนร่วมในการพัฒนาเทศบาลตำบลบางคล้าให้เป็นเมืองน่าอยู่ที่แตกต่างกัน ในความคิดของผู้วิจัยเห็นว่า ทั้งนี้เนื่องจากประชาชนที่เป็นคณะกรรมการหมู่บ้าน สมาชิกชมรม ต่าง ๆ นั้นจะมีส่วนร่วมในทุกกิจกรรมที่ทาง อบต. จัดขึ้น ได้มากกว่าประชาชนที่ไม่ได้เป็นสมาชิก ใด ๆ ซึ่งเกิดจากการมีข้อจำกัดในด้านเวลา และภาระหน้าที่ที่แตกต่างกัน

5. ประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลหัวลำโรงที่อาศัยอยู่ในระยะเวลาแตกต่างกัน จะมีส่วนร่วมในการพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลหัวลำโรงให้เป็นเมืองน่าอยู่แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ ธวัช อินทอง (2557, หน้า 86) ที่ศึกษาความคิดเห็นของประชาชน ต่อศักยภาพการบริหารพัฒนาชุมชนเมืองในเขตเทศบาลนครพิษณุ โลกให้เป็นเมืองน่าอยู่ พบว่า ระยะเวลาที่อาศัยในเขตเทศบาล เป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อความคิดเห็นของประชาชนต่อศักยภาพ การบริหารพัฒนาชุมชนเมืองในเขตเทศบาลนครพิษณุ โลกให้เป็นเมืองน่าอยู่ ในความคิดของผู้วิจัย เห็นว่า ทั้งนี้เนื่องจากประชาชนที่เข้ามาอาศัยอยู่ในระยะเวลาไม่นานต้องการการยอมรับ จากประชาชนที่อาศัยอยู่เดิมหรืออยู่มานานกว่า จึงทำให้เกิดความกระตือรือร้นในการมีส่วนร่วม กับกิจกรรมที่ทางองค์การบริหารส่วนตำบลหัวลำโรงจัดขึ้น ส่วนประชาชนที่อาศัยอยู่มานาน อาจเป็นคนรุ่นเก่าที่ต้องการเปิดโอกาสให้คนรุ่นใหม่ ๆ ได้แสดงความรู้ความสามารถในการพัฒนา องค์การบริหารส่วนตำบลหัวลำโรงให้เจริญยิ่งขึ้นไป

6. ประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลหัวลำโรงที่เป็นเจ้าของที่ดินหรือที่พัก อาศัยแตกต่างกัน จะมีส่วนร่วมในการพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลหัวลำโรงให้เป็นเมืองน่าอยู่ แตกต่างกัน สอดคล้องกับการศึกษาของ ณรงค์ วรรณศิริ (2554, หน้า 55) ที่ศึกษาการมีส่วนร่วม ของประชาชนในการพัฒนาเทศบาลตำบลบางคล้าให้เป็นเมืองน่าอยู่ พบว่า การเป็นเจ้าของที่ดิน หรือที่พักอาศัยที่แตกต่างกันจะมีส่วนร่วมในการพัฒนาเทศบาลตำบลบางคล้าให้เป็นเมืองน่าอยู่ ที่แตกต่างกันในความคิดของผู้วิจัยเห็นว่า ทั้งนี้เนื่องจากประชาชนที่มีกรรมสิทธิ์ในที่ดินย่อมมี ความรักความหวงแหนต่อท้องถิ่นของตน จึงเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาองค์การบริหาร

ส่วนตำบลหัวสำโรงให้เป็นเมืองนำอยู่ เพื่อเพิ่มมูลค่าให้แก่ที่ดินหรือที่พักอาศัยของตนเอง

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. จากผลการศึกษาพบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลหัวสำโรงให้เป็นเมืองนำอยู่นั้น อยู่ในระดับปานกลาง ผู้วิจัยจึงเสนอแนะให้องค์การบริหารส่วนตำบลหัวสำโรง ควรกำหนดนโยบายหรือวิธีการที่จะโน้มน้าว ชักจูงประชาชนให้เข้าร่วมเป็นสมาชิกกลุ่มต่าง ๆ โดยให้ประชาชนตระหนักว่าชุมชนเป็นของทุกคน ชุมชนจะนำอยู่ขึ้นต้องได้รับความร่วมมือร่วมใจจากประชาชนทุกคนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลหัวสำโรงร่วมมือกัน

2. จากผลการศึกษาพบว่า การมีส่วนร่วมในกิจกรรมด้านเมืองอยู่ดี ด้านการร่วมดำเนินงานพัฒนาส่งเสริมความเป็นอยู่ของประชาชนอย่างน้อย 1 โครงการ ในรอบ 1 ปี ที่ผ่านมา เช่น บ้านเกิดให้ ช่วยเหลือผู้มีรายได้น้อย ปรับสภาพแวดล้อมที่อยู่อาศัยให้แก่คนพิการ มีคะแนนเฉลี่ยต่ำสุด ผู้วิจัยจึงเสนอแนะให้องค์การบริหารส่วนตำบลหัวสำโรงควรมีแผนยุทธศาสตร์ที่ส่งเสริมให้ประชาชนเกิดความเอื้ออาทรและความมีน้ำใจในสังคม เช่น โครงการเพื่อนบ้าน ไม่ทอดทิ้งกัน สนับสนุนให้เพื่อนบ้านช่วยเหลือซึ่งกันและกัน หรือตั้งกลุ่มช่วยเหลือผู้มีรายได้น้อยและผู้พิการ เพื่อให้ความช่วยเหลือผู้ที่ยากไร้หรือประสบปัญหาที่อยู่อาศัย ภัยพิบัติหรือปัญหาสุขภาพ เป็นต้น

3. จากผลการศึกษาพบว่า การมีส่วนร่วมในกิจกรรมด้านคนมีสุข ด้านร่วมพิจารณาและตัดสินใจในโครงการส่งเสริมคุณภาพชีวิตของประชาชนในรอบ 1 ปี ที่ผ่านมา เช่น การเข้าร่วมประชุมประชาคมหมู่บ้าน/ ตำบล มีคะแนนเฉลี่ยต่ำสุด ผู้วิจัยจึงเสนอแนะให้องค์การบริหารส่วนตำบลหัวสำโรงควรมีนโยบายที่เปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงานตามโครงการของ อบต. เช่น สนับสนุนให้ประชาชนเข้าร่วมประชุมสภา อบต. การประชุมประชาคมจำนวน 4 ครั้ง/ปี เวทีประชาคมแผนพัฒนา อบต. สนับสนุนให้ประชาชนเข้าร่วมกิจกรรม/ โครงการต่าง ๆ ของ อบต. เป็นต้น

4. จากการศึกษาพบว่า การมีส่วนร่วมในกิจกรรมด้านสิ่งแวดล้อมยั่งยืน ด้านการได้รับประโยชน์จากการให้บริการสาธารณะของ อบต. อย่างน้อย 1 โครงการในรอบ 1 ปี ที่ผ่านมา เช่น รับบริการปรับปรุงถนนทางเข้าบ้านที่ชำรุดเป็นหลุมบ่อ การจัดเก็บขยะมูลฝอย ตัดหญ้าที่ขึ้นรกริมทางเข้าบ้านและกวาดให้สะอาดสม่ำเสมอ มีคะแนนเฉลี่ยต่ำสุด ผู้วิจัยจึงเสนอแนะให้องค์การบริหารส่วนตำบลหัวสำโรงควรบังคับใช้เทศบัญญัติเรื่องการปรับปรุงถนนที่ชำรุดทรุดโทรม

ในเขต อบต. หัวสำโรง อย่างจริงจัง ดำเนินการปรับปรุงภูมิทัศน์ให้สวยงามและจัดเก็บขยะมูลฝอยให้เป็นระบบ

5. จากการศึกษาพบว่า การมีส่วนร่วมในกิจกรรมด้านเมืองแห่งการเรียนรู้และบริหารจัดการที่ดี ด้านการได้รับข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์จาก อบต. เช่น วารสารของ อบต. การรับข้อมูลข่าวสารจากหอกระจายข่าว อบต. มีคะแนนเฉลี่ยต่ำสุด ผู้วิจัยจึงเสนอแนะให้องค์การบริหารส่วนตำบลหัวสำโรงควรมีนโยบายในการเพิ่มช่องทางเพื่อแจ้งข้อมูลข่าวสารให้แก่ประชาชน เช่น การใช้สื่อสังคมออนไลน์ในการสื่อสารข้อมูลกับประชาชนโดยตรง ซึ่งทำให้ประชาชนสามารถเข้าถึงข้อมูลได้อย่างรวดเร็ว

ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติ

1. จากผลการศึกษาพบว่าประชาชนที่ไม่ได้เป็นสมาชิกกลุ่มใด ๆ เลย มีส่วนร่วมในการพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลหัวสำโรงให้เป็นเมืองน่าอยู่น้อยที่สุด ผู้วิจัยจึงเสนอแนะให้ผู้นำโครงการหรือผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลหัวสำโรง ควรแสวงหาโอกาสพบปะพูดคุยทำความเข้าใจกับกรรมการชุมชนหรือประชาชนในท้องถิ่นทุกระดับ ทุกอาชีพ เปิดโอกาสให้ผู้ที่ด้อยโอกาสทางการศึกษาและผู้มีรายได้น้อย รวมทั้งประชาชนทั่วไปที่ไม่ได้เป็นกรรมการหรือสมาชิกกลุ่มใด ๆ เข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนน่าอยู่ ควรเปิดโอกาสให้ความรู้แก่ประชาชนที่ไม่ได้เป็นสมาชิกกลุ่มใด ๆ ในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาท้องถิ่น อาจเป็นการอบรมสัมมนาทัศนศึกษา ดูงาน เพื่อให้ประชาชนเหล่านี้ ได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ที่ทาง อบต. จัดให้มากยิ่งขึ้น

2. จากผลการศึกษาพบว่า การมีส่วนร่วมในกิจกรรมด้านเมืองอยู่ดี ด้านการร่วมดำเนินงานพัฒนาส่งเสริมความเป็นอยู่ของประชาชนอย่างน้อย 1 โครงการ ในรอบ 1 ปี ที่ผ่านมา เช่น บ้านเกิดให้ ช่วยเหลือผู้มีรายได้น้อย ปรับสภาพแวดล้อมที่อยู่อาศัยให้แก่คนพิการ มีคะแนนเฉลี่ยต่ำสุด ผู้วิจัยจึงเสนอแนะให้องค์การบริหารส่วนตำบลหัวสำโรงควรจัดกิจกรรมส่งเสริมให้ประชาชนมีความเป็นอยู่ที่ดี เช่น จัดอบรมอาชีพเสริมให้กับผู้มีรายได้น้อย จัดสภาพแวดล้อมบ้านของผู้ยากไร้ให้มีความเหมาะสม เป็นต้น

3. จากผลการศึกษาพบว่า การมีส่วนร่วมในกิจกรรมด้านคนมีสุข ด้านร่วมพิจารณาและตัดสินใจในโครงการส่งเสริมคุณภาพชีวิตของประชาชนในรอบ 1 ปี ที่ผ่านมา เช่น การเข้าร่วมประชุมประชาคมหมู่บ้าน/ ตำบล มีคะแนนเฉลี่ยต่ำสุด ผู้วิจัยจึงเสนอแนะให้องค์การบริหารส่วนตำบลหัวสำโรงควรจัดกิจกรรมรณรงค์ส่งเสริมให้เกิดความเอื้ออาทรและความมีน้ำใจในสังคม เช่น โครงการเพื่อนบ้านไม่ทอดทิ้งกัน สนับสนุนให้เพื่อนบ้านช่วยเหลือซึ่งกันและกันหรือตั้งกลุ่มช่วยเหลือผู้ยากไร้ เพื่อให้ความช่วยเหลือผู้ที่ยากไร้หรือประสบปัญหาที่อยู่อาศัย ภัยพิบัติ

หรือปัญหาสุขภาพ เป็นต้น

4. จากผลการศึกษาพบว่า การมีส่วนร่วมในกิจกรรมด้านสิ่งแวดล้อมยั่งยืน ด้านการมีส่วนร่วมได้รับประโยชน์จากการให้บริการสาธารณะของ อบต. อย่างน้อย 1 โครงการในรอบ 1 ปี ที่ผ่านมา เช่น รับบริการปรับปรุงถนนทางเข้าบ้านที่ชำรุดเป็นหลุมบ่อ การจัดเก็บขยะมูลฝอย ตัดหญ้าที่ขึ้นกริมทางเข้าบ้านและกวาดให้สะอาดสม่ำเสมอ มีคะแนนเฉลี่ยน้อยที่สุด ผู้วิจัยจึงเสนอแนะให้องค์การบริหารส่วนตำบลหัวสำโรง จัดทำโครงการปรับปรุงสภาพถนนภายในเขต อบต. ให้มีสภาพดีอยู่เสมอ มีการจัดเก็บขยะที่เป็นระบบ อีกทั้งควรจัดภูมิทัศน์ให้มีความสวยงาม เพื่อให้เป็นเมืองน่าอยู่

5. จากผลการศึกษาพบว่า การมีส่วนร่วมในกิจกรรมด้านเมืองแห่งการเรียนรู้และบริหารจัดการที่ดี ด้านการมีส่วนร่วมได้รับข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์จาก อบต. เช่น วารสารของ อบต. การรับข้อมูลข่าวสารจากหอกระจายข่าว อบต. มีคะแนนเฉลี่ยต่ำสุด ผู้วิจัยจึงเสนอแนะให้องค์การบริหารส่วนตำบลหัวสำโรง เพิ่มช่องทางในการรับข่าวสารให้กับประชาชนอย่างทั่วถึง เช่น เพิ่มจำนวนการแจกวารสารให้มากขึ้น เพิ่มจุดเครื่องขยายเสียงเพื่อให้ประชาชนได้รับข่าวสารจากหอกระจายข่าวได้อย่างทั่วถึง

ข้อเสนอแนะเชิงวิชาการ

1. ควรศึกษาหรือวิจัยเรื่องนี้ในเชิงคุณภาพ เจาะลึกถึงกลุ่มเป้าหมายที่มีระดับการมีส่วนร่วมน้อย เพื่อให้ทราบถึงปัญหาหรืออุปสรรคต่อการมีส่วนร่วมเพื่อแก้ไขได้ตรงจุดมากขึ้น

2. ควรศึกษาหรือวิจัยในพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลแห่งอื่น ๆ หรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อื่น ๆ เพื่อเปรียบเทียบผลการศึกษาที่ได้ ว่าเป็นอย่างไร เพื่อเป็นแนวทางในการกำหนดนโยบาย แก้ไขปัญหาโครงการเมืองน่าอยู่ต่อไป

3. ควรมีการศึกษาวินิจฉัยเชิงคุณภาพเกี่ยวกับบทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในท้องถิ่น

บรรณานุกรม

- กมลรัตน์ รักษ์บริสุทธีศรี. (2554). *ความคิดเห็นของประชาชนต่อการพัฒนาเมืองน่าอยู่อย่างยั่งยืนของเทศบาลเมืองแสนสุข อำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี*. วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารทั่วไป, วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ, มหาวิทยาลัยบูรพา.
- กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข. (2559 ก). *ทำอย่างไรให้เมืองน่าอยู่อย่างยั่งยืน*. เข้าถึงได้จาก http://www.advisor.anamai.moph.go.th/tamra/cities_03.html
- กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข. (2559 ข). *แนวคิดเรื่องเมืองน่าอยู่*. เข้าถึงได้จาก <http://www.advisor.anamai.moph.go.th/main.php?filename=cities01>
- จิรนนท์ อินทนิม, ชุติ อัสวพิชยนต์ และศรีนวล วิหครัตน์. (2551). *การดำเนินการพัฒนาในด้านเมืองน่าอยู่อย่างยั่งยืนของเทศบาลเมืองพิจิตร อำเภอเมืองพิจิตร จังหวัดพิจิตร*. วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชานโยบายสาธารณะ, คณะรัฐศาสตร์, มหาวิทยาลัยธนเรศวร.
- จักรพงษ์ ทองเพ็ชร์. (2539). *การมีส่วนร่วมของประชาชนในโครงการพัฒนาจังหวัดที่ใช้งบประมาณตามข้อเสนอของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร: ศึกษาเฉพาะกรณีจังหวัดสตูล*. สงขลา: มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- ชินรัตน์ สมสืบ. (2547). *รัฐศาสตร์กับการมีส่วนร่วม*. ใน *ประมวลสาระชุดวิชาแนวคิดทฤษฎีและหลักการรัฐประศาสนศาสตร์* หน่วยที่ 12 (หน้า 254). นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- ณรงค์ วรรณศิริ. (2554). *การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาเทศบาลตำบลบางคล้าให้เป็นเมืองน่าอยู่*. วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการจัดการภาครัฐและภาคเอกชน, วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ, มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ทงศักดิ์ คุ่มไชนะ. (2546). *นโยบายและกลวิธีการมีส่วนร่วมของชุมชนในยุทธศาสตร์การพัฒนา*. กรุงเทพฯ: สักดิ์โสภณการพิมพ์.
- ธวัช อินทอง. (2557). *การศึกษาคำคิดเห็นของประชาชนต่อศักยภาพการบริหารพัฒนาชุมชนเมืองในเขตเทศบาลนครพิษณุโลกให้เป็นเมืองน่าอยู่*. วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการจัดการภาครัฐ, คณะรัฐศาสตร์และนิติศาสตร์, มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม.

- นิตยา ศรีนารากุล. (2554). *ความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อผลการดำเนินงานพัฒนาเมืองน่าอยู่อย่างยั่งยืน กรณีศึกษาเทศบาลเมืองศรีราชา อำเภอศรีราชา จังหวัดชลบุรี*. วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารทั่วไป, วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ, มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ปรัชญา เวสารัชช์. (2547). *รายงานการวิจัยเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนในกิจกรรมเพื่อพัฒนาชนบท*. กรุงเทพฯ: สถาบันไทยคดีศึกษา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- พจนีย์ สุทธิรัตน์. (ม.ป.ป.). *เมืองเอย...เมืองน่าอยู่*. เข้าถึงได้จาก http://www.Tei.or.th/PliBai/th_plibai55_1.html
- พระมหาประกาศิต สิริเมโธ (ฐิติปสิทธิกร). (2556). *การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง ของชุมชนบ้านคลองใหม่ อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม*. วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการพัฒนาสังคม, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พิชาย รัตนดิถก ณ ภูเก็ต. (2552). *องค์การและบริหารจัดการ*. กรุงเทพฯ: ชิงค์บียอง บุ๊คส์.
- ไพศาล สุริยะมงคล. (2551). *กลวิธีและแนวทางการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในงานพัฒนาชุมชน ในการมีส่วนร่วมในการพัฒนา*. กรุงเทพฯ: ศักดิ์โสภารการพิมพ์.
- ภัตสุริย์ คุณกลาง. (2548). *ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการชุมชนในการพัฒนาเมืองน่าอยู่อย่างยั่งยืน เทศบาลนครขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น*. วิทยานิพนธ์สาทรณสุขศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารสาทรณสุข, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- มูลนิธิสถาบันสิ่งแวดล้อมไทย. (2558). *ถอดรหัสเมืองน่าอยู่*. กรุงเทพฯ: แสงสว่างการพิมพ์.
- ยุภาวดี เรืองศรี. (2554). *ความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อผลการดำเนินงานพัฒนาเมืองน่าอยู่อย่างยั่งยืน กรณีศึกษาเทศบาลตำบลบางพระ อำเภอศรีราชา จังหวัดชลบุรี*. วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารทั่วไป, วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ, มหาวิทยาลัยบูรพา.
- สถาบันสิ่งแวดล้อมไทย. (2559). *คู่มือประเมินเทศบาลน่าอยู่อย่างยั่งยืน ประจำปี พ.ศ. 2559*. กรุงเทพฯ: สถาบันสิ่งแวดล้อมไทย.
- สมปราชญ์ ผลชู. (ม.ป.ป.). *แนวความคิดการจัดการและการใช้ประโยชน์ “ป่าชุมชน” งานป่าชุมชน*. นครราชสีมา: สำนักงานป่าไม้เขตนครศรีธรรมราช.

- สันติศักดิ์ กองสุทธิใจ. (2555). *การพัฒนาเมืองน่าอยู่โดยกระบวนการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม: เทศบาลเมืองลพบุรี จังหวัดลพบุรี*. คุษฎีนิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการพัฒนา, คณะรัฐประศาสนศาสตร์, มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2546). *ตัวอย่างการดำเนินงานพัฒนาเมืองน่าอยู่ ชุมชนน่าอยู่ของหน่วยงานองค์กรส่วนกลาง*. กรุงเทพฯ: ม.ป.ท.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2547). *สานใจ สานพลัง ทำเมืองน่าอยู่ ชุมชนน่าอยู่*. กรุงเทพฯ: สหมิตรพรินติ้ง.
- วงศกร เขียมเผ่า. (2557). *การศึกษาเพื่อพัฒนาศักยภาพการปฏิบัติงานของพนักงานองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดพิษณุโลก*. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชายุทธศาสตร์การพัฒนา, คณะศิลปศาสตร์, สถาบันราชภัฏพิบูลสงคราม.
- องค์การบริหารส่วนตำบลหัวสำโรง. (2559). *แผนยุทธศาสตร์และแนวทางการพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลหัวสำโรง พ.ศ. 2558-2562*. ฉะเชิงเทรา: องค์การบริหารส่วนตำบลหัวสำโรง.
- องค์การอนามัยโลก. (2550). *สุขภาพและสิ่งแวดล้อม*. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการวิจัยแห่งชาติ.
- Cohen, J. M. & Uphoff, N. T. (1977). Participation's place in rural development seeking clarity though specificity. *World Development*, 8(1), 30-40.
- Cronbach, L. J. (1990). *Essentials of psychological testing* (5th ed.). New York: Harper Collins.
- Yamane, T. (1967). *Statistics: An introductory analysis* (2nd ed.). New York: Harper and Row.

ภาคผนวก

แบบสอบถาม

เรื่อง การศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล หัวตำโรงให้เป็นเมืองน่าอยู่

คำชี้แจง

1. แบบสอบถามนี้เป็นแบบสอบถามสำหรับการศึกษาเพื่อจัดทำงานนิพนธ์ของหลักสูตรปริญญาโท กลุ่มวิชาการจัดการภาครัฐและภาคเอกชน วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา ข้อมูลต่าง ๆ ที่ท่านแสดงความคิดเห็นในครั้งนี้จะถูกนำไปประเมินผลในเชิงวิชาการและจะไม่มีผลที่ก่อให้เกิดความเสียหายแก่ท่านแต่อย่างใด

2. แบบสอบถามชุดนี้เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลหัวตำโรงให้เป็นเมืองน่าอยู่แบ่งเป็น 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามข้อมูลเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลหัวตำโรงให้เป็นเมืองน่าอยู่

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง: ให้ผู้ตอบแบบสอบถามทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง หน้าข้อความ

1. ท่านจบการศึกษาสูงสุดในระดับใด

- ปริญญาตรีขึ้นไป
- สูงกว่ามัธยมศึกษาตอนต้นต่ำกว่าปริญญาตรี
- มัธยมศึกษาตอนต้น
- ประถมศึกษา
- ไม่ได้เรียนหนังสือ

2. ท่านประกอบอาชีพอะไรเป็นอาชีพหลัก

- รับราชการ/ รัฐวิสาหกิจ
- พนักงานบริษัทเอกชน/ รับจ้าง
- ค้าขาย/ ธุรกิจส่วนตัว
- เกษตรกร
- อื่น ๆ (ระบุ).....

3. ครอบครัวของท่านมีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน.....บาท (ก่อนหักค่าใช้จ่าย)
4. ท่านอาศัยอยู่ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลหัวสำโรงเป็นระยะเวลา.....ปี
5. ท่านเป็นเจ้าของที่ดินหรือที่พักอาศัย ที่ตั้งอยู่ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลหัวสำโรงหรือไม่
- มี/ เป็นเจ้าของ
- ไม่มี/ ไม่ได้เป็นเจ้าของ
6. ท่านเป็นสมาชิกกลุ่มใดบ้าง
- เป็นคณะกรรมการหมู่บ้านใน 11 หมู่บ้าน
- เป็นคณะกรรมการหรือสมาชิกอาสาสมัคร เช่น อสม. อส.ตร. อปพร.
- เป็นสมาชิกชมรม เช่น ผู้สูงวัย กีฬา
- ไม่ได้เป็นสมาชิกกลุ่มใด ๆ

ตอนที่ 2 การมีส่วนร่วมของประชาชนในโครงการพัฒนาเมืองน่าอยู่

คำชี้แจง: โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องว่าง ( ) หน้าข้อความที่ท่านเห็นว่าถูกต้องหรือตรงกับความคิดเห็นใกล้เคียงกับความจริง

ข้อที่	ข้อความ	ระดับการมีส่วนร่วม	
		มีส่วนร่วม	ไม่มีส่วนร่วม
1.	เมืองอยู่ดี ท่านร่วมประชุมและเสนอความคิดเห็นการพัฒนา ด้านโครงสร้างพื้นฐานด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคม และสิ่งแวดล้อม และด้านการศึกษาและวัฒนธรรม ในการประชุมประชาคม		
2.	ท่านร่วมดำเนินงานพัฒนาส่งเสริมความเป็นอยู่ของ ประชาชนอย่างน้อย 1 โครงการ ในรอบ 1 ปี ที่ผ่านมา เช่น บ้านเกิดให้ ช่วยเหลือผู้มีรายได้น้อย ปรับสภาพแวดล้อมที่อยู่อาศัยให้แก่คนพิการ		
3.	ท่านหรือคนในชุมชนได้รับบริการจากโครงการพัฒนา ระบบสาธารณูปโภค เช่น ถนน ไฟฟ้า ประปา ภายใน ชุมชนที่ อบต. จัดให้ในรอบ 1 ปี ที่ผ่านมา		

ข้อที่	ข้อความ	ระดับการมีส่วนร่วม	
		มีส่วนร่วม	ไม่มีส่วนร่วม
4.	ท่านร่วมติดตามความเคลื่อนไหวเกี่ยวกับการพัฒนา อบต. ในด้านโครงสร้างพื้นฐาน ด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคมและสิ่งแวดล้อมและด้านการศึกษา และวัฒนธรรม เช่น ร่วมประชุมประชาคม ร้องเรียน เสนอแนะแนวทางแก้ไขต่อเทศบาล		
5.	<u>คนมีสุข</u> ท่านร่วมพิจารณาและตัดสินใจในโครงการส่งเสริมคุณภาพชีวิตของประชาชนในรอบ 1 ปี ที่ผ่านมา เช่น การเข้าร่วมประชุมประชาคมหมู่บ้าน/ ตำบล		
6.	ท่านร่วมกิจกรรมและโครงการที่ อบต. จัดขึ้น เพื่อส่งเสริมอาชีพและสร้างรายได้ให้เกิดความมั่นคงในชีวิตอย่างน้อย 1 โครงการในรอบ 1 ปี ที่ผ่านมา เช่น การปรับปรุงเมล็ดพันธุ์ข้าว ส่งเสริมกลุ่มอาชีพทำนา/ เลี้ยงสัตว์ กลุ่มกองทุนเย็บผ้า SML		
7.	ท่านได้รับผลประโยชน์จากการสนับสนุนและส่งเสริมคุณภาพชีวิตของ อบต. อย่างน้อย 1 โครงการในรอบ 1 ปี ที่ผ่านมา เช่น กองทุนสวัสดิการชุมชนตำบล หัวสำโรง กองทุนวันละบาท กองทุนฌาปนกิจศพ ฯ ละ 20 บาท		
8.	ท่านร่วมเสนอแนะเพื่อปรับปรุงโครงการต่าง ๆ ของ อบต. อย่างน้อย 1 โครงการในรอบ 1 ปี ที่ผ่านมา เช่น ร่วมประชุมประชาคมหมู่บ้าน/ ตำบล เพื่อจัดทำแผนพัฒนาสามปีของ อบต.		
9.	<u>สิ่งแวดล้อมยั่งยืน</u> ท่านร่วมพิจารณาและตัดสินใจโครงการส่งเสริมการบำบัดและฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของ อบต. อย่างน้อย 1 โครงการในรอบ 1 ปี ที่ผ่านมา เช่น กำจัดผักตบชวาและวัชพืช ปรับปรุง		

ข้อที่	ข้อความ	ระดับการมีส่วนร่วม	
		มีส่วนร่วม	ไม่มีส่วนร่วม
	ภูมิทัศน์บริเวณข้างทาง คัดแยกขยะต้นทาง		
10.	ท่านร่วมรักษาแหล่งน้ำ ถนน สวนสาธารณะในเขต อบต. ได้ก่อสร้างแล้วอย่างน้อย 1 โครงการในรอบ 1 ปี ที่ผ่านมา เช่น ลานอเนกประสงค์ รมรงค์การคัดแยกขยะต้นทาง กำจัดวัชพืชในคูคลองและทางสาธารณะ		
11.	ท่านได้รับประโยชน์จากการให้บริการสาธารณะของ อบต. อย่างน้อย 1 โครงการในรอบ 1 ปี ที่ผ่านมา เช่น รับบริการปรับปรุงถนนทางเข้าบ้านที่ชำรุดเป็นหลุมบ่อ การจัดเก็บขยะมูลฝอย ตัดหญ้าที่ขึ้นรกริมทางเข้าบ้านและกวาดให้สะอาดสม่ำเสมอ		
12.	ท่านร่วมประเมินผลการดำเนินงาน โครงการส่งเสริมการบำบัดและฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของ อบต. ในรอบ 1 ปี ที่ผ่านมา เช่น เข้าร่วมประชุมติดตามผลการดำเนินการ		
13.	<u>เมืองแห่งการเรียนรู้และบริหารจัดการที่ดี</u> ท่านร่วมประชุมเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ภายในชุมชน อย่างน้อย 1 โครงการ ในรอบ 1 ปี ที่ผ่านมา เช่น ภูมิปัญญาท้องถิ่น การทำเศรษฐกิจพอเพียง		
14.	ท่านร่วมอบรมและทัศนศึกษาร่วมกับทาง อบต. เพื่อนำความรู้ที่ได้มาพัฒนาท้องถิ่นในรอบ 1 ปี ที่ผ่านมา เช่น ศึกษาดูงานกระบวนการจัดการขยะต้นทาง		
15.	ท่านได้รับข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์จาก อบต. เช่น วารสารของ อบต. การรับข้อมูลข่าวสารจากหอกระจายข่าว อบต.		
16.	ท่านร่วมประเมินผลการดำเนินงานตามแผนพัฒนาสามปีของ อบต. ในรอบ 1 ปี ที่ผ่านมา		

ข้อเสนอแนะ

.....

.....

.....

.....